

บทที่ 4

ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และจากการบันทึกภาพถ่าย วิเคราะห์โดยการบรรยายความและตีความข้อมูล

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และพระสงฆ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามลักษณะของคำตอบ ดังนี้

2.1 ลักษณะคำตอบแบบเลือกตอบ (Check List) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละคำตอบและหาค่าร้อยละ

2.2 ลักษณะคำตอบแบบเติมคำลงในช่องว่าง ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละคำตอบลงในกลุ่มที่จัดไว้ และหาค่าร้อยละ

2.3 ลักษณะคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนทุกข้อความ และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ลักษณะ จะนำเสนอพร้อมกันในแต่ละตอน โดยผู้วิจัยนำเสนอตามขอบเขตการวิจัยดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชน

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 3 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

ตอนที่ 4 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการศึกษานอกโรงเรียน

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชน ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสำรวจสภาพชุมชน สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในชุมชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกต และการบันทึกภาพถ่าย โดยจะนำเสนอโดยการ บรรยายความประกอบตาราง และภาพถ่าย

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ครูและผู้บริหารอย่างไม่เป็นทางการ และการบันทึก ภาพถ่าย นำเสนอโดยการบรรยายความประกอบตารางและภาพถ่าย ดังตารางที่ 1 - 3

ตอนที่ 3 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาใน โรงเรียน ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ แบบสัมภาษณ์ครู และแบบ สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ ประกอบการศึกษาเอกสารของทางโรงเรียน เอกสารจากสำนักงานเขตบางขุนเทียน และสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร รวมทั้ง สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาเขตบางขุนเทียน อาจารย์ใหญ่ รวมทั้งผู้ช่วย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางกระบือ ฯลฯ การนำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายความ ประกอบตารางและภาพถ่าย ทั้งนี้ การนำเสนอแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 3.1 สภาพการศึกษาในโรงเรียน ดังตารางที่ 4 - 11
- 3.2 ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน ดังตารางที่ 12 - 15
- 3.3 ความต้องการการศึกษาในโรงเรียน ดังตารางที่ 16 - 17

ตอนที่ 4 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษา นอกโรงเรียน ได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ ผู้ปกครองนักเรียน และ พระสงฆ์วัดบางกระบือ ประกอบการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่งานพัฒนา สำนักสวัสดิการสังคม เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเขตบางขุนเทียน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน โดยเสนอข้อมูลเป็นการบรรยายความประกอบตารางและภาพถ่าย การนำเสนอ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 4.1 สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ดังตารางที่ 18 - 21
- 4.2 ปัญหาการศึกษานอกโรงเรียน ดังตารางที่ 22 - 25
- 4.3 ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน ดังตารางที่ 26

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชน

1. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์
2. สภาพแวดล้อมด้านประชากร
3. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
4. สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคม
5. สภาพแวดล้อมด้านศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี
6. สภาพแวดล้อมด้านสาธารณูปโภค และสุขภาพอนามัย
7. สภาพแวดล้อมด้านการศึกษา

1. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

1.1 ที่ตั้ง/อาณาเขตติดต่อ

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานพัฒนาชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า หมู่บ้านบางกระดี่ประกอบด้วยหมู่ที่ 2, 8 และ 9 แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร อาณาเขตด้านเหนือติดต่อกับแขวงบางบอน ด้านใต้และด้านตะวันออกติดต่อกับแขวงท่าข้าม และด้านตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม ดินเป็นดินเลน และพื้นที่เป็นต้นน้ำเค็ม เพราะอยู่ใกล้ทะเล ดินจึงเป็นดินเค็มไม่เหมาะสำหรับการทำนาปลูกข้าว กลางหมู่บ้านมีคลองสนามชัยไหลผ่าน แต่ลำน้ำไม่สามารถนำมาใช้ได้เพราะเป็นน้ำกร่อย

1.2 การคมนาคม

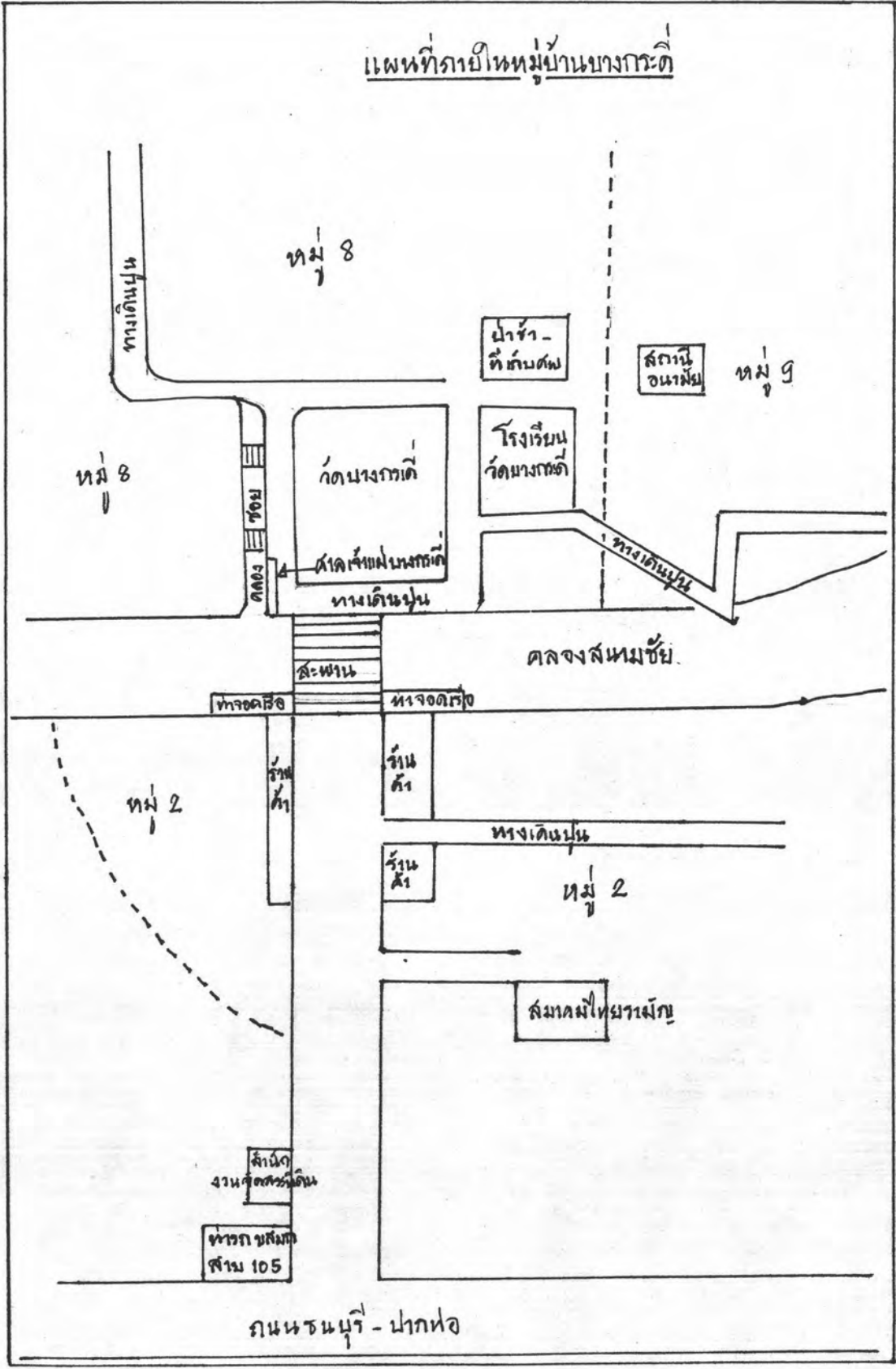
1.2.1 การคมนาคมติดต่อกับภายนอก จากการสังเกตและสำรวจพบว่า มีถนนเข้าสู่หมู่บ้าน 1 สาย เป็นถนนลาดยางแยกออกมาจากถนนสายธนบุรี-ปากท่อ ในช่วงกิโลเมตรที่ 11 จากถนนเส้นนี้ถึงหมู่บ้านเป็นระยะทาง 3.75 กิโลเมตร บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านซึ่งอยู่ติดกับถนนสายธนบุรี-ปากท่อนี้ จะมีท่ารถเมล์ของ ชสมก. สาย 105 วิ่งจากคลองสานถึงปากทางเข้าหมู่บ้านบางกระดี่ โดยออกจากท่ารถนี้ทุก 20 นาที สำหรับการเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านบางกระดี่นั้น มีรถสองแถว สายดาวคะนอง-บางกระดี่ รับส่งคนเข้าและออกหมู่บ้านทุก 30 นาที ท่ารถอยู่ที่หมู่ 2 อัตราราคาโดยสาร 3 บาทตลอดสาย แต่ถ้าขึ้นจากปากทางเข้าหมู่บ้านไปยังหมู่บ้าน ค่าโดยสารจะลดเหลือเพียง 1 บาท นอกจากนี้การเข้าสู่หมู่บ้านอีกวิธีหนึ่ง คือ การนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างซึ่งจอดคอยรับผู้โดยสารอยู่ที่ท่ารถเมล์ ชสมก. สาย 105 โดยรับช่วงผู้โดยสารจากรถสาย 105 สำหรับอัตราราคาโดยสารนั้น 7 บาทต่อคน นอกจากนี้ ชาวบ้านยังใช้การคมนาคมโดยจักรยาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนและ

ชาวบ้านที่ทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้าน โดยจะนำรถจักรยานมาจอดทิ้งไว้ที่หน้าสำนักงานจัดสรรที่ดินในตอนเช้า ในตอนเย็นจึงมารับกลับไป นอกจากนี้แล้ว ยังมี การคมนาคมโดยทางเรือโดยใช้เส้นทางคลองสนามชัย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรือบรรทุกของ และบรรทุกน้ำมาขายให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

1.2.2 การคมนาคมภายในหมู่บ้าน จากการสำรวจพบว่า ทางเดินในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นทางเดินเท้าซึ่งเป็นทางปูนและทางดินสายเล็ก ๆ เชื่อมต่อกันภายในหมู่บ้านสำหรับการเดินเท้าและรถจักรยานรวมทั้งรถจักรยานยนต์เท่านั้น ในหมู่ 8 และ 9 นั้น รถยนต์ไม่สามารถเข้าไปได้ เพราะสะพานที่ข้ามผ่านคลองสนามชัยซึ่งกั้นระหว่างหมู่ 2 กับหมู่ 8 และ 9 นั้นเป็นสะพานไม้เล็ก ๆ กว้างประมาณ 2 เมตร ยาวประมาณ 10 เมตร ทอดจากหมู่ 2 ไปยังหมู่ 8 ซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่ของวัด ดังนั้นจึงไม่สามารถนำรถยนต์เข้าไปในหมู่ 8 และหมู่ 9 ได้ และจากการสัมภาษณ์พบว่า ชาวมอญในหมู่ 8 และ 9 ไม่มีรถยนต์ส่วนตัว ส่วนคนภายนอกที่มาธุระในหมู่ 8 และ 9 ต้องจอดรถยนต์ของคนไว้ในหมู่ 2 สำหรับกรณีการสร้างสะพานข้ามคลองสนามชัย จากการสัมภาษณ์นายมาลัย ประเสริฐ¹ พบว่า หมู่บ้านเคยได้รับงบประมาณจากทางราชการให้มาสร้างสะพานคอนกรีตเพื่อให้รถยนต์สามารถผ่านเข้าไปในหมู่ 8 และ หมู่ 9 ได้ แต่ทางวัดบางกระดี่ไม่ยอมให้สร้าง เพราะต้องใช้เนื้อที่ของทางวัดด้วย จึงต้องคืนงบประมาณส่วนนั้นไป นอกจากการคมนาคมทางบกแล้ว ยังมีการคมนาคมทางน้ำด้วยเช่นกัน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า กลางหมู่บ้านมีคลองสนามชัยไหลผ่าน จากคลองนี้ยังมีคลองซอยเล็ก ๆ แยกออกไปตามบ้านของชาวบ้านอีกหลายสาย ประชาชนที่มีบ้านอยู่ห่างไกลตลาด หรืออยู่รอบนอกหมู่บ้าน เมื่อจะเข้ามาซื้อของในหมู่บ้านก็ต้องใช้เรือซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรือหางยาว ส่วนเรือแจวก็มีบ้าง ส่วนใหญ่จะใช้บรรทุกจากที่สวนแล้วมาส่งยังตลาดเพื่อรอการส่งไปขายต่อไป

¹ สัมภาษณ์ มาลัย ประเสริฐ, กำนันแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 24 มิถุนายน 2530.

แผนที่กายวิเทศหมู่บ้านบางกระดี

2. สภาพแวดล้อมตามประชากร

2.1 จำนวนประชากร/เชื้อชาติ

จากการศึกษาเอกสารของสำนักงานพัฒนาชุมชน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่าหมู่บ้านบางกระทู้ ประกอบด้วยหมู่ 2 หมู่ 8 และหมู่ 9 แขวงสามตำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จากการสำรวจ พบว่า มีจำนวนบ้านเรือนทั้งสิ้น 535 หลังคาเรือน หมู่ 2 มีจำนวนบ้านเรือนมากที่สุด คือ มีถึง 251 หลังคาเรือน และหมู่ 9 มีจำนวนบ้านเรือนน้อยที่สุด คือ 118 หลังคาเรือน ส่วนหมู่ 8 มี 168 หลังคาเรือน สำหรับจำนวนประชากรนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 3,752 คน เป็นชาย 1,883 คน และหญิง 1,870 คน หมู่ที่มีประชากรมากที่สุด คือ หมู่ 2 มีถึง 1,675 คน หมู่ที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ หมู่ 9 คือมีเพียง 841 คน².

จากการสัมภาษณ์ นายสมนึก รอดสาตี³ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนราษฎร เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร และเป็นชาวมอญในหมู่บ้านบางกระทู้ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 เป็นชาวมอญ โดยเฉพาะประชากรหมู่ 8 และหมู่ 9 นั้นเป็นชาวมอญแทบทั้งสิ้น ส่วนหมู่ 2 นั้นจะมีคนไทยหรือคนเชื้อสายอื่นเข้ามาอยู่ โดยการซื้อที่ดินของชาวบ้านบางกระทู้ แต่ก็มีไม่มากนัก

2.2 ประวัติหมู่บ้านบางกระทู้

จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสของหมู่บ้านหลายท่าน กำนัน รวมทั้งชาวบ้านผู้สนใจในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีมอญ ปรากฏว่าไม่มีใครสามารถบอกเล่าได้ว่า บรรพบุรุษของตนมาสร้างบ้านเรือนอยู่ที่บางกระทู้ครั้งแรกนั้นมาจากไหน หรือมาอยู่ตั้งแต่สมัยใด ทราบแต่เพียงว่าบรรพบุรุษของตนมาจากพม่า แต่จะมาตั้งแต่เมื่อใด

² การสำรวจทะเบียนราษฎร ฝ่ายทะเบียนราษฎร เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 13 มิถุนายน 2530.

³ สัมภาษณ์ สมนึก รอดสาตี, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนราษฎร เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 13 มิถุนายน 2530.

หรือสมัยใดนั้น ไม่มีผู้ใดทราบ ส่วนใหญ่บอกว่าเมื่อตนเกิดมาก็เห็นปู่ย่าตายายอาศัย
อยู่ที่นั่นแล้ว และปู่ย่าตายายก็ไม่เคยเล่าให้ฟังว่าพวกตนอพยพมาอย่างไร แต่จากการ
ศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวมอญที่บางกระดี่ พบว่า

การตั้งถิ่นฐานของชาวมอญที่บางกระดี่นั้นเล่ากันเป็น 2 ทาง คือ อพยพหนีภัย
สงครามพม่ามาจากเมืองหงสาวดีทางแม่สอด วังซา ผ่านลงมาทางอยุธยา
กรุงเทพฯ เมื่อเห็นว่าคงจะหนีภัย จึงตั้งหลักแหล่งชุมชน ส่วนอีกสายหนึ่งเล่าว่า
เขามาทางตานเจดีย์สามองค์ กล่าวกันว่าชาวมอญบางกระดี่เป็นกลุ่มที่
มาจากเมืองเมาะระแหง..... ส่วนที่ใดชื่อว่าบางกระดี่นั้น กล่าวถึง
ที่มักันเป็น 2 ทาง ว่า เดิมพวกเขอพยพกันมาจาก "บ้านบางกระดี่"
เมืองหงสาวดี เมื่อมาตั้งชุมชนหมู่บ้านจึงใช้ชื่อเหมือนเดิม และอีกทางหนึ่ง
กล่าววว่า เพราะแตกอนในคลองขางวัดตานตะวันออกเฉียงเหนือ มีปลากระดี่
ชุกชุมมาก เพิ่งจะหมดไปเมื่อ 5 - 6 ปีมานี้เอง⁴

อย่างไรก็ตาม พอสรุปได้ว่า ชาวมอญที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบางกระดี่นั้น
เป็นผู้ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ดั้งเดิมหรืออยู่มานานแล้ว ชาวมอญในหมู่บ้านมีภาษาพูด และ
ขนบธรรมเนียมซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวมอญ มีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน
แต่เดิมประชากรประกอบอาชีพทำนา แต่เนื่องจากพื้นที่เป็นน้ำเค็ม ทำให้การทำนา
ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ประชาชนจึงเลิกอาชีพทำนา หันมาประกอบอาชีพรับจ้างตาม
โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และเมื่อรัฐบาลสร้างถนนสายธนบุรี-ปากท่อ ทำให้ที่ดิน
แถบนี้มีราคาสูงขึ้น ชาวบ้านจึงขายที่นาของตนให้แก่คนนอกหมู่บ้าน ทำให้ประชาชน
ชาวมอญในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ยากจนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม

⁴"มอญ : ที่บางกระดี่," บางขุนเทียน ส่วนหนึ่งของแผ่นดินไทย และ
กรุงรัตนโกสินทร์, พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ น.ท.สุชุม บุญปาน ร.น.
28 มีนาคม 2530 ณ วัดนางนอนวรวิหาร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิณเณศ,
2530), หน้า 86.

2.3 ภาษา

ภาษาที่ชาวมอญบางกระตี่ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กใช้พูด คือภาษามอญ ลักษณะการพูดและคำในภาษามอญนั้นสำเนียงจะไม่เหมือนภาษาไทยเลย ชาวมอญในหมู่บ้านนี้จะพูดภาษามอญกันอย่างภาคภูมิใจ แม้จะมีคนแปลกหน้า ชาวมอญก็จะพูดภาษามอญกับพวกเดียวกัน อย่างไรก็ตามถ้าพูดคุยกับคนแปลกหน้า ชาวมอญก็สามารถพูดภาษาไทยได้อย่างชัดเจน มีเพียงส่วนน้อยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพูดและฟังภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วและชัดเจน และเป็นที่น่าสังเกตว่า คนไทยเชื้อสายอื่นที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านบางกระตี่เป็นเวลานานก็จะสามารถพูดภาษามอญได้เช่นเดียวกับชาวมอญ นอกจากมีภาษาพูดแล้ว ชาวมอญยังมีภาษาเขียนเป็นของตนเอง จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชายจะสามารถเขียนและอ่านภาษามอญได้ ทั้งนี้เพราะผู้ชายสมัยก่อนส่วนใหญ่จะบวชเรียนที่วัด การสวดมนต์ก็สวดเป็นภาษาบาลีสำเนียงมอญและเทศนาเป็นภาษามอญ และยังมีการเรียนอ่านเขียนภาษามอญซึ่งสอนโดยพระผู้มีความรู้เรื่องภาษามอญ จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ยังมีการสอนหนังสือมอญที่วัดบางกระตี่ โดยผู้สอนคือพระภิกษุ และผู้เรียนเป็นศิษย์วัด การสอนมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 จนถึงปัจจุบัน แต่กระทำไม่สม่ำเสมอ มีการสอนเฉพาะบางปี และปีหนึ่ง ๆ สอนประมาณ 2-3 เดือนเท่านั้น⁵ ซึ่งในระยะเวลาที่ผู้วิจัยสำรวจ พบว่าไม่มีการสอนหนังสือมอญที่วัด ทั้งนี้เพราะ พระที่มีความรู้ทางภาษามอญลาสิกขาบทไปมาก

อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับเรื่องการสอนภาษามอญนี้จากการสำรวจในหมู่บ้านพบว่า ยังมีการสอนหนังสือมอญแก่เด็กชาวมอญในปัจจุบัน ผู้สอนคือ นายมังกร อุ่มอินชง อายุ 70 ปี ชาวมอญหมู่บ้านบางกระตี่ และจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีได้ทำการสอนอย่างกว้างขวาง หากแต่สอนบุตรหลานคนเท่านั้นเพื่อสืบทอดภาษามอญให้อยู่ต่อไป

⁵สุจริตลักษณ์ ติมลุง และคนอื่น ๆ, "รายงานผลการวิจัยบทบาทในค้ำสังคมวัฒนธรรมและการเมืองของชนกลุ่มน้อยในกรุงรัตนโกสินทร์ ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี : มอญ" ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525, หน้า 129. (อัครสำเนาะ)

2.4 การแต่งกาย

จากการสังเกต พบว่า ชาวมอญที่บางกระที่ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ เด็กและหนุ่มสาว เมื่ออยู่กับบ้านจะไม่ใส่เครื่องแต่งกายแบบมอญ สำหรับชายวัย กลางคนส่วนใหญ่จะนุ่งโสร่งและสวมเสื้อตามอัธยาศัย หรือไม่สวมเสื้อถ้าอากาศร้อน ส่วนผู้หญิงสูงอายุจะนุ่งผ้าถุงและสวมเสื้อคอกระเช้าหรือเสื้อชั้นในเต็มตัว เกลาผสมมวย แบบมอญและปักปิ่นรูปเกือกม้า แต่เมื่อมีเทศกาลสำคัญหรือเมื่อไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะแต่งกายแบบมอญเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้ชายจะนุ่งโสร่งซึ่งอาจเป็น สีพื้นหรือทาสีหลาก ใสเสื้อมือข้อมแขนสั้นหรือเสื้อยาวและพาดผ้าขาวม้า จากการ สัมภาษณ์นายสัมฤทธิ์ สมบุญ⁶ ครูโรงเรียนวัดบางกระที่ และเป็นชาวมอญ พบว่า การพาดผ้าที่สุภาพและถูกต้องตามประเพณีนั้นจะพาดผ้าไว้ที่ไหล่ซ้าย ปล่อยชายยาว ลงมาทั้งสองข้างหรืออาจนำมาผูกปมที่เอวด้านขวา ส่วนการพาดผ้าคล้องคอแล้ว ปล่อยชายไว้ด้านหลังทั้งสองข้างนั้น ถือว่าไม่ค่อยสุภาพนัก อย่างไรก็ตาม จากการ สังเกตจะเห็นว่า การพาดผ้าขาวม้าั้น กระทำกันหลายแบบ โดยเฉพาะในหมู่เด็กวัยรุ่น บางคนก็นำมาผูกเอวหรือคล้องคอเล่น สำหรับผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงลายดอกหรือสีพื้น ใสเสื้อขาสั้น เกลาผสมมวยประดับด้วยปักเกือกม้าหรือดอกไม้ที่มวยผม และที่ขาดไม่ได้ คือต้องมีสไบซึ่งส่วนใหญ่จะปักกันเอง การห่มสไบนั้นพาดไปทับกันที่ไหล่ซ้าย การ แต่งกายลักษณะนี้จะพบได้ในคนสูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ส่วนหญิงสาวหรือเด็ก ๆ นั้น จะใสเสื้อผ้าลูกไม้แขนสั้น หรือเสื้อแขนกระบอกแทนเสื้อขาสั้น การประแป้งนั้นจะ แต้มเป็นจุดเล็ก ๆ ค่อยคินส่องพองหรือแป้งเรียงกันเป็นแถว และเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเข้ามาทำบุญหรือทำกิจกรรมที่วัด ผู้ที่เคร่งในพุทธศาสนาจะไม่สวมรองเท้าเดิน ในบริเวณวัด

⁶ สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ สมบุญ, ครูโรงเรียนวัดบางกระที่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 16 เมษายน 2530.

รูปที่ 1-2 การแต่งกายแบบมอญของหญิงสูงอายุ และวัยรุ่นชายชาวมอญ
เมื่อมีเทศกาลสำคัญของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่

2.5 ลักษณะนิสัย

จากการสังเกตลักษณะนิสัยชาวมอญ พบว่า ชาวมอญในหมู่บ้าน บางกระดืออยู่กันอย่างสงบ เป็นชุมชนที่ไม่สร้างปัญหาทางการเมืองให้แก่สังคม แต่อย่างใด และจากการสัมภาษณ์นายนิพนธ์ เพชรประยูร⁷ ศึกษาเขตบางขุนเทียน ได้ทราบว่า ชุมชนบางกระดือเป็นชุมชนที่ไม่สร้างปัญหาให้แก่ประเทศ ชาวมอญในหมู่บ้านนี้อยู่กันอย่างสงบเรียบร้อย การเสนอความต้องการเป็นไปตามขั้นตอน ไม่ใช้วิธีการรุนแรง นอกจากนี้ยังเป็นชุมชนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้นำ จะเห็นได้จาก การที่โรงเรียนได้รางวัลชนะเลิศการประกวดโรงเรียนในเขตบางขุนเทียน ชาวบ้านได้จัดงานฉลองความสำเร็จให้อาจารย์ใหญ่ เพราะถือว่าน่าชื่อเสียงมาสู่หมู่บ้านด้วย

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าชาวบ้านบางกระดือมีความสามัคคี ร่วมมือ กันดีในหมู่ชาวมอญด้วยกัน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนาอย่าง เกร่งเกร่งมาก จะเห็นได้จาก การที่เมื่อมีงานบุญ หรืองานวัด ไม่ว่าจะเป็นงาน ปฏิสังขรณ์วัด สร้างวัด หรืองานที่จัดขึ้นเพื่อหารายได้สู่ชุมชน ชาวมอญจะมาช่วยกัน อย่างแข็งขัน โดยช่วยกันทั้งแรงงานและเงิน ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อชาวมอญใน หมู่บ้านชายที่ติดกันได้ เงินส่วนหนึ่งจะนำมาบริจาคทำบุญกับวัด เมื่อถึงวันพระคนแก่ จะมาจำศีลที่วัด ลูกหลานก็จะนำน้ำและข้าวมาส่งที่วัด

ในด้านความสัมพันธ์กับคนแปลกหน้านั้น แรก ๆ ชาวมอญจะไม่กล้าคบค้า สماعักด้วย แต่เมื่อสนิทสนมกันแล้วจึงจะกล้าพูดคุยด้วย และจากการสัมภาษณ์ อาจารย์โรงเรียนวัดบางกระดือหลายท่าน พบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่ไม่ชอบ ที่จะถูกคนแปลกหน้าเรียกว่า "มอญ" แต่ชอบที่จะถูกเรียกว่า "รามัญ" มากกว่า เพราะถือว่าคำว่า "มอญ" นั้นไม่สุภาพ และถือเป็นการเรียกแบบถูกเหยียดหยามกัน เช่นเดียวกับชาวจีนไม่ชอบให้คนอื่นเรียกตนว่า เจ๊ก

⁷สัมภาษณ์ นิพนธ์ เพชรประยูร, ศึกษาเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 23 มิถุนายน 2530.

2.6 ลักษณะการตั้งบ้านเรือนและสภาพที่อยู่อาศัย

จากการสังเกตลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวมอญบางกระดี่พบว่า จะอยู่กันเป็นกลุ่มหนาแน่นติด ๆ กัน มีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน การตั้งบ้านเรือนจะปลูกเลียบตามริมคลองสนามชัย ลักษณะการตั้งบ้านเรือนริมน้ำเช่นนี้มีหลักฐานปรากฏว่าเป็นอุปนิสัยของคนมอญ ดังเช่น นิยพรรณ วรณศิริ⁸ กล่าวว่า

คนมอญชอบตั้งถิ่นฐานริมน้ำ จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่คนมอญอพยพจากทางใต้ของจีนมาตามแม่น้ำสาละวินจนถึงเขตอ่าวเบงกอล ไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศมอญที่พะโค (ปัจจุบันเป็นของพม่า) เมืองพะโคนี้ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเล บางกลุ่มก็ไดกระจ่ายอยู่ตามชายฝั่งเกาะตะมะจนถึงพะลิมินที่ราบลุ่มสามเหลี่ยมอิระวดี ในประเทศไทยนั้น ชนชาติมอญกระจ่ายอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำในเขตภาคกลางของประเทศ เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แมกลอง บางปะกง ทาจีน ป่าสัก และแมแตตามคลองและรอบ ๆ เขตหนองบึง

การปลูกบ้านที่หักแต่ละบ้านจะไม่ค่อยมีรั้วกัน เพราะติดกันมาก การใช้ประโยชน์จากพื้นที่บริเวณบ้านนั้น ถ้าบ้านใดมีที่ดินมากก็จะปลูกต้นจาก และต้นมะพร้าวไว้กลบขาน นอกจากนั้นยังมีการขุดบ่อน้ำกุ่มบ้างเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่จะขุดบ่อน้ำกุ่มในบริเวณรอบนอกหมู่บ้าน

สำหรับสภาพที่อยู่อาศัยนั้น จากการสังเกตและการสำรวจ พบว่ามีบ้านอยู่ 4 ลักษณะ คือ

- 1) บ้านตึก 2 ชั้นหลังคาทรงไทย เป็นบ้านที่สร้างขึ้นใหม่ และเป็นร้านค้า มีหลังเตี้ยในหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในหมู่ 2
- 2) บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ และบ้านไม้ 2 ชั้น ส่วนใหญ่จะเป็นร้านค้า หรือบ้านของผู้ที่มีฐานะค่อนข้างดี มีอยู่ประมาณเกือบ 100 หลังคาเรือน
- 3) บ้านไม้ชั้นเดียว ลักษณะของบ้าน หลังคาเป็นหน้าจั่ว

⁸นิยพรรณ วรณศิริ, "วัฒนธรรมสัมพันธ์ในประเทศไทย : กรณีศึกษาของความสัมพันธ์ระหว่างมอญ - ไทย," รายงานการวิจัย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526, หน้า 42. (อัครสำเนา)

แบบไทย มุงหลังคาด้วยกระเบื้อง บางบ้านจะต่อเพิงที่ทำด้วยจากเพื่อกันความร้อน ส่วนใต้ถุนบ้านจะโปร่ง พื้นปรับเรียบด้วยดินเลนหรืออาจลาดปูน ใช้เป็นที่เก็บ โองน้ำจำนวนมาก แต่บ้านใดมีพื้นที่บริเวณบ้านกว้างก็จะเก็บโองไว้นอกตัวบ้าน นอกจากนี้ ยังใช้ใต้ถุนในการนั่งเย็บจาก เลี้ยงเด็ก และเป็นที่พักแขกด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่า บริเวณใต้ถุนบ้านของชาวมอญบ้านบางกระดี่นี้ไม่นิยมเลี้ยงสัตว์จำพวก หมู เป็ด ห่าน วัว ควาย ฯลฯ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนและชาวบ้าน พบว่า สาเหตุที่ไม่เลี้ยงเพราะเนื่องจากบ้านอยู่ติดกันมาก ถ้าใครเลี้ยงก็จะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและสกปรกบริเวณบ้านผู้อื่น นอกจากนี้ยังถือว่า ถ้าฆ่าหมูและห่าน จะเป็นบาปอย่างมาก ที่เลี้ยงสุนัขและไก่มีน้อยมาก ส่วนการทำครัวนั้น บางบ้าน จะทำครัวในบ้าน แต่บางบ้านจะทำครัวใต้ถุน สำหรับห้องครัวบางบ้านจะกว้างใหญ่ และแยกออกจากตัวบ้าน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อนามัยและผู้อาวุโสชาวมอญ พบว่า ชาวมอญใช้ห้องครัวในการให้แขกหรือคนที่มิได้นับถือผีเดียวกันกับคนพักในนั้น จึงจะไม่ผิดผี

4) บ้านเพิง หรือกระท้อบ ส่วนใหญ่จะมุงหลังคาและฝาบ้าน ก็ทำด้วยจาก ซึ่งเป็นวัสดุที่มีในท้องถิ่น พื้นดินจะปรับให้เรียบด้วยดินเลน และยกพื้น สูงประมาณ .50 เมตร ปูพื้นบ้านด้วยไม้กระดาน การแบ่งห้องของบ้านไม่ค่อยเป็น สัดส่วนนัก ส่วนใหญ่เป็นบ้านของผู้ที่มีฐานะไม่ค่อยดี บ้านลักษณะนี้มีเกือบ 100 หลัง

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า ไม่ว่าบ้านจะเป็นลักษณะใด บริเวณ หน้าบ้านจะสร้างศาลเพิงตา หรือศาลพระภูมิไว้เคารพบูชา ในด้านการถือครองที่ดิน นั้นเป็นของตนเองทุกบ้าน สำหรับสภาพบ้านของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่นี้ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพค่อนข้างดีและใหม่พอสมควร จากการสัมภาษณ์ นายมาลัย ประเสริฐ⁹ พบว่า ส่วนใหญ่เพิงจะปลูกสร้าง เพราะได้เงินจากการขายที่ดินให้แก่คนนอกหมู่บ้าน ในราคาสูงพอสมควร ทั้งนี้เพราะรัฐบาลสร้างถนนสายธนบุรี-ปากท่อผ่าน เมื่อได้ เงินจึงนำมาปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน ทำบุญ และซื้อเครื่องไฟฟ้า โดยเฉพาะ เครื่องเสียง

⁹สัมภาษณ์ มาลัย ประเสริฐ, กำนันแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 24 มิถุนายน 2530.

3. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารของนักพัฒนาชุมชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านบางกระดี่ประกอบอาชีพรับจ้าง โดยเฉพาะอาชีพที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ อาชีพรับจ้างเย็บจาก และตัดจากตามบ้าน โดยอาจกล่าวได้ว่า ต้นจากเป็นพืชเศรษฐกิจของหมู่บ้านก็ได้ เพราะประชาชนทำรายได้จากการขายจากทั้งปี การขายนั้นจะมีนายหน้ามารับซื้อที่บ้าน โดยให้ราคาร้อยละ 110-140 บาท ในกรณีที่จากเป็นของตนเองก็จะได้ในราคาดังกล่าว แต่การรับจ้างเย็บ ผู้รับจ้างจะได้ราคาร้อยละ 20 บาท หรือคืบละ .20 บาท ในวันหนึ่ง ๆ ถ้าตั้งใจเย็บทั้งวันจะได้ประมาณ 100 คืบต่อ 1 คน การเย็บจากนี้เป็นอาชีพที่ทำกันทั่วไปในบ้านชาวมอญ คนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ ก็จะมารับจ้างเย็บจาก นอกจากนี้ยังมีการฝึกให้บุตรหลานช่วยเย็บด้วย ส่วนการหาจากหรือตัดจากนั้น เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นดินน้ำเค็มและดินเป็นดินเลน จึงเหมาะที่จะปลูกต้นจาก ประชาชนที่พอมที่ดินว่างก็จะปลูกไว้ขายหรือเย็บเอง ส่วนหวายและไม้ที่นำมาประกอบการเย็บนั้น ส่วนใหญ่จะซื้อมาจากที่หนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีอาชีพรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากพื้นที่ใกล้เคียงหมู่บ้านมีการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น โรงงานทำหัวแก๊ส โรงงานยางรถยนต์ โรงงานทำอาหารกระป๋อง โรงงานปลาป่น โรงงานซีเมนต์ เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาหรือชั้นมัธยมศึกษาแล้วหางานทำไม่ได้ ชาวมอญจึงนิยมทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจุบันการเข้าทำงานยากพอควร ส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านจะไปทำงานในโรงงานที่แขวงบางบอน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ใคร่มีชาวบ้านไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ระหว่างทางเข้าหมู่บ้าน ทั้ง ๆ ที่มีหลายโรงงาน จากการสัมภาษณ์ นายสมนึก รอดสาส์ ได้ข้อมูลว่า เจ้าของโรงงานเห็นว่า คนงานชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่นั้นส่วนใหญ่หัวแข็ง เมื่อมีเทศกาลของชาวมอญ คนงานที่เป็นชาวมอญมักจะหยุดงาน ก่อให้เกิดปัญหาแก่โรงงาน

อาชีพใหม่ที่เพิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ คือ การทำวังกุ้งหรือนากุ้ง โดยเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ซึ่งทำรายได้ให้แก่เจ้าของเป็นอย่างดี ปัจจุบันคนที่พอมือที่คืนก็จะหันมาเลี้ยงกุ้งแทนการปลูกป่าจากซึ่งทำรายได้น้อยกว่า มีบางรายที่ตัดป่าจากทิ้งเพื่อทำนากุ้ง สาเหตุที่คนหันมาทำนากุ้ง เพราะคนในหมู่บ้านที่เริ่มทำครั้งแรกนั้นทำให้สามารถขายได้กำไรดี และกุ้งก็ยังส่งขายออกต่างประเทศทำให้ไม่เกิดปัญหากุ้งล้นตลาด โดยขายได้ในราคากิโลกรัมละ 200-300 บาท ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่จึงหันมาทำนากุ้ง ส่วนปัญหาในการทำนากุ้งก็คือ ปัญหาน้ำเสียถ้าน้ำอยู่ในสภาพที่ไม่ดี จะทำให้กุ้งตายและทำให้ขาดทุนได้

อาชีพอีกอย่างหนึ่งซึ่งผู้ที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คือ การค้าขายกิจการที่ทำไม่ใหญ่โตนัก บางรายจะทำการค้าขายในหมู่บ้าน เช่น ขายอาหารสดและอาหารสำเร็จรูป เช่น ข้าวแกง ก๋วยเตี๋ยว บางรายจะนำของไปขายนอกหมู่บ้านคือ ส่วนใหญ่จะไปรับซื้อกุ้งและกะปิจากอำเภอมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร มาขายในเมืองและทุกวันอาทิตย์จะมีตลาดนัดในหมู่บ้าน ทั้งชาวมอญในหมู่บ้านและคนนอกหมู่บ้านจะนำของมาขายในบริเวณตลาดนัดหมู่บ้านที่ 2 นอกจากมีร้านค้าแล้ว ในหมู่บ้านยังมีร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า 1 ร้าน ร้านขายเฟอร์นิเจอร์ 1 ร้าน ส่วนปัญหาในอาชีพค้าขาย คือ การซื้อสินค้าเชื่อแล้วไม่ชำระเงิน ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นญาติพี่น้องกัน อีกปัญหาหนึ่ง คือ มีคนขายมากแต่คนซื้อน้อย เฉพาะในหมู่บ้านบางกระดี่มีร้านค้าทั้งเล็กและใหญ่เกือบ 30 ร้าน

สำหรับอาชีพรับราชการมีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่เดิมชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ไม่นิยมส่งบุตรหลานให้เรียนในระดับสูง ส่วนใหญ่ให้เรียนเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วให้ออกมาช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีโอกาสเข้ารับราชการจากการสัมภาษณ์กำนันแขวงแสมดำ พบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ที่รับราชการครูมีเพียง 3 คนเท่านั้น ส่วนที่ประกอบอาชีพรับราชการทหารนั้นมีบ้างเล็กน้อย โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ชายชาวมอญในหมู่บ้านจะเป็นลูกจ้างประจำสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำหน้าที่กวาดถนน ขนขยะ และปลูกต้นไม้ในกรุงเทพฯ ฯ ส่วนผู้หญิงที่อายุ 30 ปีขึ้นไปเกือบจะไม่มีใครรับราชการเลย

4. สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคม

จากการสัมภาษณ์กำนันและผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ครอบครัวของชาวมอญในหมู่บ้าน บางกระที่ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว กล่าวคือ เมื่อบุตรหลานแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ถ้ายังไม่สามารถสร้างฐานะได้ก็จะอยู่กับบิดามารดา แต่เมื่อสามารถสร้างฐานะได้แล้วก็จะแยกไปสร้างบ้านเรือนอยู่ต่างหาก โดยบิดามารดาอาจให้ความช่วยเหลือ เช่น ให้ที่ดินซึ่งอาจอยู่ใกล้บริเวณบ้านของบิดามารดานั้นเอง อย่างไรก็ตาม ถึงจะแยกบ้านแล้ว ความสัมพันธ์ที่มีต่อบ้านของบิดามารดา ยังคงมีอยู่อย่างแน่นแฟ้น คงมีการไปมาหาสู่กัน เช่น ในเทศกาลสงกรานต์ ก็จะไปรดน้ำบิดามารดา และตามปกติเมื่อสมรสแล้ว ฝ่ายหญิงจะไปอยู่บ้านฝ่ายชายและจะนับถือผีบรรพบุรุษของฝ่ายชายถ้าหากฝ่ายชายนั้นเป็นมอญ แต่ถ้าชายไม่มีเชื้อสายมอญฝ่ายหญิงก็ถือว่าหมกผี ไม่ต้องนับถือผีบรรพบุรุษต่อไป

ส่วนเรื่องการเลือกคู่ นั้น ชาวมอญหมู่บ้านบางกระที่ในปัจจุบันให้อิสระแก่บุตรหลานในการเลือกคู่ แต่ไม่นิยมให้บุตรหลานแต่งงานกับญาติที่ใกล้ชิดมาก เช่น หญิงและชายที่มีพ่อหรือแม่ของฝ่ายชายเป็นพี่น้องกับพ่อหรือแม่ของฝ่ายหญิง สำหรับกรณีการเลือกคู่ที่เป็นคนภายนอกหมู่บ้านนั้น นายทองใบ มหาชัย¹⁰ กล่าวว่า ในสมัยก่อนชาวมอญในหมู่บ้านจะแต่งงานกันเองเป็นส่วนใหญ่ เพราะสมัยก่อนนั้นมีอาชีพทำนาเป็นหลักหนุ่มสาวไม่ค่อยได้ไปไหนนอกจากอยู่ในบ้าน อีกทั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านก็เป็นลักษณะของหมู่บ้านปิด หญิงชายชาวมอญจึงนิยมแต่งงานกันเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันเมื่อการคมนาคมเจริญขึ้น มีการตั้งโรงงานใกล้หมู่บ้านมากมาย ชาวมอญออกไปทำงานในโรงงานก็พบคบหาสมาคมกับคนท้องถิ่นอื่นมากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หญิงและชายชาวมอญจะแต่งงานกับทั้งคนภายในและนอกหมู่บ้าน พิธีการแต่งงานในปัจจุบันก็คล้ายกับประเพณีไทยมากขึ้น กล่าวคือ ฝ่ายชายจะไปทำการสู่ขอและทำพิธีแต่งงานที่บ้านฝ่ายหญิง มีการแห่ขันหมาก การเลี้ยงดูแขก แต่ที่แตกต่างจากประเพณีไทย คือ การทำพิธีเช่นไหว้ผี

¹⁰ สัมภาษณ์ ทองใบ มหาชัย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 20 มิถุนายน 2530.

บรรพบุรุษควย สำหรับนามสกุลของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระทู้ที่ใช้กันมากและแสดงให้เห็นเด่นชัดว่าเป็นคนมอญ คือ มะคนมอญ มอญตะ กระทู้ โคคคี่ เตียเป็น ปานหงษา พงษ์เพ็ง ปุงบางกระทู้ เป็นต้น

สำหรับการเลี้ยงบุตรหลานนั้น จากการสังเกต พบว่า ถ้าครอบครัวใด ภรรยาเจ็บจากหรือทำงานบ้าน ภรรยาจะเป็นผู้เลี้ยงเด็กและทำงานบ้านไปด้วย ส่วนครอบครัวใดที่ภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ก็จะให้แม่ของฝ่ายสามีหรือภรรยา เป็นผู้ดูแลเด็ก ไม่มีการจ้างคนใช้มาเลี้ยงเด็กหรือทำงานบ้านไม่ว่าฐานะทางบ้านจะเป็นอย่างไร และเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเด็กชายแรกเกิดจะไว้ผมเปีย ส่วนเด็กหญิงจะไว้ผมจุก จากการสัมภาษณ์บิดามารดาของเด็กและผู้อาวุโสก็ไม่มีใครสามารถตอบได้ว่าไว้ผมจุกและผมเปียเพื่ออะไร ส่วนใหญ่บอกว่า ชาวมอญปฏิบัติกันอย่างนี้ก็ทำ ต่อ ๆ กันมา ถ้าไม่ทำเด็กอาจไม่สบาย เมื่อเด็กอายุ 3-6 ปีก็จะตัดจุกและเปีย

ในด้านความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านนั้น จากการที่สมัยก่อนชาวมอญบางกระทู้ แต่งงานกันในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีการเกี่ยวดองและเกิดระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้น ในการปกครองหมู่บ้านนั้นมีผู้นำชุมชนซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับทางราชการ ผู้นำเหล่านี้จะถูกเลือกตั้งจากชาวบ้าน ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับเลือกจะเป็นชาวมอญ นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ และกลุ่มเกษตร แต่ละยะหลังกลุ่มเกษตรกรยกเลิกไปเพราะประชาชนทำนาน้อยลง นอกจากกลุ่มต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว หมู่บ้านบางกระทู้ยังเป็นที่ตั้งของสมาคมไทยรามัญ มีศาสตราจารย์นายแพทย์สุเือก คชเสนี เป็นนายกสมาคมคนปัจจุบัน สมาคมนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คนไทยเชื้อสายรามัญ และอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีชาวมอญ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าที่สมาคมนี้ ไม่มีผู้ใดทำหน้าที่ประจำ แต่จะมีการรวมชาวมอญทั่วประเทศก็ต่อเมื่อมีการจัดงานวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ ซึ่งจะจัดปีละ 1 ครั้งเท่านั้น และส่วนใหญ่จะจัดในเทศกาลสงกรานต์ และออกพรรษา ในการจัดงานนี้มีการแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวกับชาวมอญ และมีการละเล่นพื้นบ้านของมอญ ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระทู้ จะมาช่วยกันจัดงานอย่างแข็งขันในฐานะที่เป็นเจ้าของบ้าน

ในด้านกรปกครองชาวบ้านนั้น ไม่ค่อยเป็นปัญหามาก ส่วนใหญ่คดีที่เกิดขึ้น เป็นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การทะเลาะวิวาทที่ไม่รุนแรง ซึ่งถ้าไกล่เกลี่ยกันได้ก็ เลิกกันไป แต่ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็จะส่งไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สถานีตำรวจท่าข้าม เป็นผู้ตัดสิน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อมีเรื่องจะไม่ค่อยถึงตำรวจ เพราะเมื่อสืบสาวดูก็พบว่า เป็น ญาติ ๆ กัน จึงต้องยอมความกันไป ส่วนปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย แม้ชาวบ้านจะ ปลุกบ้านโดยไม่กันรั้ว แต่ไม่ปรากฏว่ามีของหาย เมื่อมีธุระจำเป็นต้องออกนอกบ้าน ก็จะมีคนข้างบ้านช่วยดูแลให้ ปัญหาโจรผู้ร้ายแทบจะไม่มี หรือนาน ๆ มีครั้ง ซึ่ง โจรผู้ร้ายนั้นส่วนใหญ่เป็นคนนอกหมู่บ้าน

รูปที่ 3 ที่ตั้งสมาคมชาวไทยรามัญ ในหมู่ 2 ซึ่งเป็นของ ชาวมอญทั่วประเทศ

5. สภาพแวดล้อมด้านศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณี

5.1 การนับถือศาสนา

ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่นับถือศาสนาพุทธทั้งหมู่บ้าน ในหมู่บ้านมีวัดมอญ 1 วัด คือวัดบางกระดี่ วัดนี้เป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน จากการสังเกต พบว่า ชาวมอญนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด ซึ่งดูได้จากการไปวัดจะมีผู้ไปทำบุญและปฏิบัติธรรมมากในวันพระและวันสำคัญทางพุทธศาสนา ส่วนชายชาวมอญเมื่ออายุครบที่จะบวชแล้ว ก็จะบวชแทบทุกคน นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสชาวมอญ พบว่า ชาวมอญนิยมเผาศพพระ ไม่ว่าจะมีการเผาศพพระมอญที่ใด ชาวมอญบ้านบางกระดี่ก็จะไป เพราะถือว่าการเผาศพพระนั้นได้บุญกุศลมาก

5.2 ความเชื่อ

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนและผู้อาวุโส พบว่า ชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่ยังคงดำรงความเชื่อต่าง ๆ ไว้อย่างเหนียวแน่น คือ ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี ชาวบ้านนับถือเจ้าพ่อบางกระดี่ และเจ้าแม่หัวระหาน ไม่ว่าจะประกอบพิธีอะไรจะต้องมีเรื่องวิญญูณหรือผีเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ นอกจากนี้ชาวมอญส่วนใหญ่จะเคารพนับถือผีประจำตระกูลหรือผีบรรพบุรุษของตน ซึ่งอาจจะเป็นผีไก่ ผีเต่า หรือผีงู การนับถือผีมอญนี้จะถือผีประจำตระกูลของฝ่ายชายเป็นสำคัญ โดยบุตรชายคนเล็กจะเป็นผู้รับช่วงผีประจำตระกูลไป และจะทำหน้าที่รักษาผีและเช่นไหว้ผี ถ้าครอบครัวใดไม่มีบุตรชายเป็นผู้รักษาผีแล้ว ก็เท่ากับหมดผีไปจากตระกูล อาจมีการโอนให้ญาติสนิทของฝ่ายชายเป็นผู้รับรักษาผีแทน บุตรสาวถ้าแต่งงานกับชายชาวมอญที่นับถือผีตระกูลอื่นก็จะนับถือผีตามตระกูลของฝ่ายชาย หรือถ้าแต่งงานกับชายที่ไม่ได้นับถือผีมอญก็ถือว่าหมดผี บ้านที่มีผีหรือรับผีจะมีเสาเอก ถ้าหากหมดผีแล้วก็จะถอนเสาเอกออกไปและทำพิธีเชิญผีออก แล้วจะตั้งศาลเพียงตาในบริเวณบ้านแทน ในระหว่างที่บ้านมีเสาเอกหรือมีผีบรรพบุรุษอยู่นั้น มีกฎข้อห้ามซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวมอญซึ่งเจ้าของบ้านจะปฏิบัติอย่างเคร่งครัดหลายประการ เพื่อจะได้ไม่เกิดการผิดผีขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโส พบว่า มีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

ห้ามคนที่มิใช่ผีตระกูลเดียวกันมาพึ่งเสาเอกหรือฝาเรือนหรือนอนบนบ้านที่มีผีมอญ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า แม่แต่บุตรสาวซึ่งแต่งงานกับชายที่นับถือผีสกุลอื่นและมีท้องก็ไม่สามารถที่จะมานอนค้างหรือพึ่งเสาเอกในบ้านของพ่อแม่ตนได้ ส่วนบุตรสะใภ้ที่มีผีมอญรักมาก สามารถทำอะไรได้ทุกอย่าง แม้จะขึ้นไปนั่งบนซ้อคาหรือที่ไหน ๆ ก็ได้ และจากการสังเกตจากการที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนตามบ้าน ส่วนใหญ่ไม่นิยมต้อนรับบนบ้าน แต่จะต้อนรับบริเวณใต้ถุนบ้าน โดยให้เหตุผลว่าไม่แน่ใจว่าคนแปลกหน้าที่เป็นหญิงนั้นจะตั้งครรภ์หรือไม่ เพราะถ้าตั้งครรภ์ในระยะ 1-2 เดือนจะสังเกตไม่เห็น ถ้าเขารับขึ้นบ้านและไปพึ่งเสาเอกของบ้านก็จะทำให้ผีผี และทำให้เขาเดือดร้อน

นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามหญิงชายที่เป็นสามีภรรยากันและมีผีตระกูลเดียวกับเจ้าของบ้านมานอนค้างคืนในบ้านที่มีผีมอญ เพราะจะทำให้ผีผี แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อในเรื่องนี้บางบ้านก็ไม่เคร่งครัดนัก คืออาจให้มานอนค้างในบ้านผีมอญได้ แต่ต้องนอนคนละมุ้งหรือนอนคนละที่กัน การค้างคืนบ้านที่มีผีมอญนั้นเป็นสิ่งที่ยากมาก คือหญิงที่มีสามีแล้ว แม่สามีจะไม่มาด้วยก็ไม่ค่อยได้รับการต้อนรับ เพราะเจ้าของบ้านกลัวว่าหญิงนั้นจะมีครรภ์ ส่วนหญิงโสดนั้นสามารถที่จะค้างคืนในบ้านผีมอญได้โดยไม่ผีผี นอกจากนี้บางบ้านยังถือว่า แม่นายก็ไม่ควรมาตายที่บ้านผีมอญ

ข้อห้ามอีกข้อหนึ่ง คือ การห้ามเล่นหรือนำตุ๊กตาที่ประดิษฐ์เป็นรูปคนเข้ามาในบ้านที่มีผีมอญ ไม่ว่าตุ๊กตานั้นจะเป็นตุ๊กตากระดาษหรือตุ๊กตาที่ประดิษฐ์ด้วยผ้า เพราะจะทำให้ผีผี จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ถ้าครูสอนให้นักเรียนประดิษฐ์ตุ๊กตาก็จะให้ทำและเก็บไว้ที่โรงเรียน ห้ามนำมาเล่นหรือเก็บที่บ้าน ถ้าหากนำมาบ้านโดยเฉพาะบ้านที่มีผีมอญ ผู้ปกครองจะโยนทิ้งไม่ให้นำเข้าบ้าน จากการสอบถามว่ามีเหตุผลอย่างไรที่ไม่ให้นำตุ๊กตาเข้าบ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบว่า ไม่มีเหตุผล แต่เป็นเพราะผีมอญไม่ชอบ และเป็นการปฏิบัติสืบต่อกันมา

การที่ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่เคร่งครัดกับเรื่องการรับคนแปลกหน้าหรือคนที่นับถือผีคนละตระกูลเข้ามาพักพิงอาศัยในบ้านที่มีผีมอญนั้น ก็เพราะกลัวว่าจะทำให้ผีโกรธหรือเกิดการผีผีขึ้น ซึ่งเชื่อกันว่าเมื่อผีโกรธแล้ว ผีจะไม่ลงโทษผู้มา

พักพิง แต่กลับลงโทษเจ้าของบ้านผู้รักษาพื้นที่ โดยอาจจะทำให้คนในบ้านเจ็บป่วย โดยไม่มีสาเหตุ หรืออาจทำให้มีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา ซึ่งเจ้าของบ้านต้องหาทางแก้ไข โดยอาจให้โต้งหรือหมอดีหรือคนทรงดูว่าเกิดจากอะไร ถ้าคนทรงบอกว่าเกิดจากการผิดผีและต้องกระทำพิธีรำผี เจ้าของบ้านที่มีศรัทธาก็ต้องจัดทำพิธีรำผีขึ้น ซึ่งต้องรวมญาติพี่น้องที่นับถือผีตระกูลเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใด และการจัดพิธีขึ้นเปลื้องค่าใช้จ่ายมากพอสมควร (1-2 หมื่นบาท) ชาวบ้านจึงระวังไม่ให้เกิดการผิดผีขึ้น

การทำพิธีรำผีนั้น จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมสังเกตและสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า ในการทำพิธีนี้ส่วนใหญ่จะกระทำเมื่อคนในบ้านเกิดการเจ็บป่วยแล้วรักษาไม่หาย จึงไปให้คนทรงดู และเมื่อคนทรงบอกว่าเกิดจากการผิดผีและจะต้องทำพิธีรำผี การทำพิธีนี้ต้องเรียกญาติพี่น้องที่นับถือผีตระกูลเดียวกันมารวมกันในพิธีไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม การรำส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงรำ คือลูกสาว หลานสาว และสะใภ้ การเตรียมงานในพิธีรำผีนั้นเตรียมกันอย่างใหญ่โต เริ่มด้วยการสร้างเรือนผีซึ่งทำด้วยไม้ไผ่หลังคามุงจาก ภายในมีแท่นสำหรับวางเครื่องเช่น อันได้แก่ มะพร้าวอ่อน กลวย เสื้อผ้า ที่นอน จาก เป็นต้น บนหลังคาส่วนหน้าด้านขวาจะทำเป็นหุ่นคนสวมงอบและเสื้อขาวนา ส่วนด้านซ้ายปักธงสี่แดง ส่วนกลางประตูจะมีผ้าสีสี่แดง-ขาวปลอยชายลงมาข้างประตู ฝารอบเรือนผืนนี้ทำด้วยใบมะพร้าวสาน และทำขอบด้วยต้นกล้วยสูงประมาณ ๑.50 เมตร จากประตูทางเข้าเรือนผีออกไปจะปักด้วยไม้กระดาน 3 แผ่น ยาวออกมาประมาณ 3 เมตร ที่ปลายกระดานจะนำต้นหว้ามาปลูกไว้ นอกจากเตรียมเรือนผีแล้ว ก็จะเตรียมอาหารสำหรับเช่นผีและอาหารสำหรับเลี้ยงญาติพี่น้องและแขกที่มาร่วมงาน พิธีจะเริ่มตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำ โดยหมอดีซึ่งเป็นผู้หญิงเป็นคนเชิญผีและรำผีก่อน ต่อจากนั้นลูกสาวคนโตของครอบครัวก็จะรำต่อ เป็นพิธีรำครั้งใหญ่ โดยจะอาบน้ำและเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวที่เรือนผืนนี้ ขณะที่รำดนตรีที่พากย์จะบรรเลงเพลง ลักษณะการรำผู้รำจะกระโดด บางคนจะถือดาบ ไม้ หรือหอก เมื่อรำเสร็จจะหยุดพักสักครู่ ต่อจากนั้นลูกสาวคนรองและหลานคนอื่น ๆ รวมทั้งสะใภ้จะเปลี่ยนเสื้อผ้าในเรือนผีแล้วออกมารำแต่จะไม่อาบน้ำ เมื่อรำเสร็จจะกระโดดกลับไปที่เรือนผี เอามือจับผ้าผี ผีก็จะออกจากร่าง การรำนี้ถ้ารำเป็นกลุ่มผีก็จะเข้าร่างคนใดคนหนึ่ง นอกจากนี้ในตอนเย็นก็จะมีการรำเป็นกลุ่มรอบต้นหว้าหน้าอกโรงพิธี เป็น

การร่ำอย่างสนุกสนาน บางคนจะแบกหามข้าว แบกมัดตบซึ่งทำด้วยไม้ มะพร้าว เป็นต้น หลังจากนั้นจะมีผู้ชายแต่งตัวเป็นช่างออกมา ผู้หญิงก็จะไล่คลองแล้วร่ำ ส่วนการร่ำครั้งสุดท้ายซึ่งถือว่าเป็นการปิดรายการ คือ หมอผีจะเป็นผู้ร่ำ และจะออกมาจับตัวผู้ซึ่งอาจเป็นใครก็ได้ที่อยู่ใกล้ ๆ เข้าไปร่ำด้วย ผู้ที่ถูกจับไปจะปฏิเสธไม่ได้ ถ้าปฏิเสธผีจะโกรธ ต้องออกไปร่ำด้วยเต็มลานหน้าเรือนผี คนที่ไม่อยากถูกผีจับไปร่ำก็ต้องหนีไปหลบอยู่ใต้ถุนบ้านคนอื่นซึ่งผีจะเข้าไปไม่ได้ เมื่อเสร็จพิธีแล้วจะมีการเลี้ยงอาหารแก่ญาติพี่น้องและผู้มาร่วมงาน ส่วนเรือนผีเมื่อเสร็จพิธีแล้วจะต้องรื้อแล้วนำไปทิ้งที่แม่น้ำลำคลองต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการเผาศพ กล่าวคือ ถ้าเป็นศพที่ตายโหงจะไม่ให้เผาจนกว่าจะผ่านพ้นปีเก่าไปก่อน คือ ชาวมอญถือว่าวันสงกรานต์เป็นวันเริ่มต้นของปีใหม่ ดังนั้นถ้าจะเผาศพที่ตายโหงก็ต้องให้ผ่านวันสงกรานต์ไปก่อนจึงจะเผาได้ เชื่อกันว่าถ้าเผาเลยจะทำให้ชาวบ้านมีอันเป็นไป หรืออยู่ไม่สุขสบาย ดังนั้นที่ป่าช้าหลังวัดจะมีโกดังเก็บศพที่ตายโหงไว้ 1 หลัง ส่วนเตาเผาศพนั้นยังคงเป็นเชิงตะกอนแบบเก่า เป็นการเผากลางแจ้ง ยังไม่มีเมรุบรรจุเผา ศพที่ตายโหงนั้นได้แก่ ศพที่ตายด้วยอุบัติเหตุต่าง ๆ ถูกฆ่าตาย รวมทั้งการตายด้วยโรคหัวใจวายด้วย และถ้ามีคนตายภายในบ้านโดยไม่มีผู้ใคร่เห็น บ้านนั้นจะต้องยกถวายเป็นวัด โดยการรื้อบ้านทิ้งแล้วปลูกสร้างใหม่ อย่างไรก็ตามมีการแก้เคล็ด คือ เมื่อยกให้วัดแล้วโดยการทำพิธี ก็ขอซื้อคืนจากวัดโดยที่ไม่ต้องรื้อบ้านจริง ๆ โดยอาจซื้อคืนในราคา 1,000 - 2,000 บาท ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้นจะอยู่ไม่สบายและมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด จะเห็นได้ว่าชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ ยังมีความเชื่อในเรื่องการนับถือผีอยู่มาก สิ่งเหล่านี้ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมานาน และคนรุ่นปัจจุบันส่วนใหญ่ก็ยังคงดำรงความเชื่อเหล่านี้ไว้ โดยได้ถ่ายทอดให้คนรุ่นลูกหลานของตนด้วย

รูปที่ 4 ศาลเจ้าพ่อบางกระดี่ ซึ่งเป็นที่นับถือของชาวบ้านมาก
รูปที่ 5 การประกอบพิธีรำผีมอญ เมื่อคนในบ้านเกิดไม่สบาย

5.3 ประเพณีของชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่

จากการสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่า ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีสำคัญประเพณีหนึ่งของชาวมอญ โดยเฉพาะในหมู่บ้านบางกระดี่ ได้เตรียมและประกอบพิธีงานบุญสงกรานต์เป็นเวลาหลายวัน กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่วันที่ 12-18 เมษายนของทุกปี ไม่ว่าชาวมอญในหมู่บ้านจะทำงานอยู่ที่ใด เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์จะกลับมบ้าน การปฏิบัติในเทศกาลสงกรานต์มีดังนี้

วันก่อนสงกรานต์ คือวันที่ 8-9 เมษายน ชาวมอญจะจัดบ้านเรือนให้สะอาด และเตรียมทำของสำหรับถวายพระและเซ่นผี นอกจากนี้ยังทำกาละแมเพื่อนำไปแจกญาติพี่น้อง แต่ละบ้านจะลงแรงในการทำกาละแม สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการฝึกการทำงานร่วมกัน ในวันที่ 11-12 เมษายน จะมีการส่งกาละแมตามบ้านญาติพี่น้องที่นับถือ การส่งจะให้เด็กหรือหญิงสาวเป็นผู้ส่ง ถ้าบ้านใดไม่มีเด็กหรือหญิงสาวก็จะให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ส่งเอง ในการให้เด็กไปส่งนี้เป็นการอบรมให้เด็กได้รู้จักญาติพี่น้องและสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกัน เด็กจะถือพานใส่ดอกไม้ธูปเทียนและกะละแมไปกราบไหว้ญาติผู้ใหญ่ของตน และญาติผู้ใหญ่ก็จะให้พรและให้ขนมแก่บุตรหลาน การแต่งกายของเด็กวันส่งกาละแมจะแต่งกายแบบมอญ คือ ชายนุ่งโจงกระเบน เด็กหญิงนุ่งผ้าถุงและมีผ้าสไบหรือบางคนไม่นุ่งโจงกระเบนหรือผ้าถุงก็มีผ้าสไบอันเป็นสัญลักษณ์ว่าแต่งตัวแบบมอญ

ในวันที่ 13-15 เมษายน นับเป็นวันสงกรานต์ ในวันนี้ทุกบ้านจะทำข้าวแช่ซึ่งทำด้วยข้าวสุกแช่และอบน้ำดอกมะลิ มีอาหารกินด้วย 6-7 อย่าง เช่น ปลาช่อนตากแห้งป่นผัดกับน้ำตาล เนื้อเค็มทอด กระจ่างมดองผัดกับไข่ หัวไชโป๊ผัดไข่แดงโม้ หมี่กะทิ เป็นต้น ในเวลาประมาณ 05.00 น. แต่ละบ้านจะนำข้าวแช่ไปเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษและเทวดา ซึ่งจะสร้างเป็นศาลเพียงตาชั่วคราว โดยทำด้วยทางมะพร้าวตั้งอยู่นอกชายคาบ้าน วันนี้ชาวบ้านจะไปทำบุญเข้าที่วัด ส่วนคนแก่จะถือศีลและเด็กจะเป็นผู้ส่งข้าวส่งน้ำแก่ญาติผู้ใหญ่ของตนที่จำศีลอยู่วัด ในวันที่ 15 ชาวบ้านส่วนใหญ่จะแต่งกายแบบมอญมาทำบุญ

ในวันที่ 16 เมษายน เป็นวันที่ชาวบ้านเล่นสาคมน้ำ สรงน้ำพระ และรดน้ำผู้ใหญ่ เวลาประมาณ 15.00 น. จะเริ่มไปรดน้ำผู้ใหญ่ตามบ้าน ต่อจากนั้นก็ออกมาสรงน้ำกระดูกบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วในป่าช้าหลังวัด โดยนำธงูหรือตะขาบไปปักรอบเจดีย์บรรจุน้ำบรรพบุรุษ จากนั้นก็จะมารวมกันที่วัดเพื่อสรงน้ำพระ หนุ่มสาวและผู้ใหญ่รวมทั้งเด็กแต่งตัวแบบมอญมาที่วัด บางคนก็ขึ้นไปฟังเทศน์ก่อนสรงน้ำพระ การสรงน้ำพระถือว่าเป็นการขอลูแก่โทษที่ได้ล่วงเกินพระในแต่ละปี ที่สรงน้ำพระจะทำห้องให้พระนั่งอาบต่างหาก โดยจะทำรางสำหรับคนสรงน้ำไว้ข้างนอก วิธีสรงเริ่มจากพระเดินลงมาจากศาลาประมาณ 2-3 รูป เมื่อเข้าไปในห้องสรงจะมีเด็กชายหลาย ๆ คนคอยให้สัญญาณว่าให้สรงน้ำได้ โดยเคาะห้องสรงเสียงดังอย่างสนุกสนาน ผู้หญิงก็จะสรงน้ำใส่ไปในรางที่ต่อเข้าห้องสรง เมื่อพระสรงน้ำเสร็จก็จะเดินออกมา ผู้ชายและคนแก่จะตั้งแถวคอยรับน้ำหอม ผู้หญิงแก่บางคนจะเตรียมน้ำไว้ล้างเท้าให้พระ เมื่อเสร็จพิธีสรงน้ำพระคนก็จะขึ้นไปรับศีลบนศาลา ต่อจากนั้นก็จะไปรดน้ำญาติผู้ใหญ่อีก ในวันที่ 17 เมษายนก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่ว่าจะเป็นการสรงน้ำพระหรือการฟังเทศน์บนศาลา ชายและหญิงจะแยกกัน ผู้หญิงจะสรงน้ำผู้ชายพรมน้ำหอม การนั่งฟังเทศน์บนศาลาก็นั่งคนละฝั่งระหว่างหญิงและชาย นอกจากนี้คนที่เคร่งมาก ๆ จะไม่สวมรองเท้าขณะทำบุญหรือเดินอยู่ในบริเวณวัด การเล่นสงกรานต์จะเล่นกันอย่างสุภาพ ไม่มีการเล่นน้ำสปรกหรือปาด้วยถุงพลาสติก ส่วนคนที่ดื่มเหล้านั้นก็มีบ้างแต่ไม่มาก คนที่ดื่มเหล้าในวันสงกรานต์จะแอบดื่มไม่เมา เกะกะ

ในวันที่ 18 เมษายน เป็นวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ ในวันนี้มีการสรงน้ำพระเช่นกัน แต่เมื่อเสร็จพิธีสรงน้ำพระแล้ว จะมีพิธีเข้าทรงเจ้าพ่อบางกระตี ซึ่งเป็นที่นับถือและศรัทธาของชาวมอญในหมู่บ้าน ในการทำพิธี ชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งเป็นหญิงสูงอายุจะนำเครื่องเช่น อันประกอบด้วยมะพร้าวอ่อน เหล้า น้ำอบ ขนมน้ำสอย ขนมนมแดง ขนมนมขาว กะละแม ว่าว และกล้วย มาตั้งในพิธี แต่ละบ้านก็จะนำใส่ภาตมา เมื่อสรงน้ำพระเสร็จคนก็จะทยอยมาดูพิธีทรงเจ้า ในพิธีมีเครื่องดนตรีวงปี่พาทย์มอญขนาดเล็ก การทรงเจ้าจะมีร่างทรงซึ่งเป็นผู้หญิงแก่สูงอายุ เริ่มต้นด้วยการจุดธูปเทียนบูชา เมื่อเจ้าเข้าร่างทรงจะเริ่มสั่น และจะใส่เสื้อผ้าใหม่ที่จัดเตรียมไว้ เจ้าในร่างทรงจะเริ่มกินอาหารในสำรับเครื่องเช่นที่เตรียมไว้ บางส่วนจะแจกแก่คนดู

เช่น แจกกล้วยโดยการโยนบ้าง ส่งให้บ้าง ปาให้บ้างเป็นที่สนุกสนาน คนก็จะแย่งกล้วย เพราะถือเป็นกล้วยศักดิ์สิทธิ์ กินแล้วจะทำให้ไม่เกิดโรคภัยไข้เจ็บและอยู่สุขสบาย ชาวบ้านให้ความเชื่อถือ นับถือ และกราบไหว้เจ้าไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เจ้าจะทักทายทำนาย และพูดเป็นภาษามอญ การทำพิธีใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงเศษ บางตอนสร้างความสนุกสนาน บางตอนเมื่อเจ้าทำนายทักไมตรีสีหน้าคนดูจะไม่ดีไปด้วย

นอกจากทรงเจ้าบางกระดี่แล้ว ในวันที่ 19 เมษายน ก็มีการทรงเจ้าที่บ้านล่าง คือ เจ้าแม่หัวระหาน ซึ่งเป็นที่นับถือของชาวบ้านเช่นกัน พิธีกรรมคล้ายกับการทรงเจ้าพอบางกระดี่ จากการสัมภาษณ์อาจารย์สัมฤทธิ์ สมบุญ¹¹ พบว่า ยังมีการทรงเจ้าเช่นเดียวกัน คือ บ้านเลขที่ 29 หมู่ 8 โดยเขาให้เหตุผลว่า เมื่อทำพิธีทรงเจ้าแล้วจะอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าปีใดไม่ทำก็จะเกิดเหตุการณ์ไม่ดีเสมอ

ในช่วงสงกรานต์นอกจากจะทำพิธีทรงเจ้า สรงน้ำพระ รดน้ำผู้ใหญ่ และทำบุญแล้ว ในตอนกลางวันยังมีการละเล่นพื้นบ้านของมอญ คือ การเล่นสะบ้าและทแยมมอญ ซึ่งการเล่นทั้ง 2 อย่างนี้จะจัดขึ้นพร้อม ๆ กันในลานวัด เพราะการเล่นสะบ้าต้องอาศัยคนตรีจากวงปี่พาทย์ของวงทแยมมอญด้วย การเล่นสะบ้านี้อาจถือได้ว่าเป็นประเพณีการเลือกคู่ของหนุ่มสาวชาวมอญ หนุ่มสาวจะได้มาพบกันในลานสะบ้า ชายหนุ่มถ้าชอบหญิงคนใดก็จะเลือกเป็นคู่เล่นสะบ้ากับหญิงนั้น ซึ่งในการเล่นสะบ้าในปีที่ผู้วิจัยไปสังเกตนั้นมีผู้เล่นประมาณ 20 คู่ มีทั้งหนุ่มสาวและผู้สูงอายุ ในการเล่นนี้ผู้เล่นจะแต่งกายอย่างสวยงาม ผู้ชายจะนุ่งโจรสรงและสวมเสื้อสวยงามคล้องผ้าปลอยชายทั้งสองข้างไว้ข้างหลัง บางคนทัดดอกไม้ด้วย ส่วนผู้หญิงแต่งตัวไม่เหมือนกัน คือ หญิงวัยรุ่นจะแต่งกายชุดไทยคือ ห่มสไบเปิดไหล่และนุ่งผ้าถุง ส่วนผู้ใหญ่จะแต่งกายแบบมอญโดยทั่วไป บอนสะบ้าจะประดับด้วยไฟฟ้าอย่างสวยงาม ลูกสะบ้ากลิ้งเป็นลูกกลม ๆ ทำด้วยเขาควายหรือไม่เนื้อแข็ง การเล่นแบ่งออกเป็นฝ่ายชายและฝ่ายหญิง และจะเล่นเป็นกลุ่ม ๆ เพราะมีหลายคู่ ทำในการเล่นสะบ้ามีหลายท่า การเล่นจะผลัดกันทอยสะบ้าระหว่างหญิงและชาย

¹¹ สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ สมบุญ, อาจารย์โรงเรียนวัดบางกระดี่, 18 เมษายน

มีแพชนะ แต่ไม่จริงจังกัก ถ้าฝ่ายใดโยนไม่ถูก อีกฝ่ายหนึ่งจะปรับทำโทษ ซึ่งแล้วแต่ผู้ชนะจะสั่งให้ทำอะไร ซึ่งส่วนใหญ่จะให้รางวัล ตอนปรับทำโทษนี้เป็นตอนที่สำคัญของการเล่นสะบ้า เพราะชายและหญิงจะได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันและพูดจากัน โดยฝ่ายแพ้จะมานั่งอยู่ต่อหน้าผู้ชนะและพูดจาต่อรองเพื่อไม่ให้ฝ่ายชนะทำโทษหนัก

สำหรับการเล่นทแยมมอญนั้น จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน พบว่า การเล่นทแยมมอญในหมู่บ้านมอญอื่น ๆ เริ่มหมดไปแล้วหรือมีกันน้อยมาก โดยมากเมื่อมีการเล่นทแยมมอญในถิ่นคนมอญอื่น ๆ ก็มักจะจ้างผู้เล่นที่หมู่บ้านบางกระดี่ไปเล่นแทบทั้งสิ้น ในหมู่บ้านบางกระดี่มีวงทแยมมอญ 2-3 วง ส่วนวงที่มีชื่อเสียงคือ วงหงส์ฟ้ารามัญ การเล่นทแยมมอญจะมีวงปี่พาทย์มอญบรรเลงประกอบ มีการสร้างประดับฉากซึ่งแสดงถึงสัญลักษณ์ของความเป็นมอญ คือ ในฉากจะมีภาพหงส์กำลังบิน และพระเจดีย์เขวตากองอันเป็นที่นับถือของชาวมอญ การเล่นนี้หญิงและชายจะแต่งกายแบบมอญอย่างสวยงาม ออกมาร้องรำคู่กันประมาณ 4-5 คู่ โดยออกมาร้องทีละคู่ ลักษณะการร้องเป็นการร้องเกี่ยวพาราสีกัน โดยร้องเป็นภาษามอญ และบางตอนก็ร้องเป็นภาษาไทยสลับกัน

นอกจากประเพณีสงกรานต์แล้ว ชาวมอญยังให้ความสำคัญแก่ประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษา โดยในวันเข้าพรรษานั้น ชาวมอญบางกระดี่จะไปทำบุญใส่บาตรที่วัดในตอนเช้า ชาวมอญส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนแก่ แต่ก็มีหญิงสาวและเด็กบางคน ไปจำศีลที่วัดเป็นเวลา 3 วันโดยไม่กลับไปนอนบ้าน ในตอนกลางวันพระสงฆ์จะเทศนาให้ฟัง ผู้จำศีลจะสวดมนต์ในตอนเย็น ส่วนบุตรหลานที่ไม่ได้จำศีลก็จะนำอาหารและน้ำมาส่งให้แก่ญาติของตนในตอนเช้าและกลางวัน ส่วนตอนเย็นจะนำเสื้อผ้ามาให้ผลัดเปลี่ยนจนกระทั่งครบ 3 วัน ในเย็นวันสุดท้ายบุตรหลานจะมารับญาติของตนกลับบ้าน การที่ชาวมอญให้บุตรหลานมารับสิ่งของ เป็นการฝึกให้เด็กได้มีความคุ้นเคยกับพุทธศาสนา นอกจากนี้ในช่วงระหว่างเข้าพรรษาในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 จะมีการทำบุญตักบาตรด้วยน้ำผึ้ง โดยแต่ละบ้านจะเตรียมน้ำผึ้งใส่ขวดมาใส่บาตร แต่ถ้าไม่สามารถหาน้ำผึ้งได้ก็ใช้น้ำตาลทรายแทน พระจะน่าน้ำผึ้งและน้ำตาลทรายนี้ไปฉันกับข้าวต้มมัดที่ชาวบ้านใส่บาตร และในวันออกพรรษาชาวมอญบางกระดี่จะทำบุญสารท แต่ละบ้านจะทำกระยาสารทเพื่อนำมาถวายพระและแลกเปลี่ยนแจกจ่ายแก่ญาติพี่น้อง เมื่อออกพรรษาแล้วจะมีประเพณีแข่งเรือซึ่งเมื่อก่อนชาวบางกระดี่จะนำเรือไปแข่งที่หมู่บ้านมอญในอำเภอมหาชัย

จังหวัดสมุทรสาคร แต่ปัจจุบันได้จัดการแข่งเรือขึ้นในคลองสนามชัยในหมู่บ้าน

นอกจากการทำบุญในเทศกาลสงกรานต์ เข้าพรรษาและออกพรรษาแล้ว ในฤดูผลไม้ก็จะมีการทำบุญสลากภัต ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในฤดูมะม่วงและทุเรียน เรียกว่า สลากภัตมะม่วงและสลากภัตทุเรียน ชาวมอญบางกระดี่จะกำหนดวันทำบุญดังกล่าวขึ้น ในวันทำบุญชาวมอญจะจัดผลไม้ขึ้นใส่พานอย่างสวยงาม ติดเงินใส่ไม้ไผ่ และติดสลากในแต่ละพาน โดยส่วนใหญ่ถ้าเป็นญาติกันก็จะหุ้กัน เสร็จแล้วพระจะจับสลาก ถ้าได้พาน ไหนก็รับผลไม้และเงินไป

สำหรับประเพณีในครอบครัวนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน พบว่า คล้ายกับประเพณีไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางส่วนที่ยังคงประเพณีมอญไว้ เช่น ประเพณีการเกิด ปัจจุบันจะไปคลอดที่โรงพยาบาลและมาอยู่ไฟที่บ้าน เด็กที่เกิดทุกคน ถ้าเป็นหญิงจะไว้จุก และชายจะไว้เปียตามประเพณีมอญ ส่วนประเพณีบวชนั้นก็ทำคล้ายกับไทยทั่วไป จะต่างกันบ้างในเรื่องการแต่งกายของนาคในวันสุกดิบ กล่าวคือ จะแต่งกายตามประเพณีมอญ นาคยังไม่โกนผม แต่งหน้า ทาปาก และทัดดอกไม้ สำหรับประเพณีแต่งงานจะแตกต่างกับไทยบ้างในเรื่องการทำพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และก่อนวันแต่งงาน ถ้าบ่าวสาวเป็นคนในหมู่บ้าน เจ้าสาวจะต้องนำขบวนไปส่ง "ลอดช่อง" ให้กับพ่อแม่ฝ่ายเจ้าบ่าว เป็นการฝากเนื้อฝากตัวกับพ่อแม่เจ้าบ่าว สำหรับประเพณีการทำศพนั้นยังคงมีความเชื่อแบบมอญ คือ ศพฝังไมตรี หรือตายโหงห้ามนำเข้าบ้าน และห้ามสวด ศพจะเผาได้ก็ต่อเมื่อถึงปีใหม่ของมอญคือวันสงกรานต์ไปแล้ว ถ้ามีคนตายในบ้านโดยไม่มีผู้รู้เห็นจะต้องถวายบ้านแก้ววัด สำหรับงานศพทั่วไปนั้นส่วนใหญ่จะตั้งศพ 3 วัน ในงานจะมีวงปี่พาทย์มอญ มอญร้องไห้ นอกจากนี้ยังมีการรำมอญหน้าศพโดยบุตรหลานของผู้ตาย เป็นผู้รำ ส่วนที่เผาศพนั้น ในหมู่บ้านยังไม่มีเมรุ แต่ยังคงใช้การเผาแบบเชิงตะกอน เมื่อเผาศพแล้วนิยมเก็บกระดูกไว้ที่เจดีย์ในวัด เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ญาติจะมารคน้ำกระตักของบรรพบุรุษ นอกจากนี้ชาวมอญยังนิยมการไปเผาศพพระ ไม่ว่าพระมอญจะมรณภาพอยู่ที่ใด ชาวมอญเมื่อได้ข่าวก็จะไปเผา เพราะถือกันว่าการเผาศพพระนั้นได้กุศลแรง

รูปที่ 6 เด็กชวามอญนำกละแม่ไปส่งญาติผู้ใหญ่ที่ถนนับถือก่อนวันสงกรานต์

รูปที่ 7 ในวันสงกรานต์(16-18 เมษายน) ชวามอญจะไปไหว้บรรพบุรุษ
ผู้ล่วงลับไปแล้วก่อนการสงน้ำพระที่วัด

รูปที่ 8 การสร้างพระ ผู้หญิงจะเป็นผู้สร้าง ส่วนผู้ชายจะพรม
น้ำอบเมื่อพระสร้างเสร็จแล้ว

รูปที่ 9 การเล่นทแยมมอญ
ของสาวมอญในหมู่บ้าน
บางกระดี่ในคืนวัน
สงกรานต์

รูปที่ 10 การเล่นเกมสะบ้าของชาวมอญ มักเล่นในเทศกาลสงกรานต์

รูปที่ 11 การทำพิธีทรงเจ้า
พอบางกระดี่ในวันสุดท้าย
ของวันสงกรานต์ ผู้หญิง
สูงอายุนุ่งผ้าแดงคือร่างทรง

6. สภาพแวดล้อมด้านสาธารณูปโภคและสุขภาพอนามัย

6.1 สาธารณูปโภคและแหล่งน้ำ

หมู่บ้านบางกระดี่ เป็นชุมชนที่มีแหล่งสาธารณูปโภคอำนวยความสะดวกพอสมควร กล่าวคือ ทุกครัวเรือนจะมีไฟฟ้าใช้ ในหมู่บ้านมีตู้โทรศัพท์สาธารณะ 1 เครื่องตั้งอยู่ในตลาดหมู่ 2 และที่โรงเรียนอีก 1 เครื่อง นอกจากนี้ยังมีสถานีอนามัยและเจ้าหน้าที่อนามัยที่คอยให้บริการแก่ประชาชนในหมู่บ้านเมื่อเกิดการเจ็บป่วยเล็กน้อยๆ แต่อย่างไรก็ตามในหมู่บ้านก็ยังมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำจืด ชาวบ้านไม่สามารถขุดเจาะน้ำมาใช้ได้ เพราะพื้นที่ตั้งอยู่ในบริเวณน้ำเค็มใกล้ทะเล น้ำจึงเป็นน้ำกร่อยไม่เหมาะที่จะนำมาใช้อุปโภคบริโภค อีกทั้งน้ำประปาของรัฐบาลก็ยังเข้าไม่ถึง ดังนั้นประชาชนจึงต้องซื้อน้ำที่เทศบาลและเอกชนนำมาขาย จากการสัมภาษณ์นายมาลัย ประเสริฐ¹² พบว่า การจะขอน้ำประปาเข้าหมู่บ้านนั้นต้องใช้เงินถึง 12 ล้านบาท ซึ่งเมื่อทำเรื่องขอไปทางเขตบางขุนเทียนชาวบ้านก็เห็นด้วยและให้การสนับสนุน แต่เมื่อทางราชการจะให้ชาวบ้านช่วยออกเงิน ชาวบ้านก็ไม่ยอมออกโดยให้เหตุผลว่าตนก็ไม่เดือดร้อนนัก เพราะมีตุ้มเก็บน้ำแล้ว ดังนั้นน้ำประปาในหมู่บ้านจึงยังไม่มีใช้ จากการสังเกตพบว่า บ้านทุกบ้านจะมีโอ่งเก็บน้ำไว้ใช้ประมาณ 10 ใบสำหรับเก็บน้ำฝนซึ่งใช้ดื่ม และเก็บน้ำที่ซื้อมาไว้ใช้ การขายน้ำนั้นขายถังละ .50 บาท โอ่งใบหนึ่งจุน้ำได้ประมาณ 50 ถัง ดังนั้นน้ำโอ่งหนึ่งจึงราคาประมาณ 25 บาท การนำน้ำมาขายนั้นมีการขนส่ง 2 ลักษณะ คือ การบรรทุกรถมาขายซึ่งจะขายได้เฉพาะในหมู่ 2 ซึ่งเป็นฝั่งที่รถสามารถเข้าได้ ส่วนหมู่ 8 และ 9 นั้นจะซื้อน้ำที่บรรทุกใส่เรือมาขายซึ่งราคาแพงกว่าปกติเล็กน้อย เพราะต้องใช้สายน้ำต่อไปไกล สำหรับฤดูฝนนั้น ชาวบ้านจะใช้น้ำฝนทั้งการบริโภคและอุปโภค

6.2 การใช้ส้วมและการกำจัดขยะมูลฝอย

จากการสังเกต พบว่า บ้านของชาวมอญส่วนใหญ่จะใช้ส้วมแบบทุกหลังคาเรือน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นส้วมซึม การสร้างส้วมจะสร้างบริเวณใต้ถุนบ้าน

¹² สัมภาษณ์ นายมาลัย ประเสริฐ, กำนันแขวงสามค้ำ, 24 มิถุนายน 2530.

หรือบริเวณใกล้บ้าน ไม่นิยมสร้างส้วมไว้บนบ้าน น้ำที่ใช้ในการล้างส้วมนั้น บ้านที่อยู่ติดกับคลองบางบ้านจะใช้น้ำคลอง ซึ่งไม่ค่อยสะอาดนัก แต่บางบ้านก็ใช้น้ำที่ซื้อจากเรือหรือรถของเทศบาล

ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอยนั้น จากการสังเกตสภาพทั่วไปตามบ้านของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ จะเห็นว่าในบริเวณบ้านและตามทางเดินจะสะอาดไม่ค่อยมีเศษขยะ เพราะเป็นทางเดินปูนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนตามบ้านเรือนตามร้านค้าจะมีถังใส่ขยะ เมื่อขยะเต็มแล้วก็จะกำจัดโดยการฝัง เผา และเทศบาลมาเก็บ แต่ก็มีบางแห่งที่ทิ้งขยะตามร่องน้ำต้นเขิน ทำให้เกิดความสกปรก

6.3 สถานพยาบาลและโรคภัยไข้เจ็บ

ในหมู่บ้านบางกระดี่มีสถานอนามัย 1 แห่ง และเจ้าหน้าที่อนามัย 1 คน ทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องอนามัยแก่ชาวบ้านในแขวงแสมดำ และให้การรักษายาบาลเบื้องต้น จากการสัมภาษณ์นายวิชัย คงสมนึก เจ้าหน้าที่อนามัย พบว่า ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ส่วนใหญ่จะเป็นโรคทางเดินหายใจส่วนบน เช่น เป็นหวัด เป็นไข้ ส่วนโรคท้องเสียหรือโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหารนั้นพบน้อยมาก วันหนึ่ง ๆ จะมีผู้มาใช้บริการประมาณกว่า 20 ราย ซึ่งอาการที่เป็นไม่รุนแรงนัก ถ้าอาการรุนแรงก็จะส่งโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้เมื่อทางโรงเรียนมีกิจกรรมใด ๆ เจ้าหน้าที่อนามัยก็จะไปให้ความรู้แก่ประชาชนและนักเรียนโดยการจัดนิทรรศการหรือให้คำแนะนำปรึกษาแก่ชาวบ้านตามแต่โอกาส นอกจากนี้เจ้าหน้าที่อนามัยจะเป็นผู้ประสานงานเมื่อทางอนามัยเขตฯ จะมาให้บริการแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

สำหรับการคลอดบุตรนั้น ส่วนใหญ่จะไปคลอดที่โรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ คือ เมื่อใกล้คลอดจะนำไปส่งโรงพยาบาล ชาวมอญเชื่อว่าถ้าเด็กคลอดในรถของผู้ใด ถือเป็นโชคดี ดังนั้นถ้าใครมีรถจึงไม่รังเกียจที่จะพาหญิงมีครรภ์ไปส่งโรงพยาบาล หลังจากคลอดแล้วมารดาเด็กจะมาขอคำแนะนำในการเลี้ยงทารกกับเจ้าหน้าที่อนามัย และนำเด็กมาฉีดยาป้องกันโรคคอตีบ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อนามัย พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานคือ

บางครั้งชาวบ้านไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานของตน ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลากรมีเพียง 1 คน และหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อนามัยมิได้ให้การรักษาเป็นหลัก หากแต่มีงานอื่น เช่น ต้องไปอบรมแนะนำชาวบ้าน และเป็นวิทยากรในแขวงแสมคำและแขวงอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อชาวบ้านมาที่สถานีอนามัยบางครั้งไม่พบเจ้าหน้าที่ก็แสดงความไม่พอใจนัก

7. สภาพแวดล้อมด้านการศึกษา

7.1 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ในหมู่บ้านบางกระดี่มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนวัดบางกระดี่ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดปานกลาง ผู้บริหารมีตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดบางกระดี่เปิดทำการสอนมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 55 ปี ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ส่งบุตรหลานเรียนในโรงเรียนนี้ ไม่นิยมส่งไปเรียนในโรงเรียนประถมศึกษานอกหมู่บ้าน เมื่อเด็กจบชั้นประถมศึกษาแล้ว ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็จะส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางขุนเทียน เพราะในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการสำรวจข้อมูลการเรียนต่อมัธยมศึกษาของนักเรียนที่จบปีการศึกษา 2528 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วจะเข้าเรียนต่อในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้าน

7.2 การรับความรู้และการรู้หนังสือของประชาชน

จากการสัมภาษณ์นายสัมฤทธิ์ สมบุญ ครูชาวมอญในโรงเรียนวัดบางกระดี่ พบว่า มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่มาให้ความรู้แก่ประชาชนชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ ดังเช่น สำนักสวัสดิการสังคม เจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเขตบางขุนเทียน และหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยหน่วยงานดังกล่าวได้เข้ามาดำเนินการ ดังนี้

7.2.1 สำนักสวัสดิการสังคม เป็นหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เข้ามาให้ความรู้เพื่อพัฒนาชาวมอญในหมู่บ้าน เริ่มดำเนินการในปี 2528 โดยเริ่มจากการติดต่อประสานงานกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการร่วมพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญ จากนั้นก็สำรวจสภาพปัญหาของหมู่บ้าน และสำรวจเวลาว่างของชาวบ้านเพื่อจะได้จัดกิจกรรมและวิชาชีพต่าง ๆ มาอบรมให้กับประชาชนและกลุ่มเยาวชน เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ฝึกอบรมความรู้ด้านศิลปป้องกันตัว (ไทยยุทธ) สนับสนุนทางด้านกีฬาโดยการจัดการแข่งขันกีฬาในหมู่บ้าน นำช่างไปบริการตัดผมฟรีให้กับประชาชน นำกลุ่มเยาวชนในหมู่บ้านไป

ทัศนศึกษาที่เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ และนำคณะกรรมการหมู่บ้านไปดูงาน
หมู่บ้านที่ชนะเลิศเป็นหมู่บ้านตัวอย่างที่อำเภอท่าคิงคำ จังหวัดลพบุรี¹³

จากการสัมภาษณ์ นางประสพสุข ฤทธิชัย¹⁴ พบว่า การเข้าไปให้
ความรู้แก่ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดั้น เมื่อเข้าไปใหม่ ๆ ชาวบ้านจะให้ความสนใจ
แต่เมื่อนาน ๆ ไปจะเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจ เพราะเห็นว่าเสียเวลาในการ
ประกอบอาชีพ เช่น การสอนตัดเย็บเสื้อผ้า เมื่อเข้าไปแรก ๆ มีคนสนใจมาเรียนมาก
แต่สอนได้ไม่นาน ผู้เรียนก็ค่อย ๆ หดไป เจ้าหน้าที่เคยเข้าไปสาธิตการทำ
อาหาร แต่ไม่มีประชาชนมาสนใจจึงเข้าไปสาธิตให้นักเรียนในโรงเรียนวัดบางกระดี่
ดูแทน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่งานพัฒนาเห็นว่า หมู่บ้านนี้ต้องใช้ไอ้งในการเก็บน้ำไว้ใช้
จึงนำวิทยากรพร้อมกับใหญ่กรรมไปสาธิตวิธีการทำไอ้งน้ำให้ชาวบ้านดู เพื่อให้สามารถ
ทำไอ้งไว้ใช้เองได้ แต่ปรากฏว่าโครงการนี้ล้มเหลว เพราะชาวบ้านไม่ให้ความ
ร่วมมือเท่าที่ควร แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ทำให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ จึงจะรับ ทั้งนี้
จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องนี้ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มาอบรมให้ นั้น บางที่มา
เพียงวันหรือสองวันก็หายไป ชาวบ้านจึงไม่สนใจเพราะเสียเวลาในการประกอบอาชีพ
ประกอบกับในหมู่บ้านก็มีชาวมอญปั่นไอ้งขาย ประชาชนจึงไม่รู้สึกเดือดร้อน ซึ่งผู้วิจัย
เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เกิดจากความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างสองฝ่าย ประกอบกับ
สภาพทางเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้ชาวมอญไม่ค่อยมีเวลาว่างในการรับความรู้จาก
หน่วยงานของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้ อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นกิจกรรมประเภทนันทนาการ
ชาวมอญไม่ว่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะให้ความสนใจร่วมกิจกรรมดีมาก เช่น การจัด
ทัศนศึกษา การจัดการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

¹³ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร, สรุปผลงานพัฒนาชุมชนในเขต
ชั้นนอก 20 หมู่บ้าน ปี 2529, งานพัฒนาและจัดระเบียบชุมชน, หน้า 38.

(อัดสำเนา)

¹⁴ สัมภาษณ์ ประสพสุข ฤทธิชัย, เจ้าหน้าที่งานพัฒนาชุมชน 3 สำนัก
สวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร, 25 มิถุนายน 2530.

7.2.2 หน่วยงานอนามัยเขต จากการสัมภาษณ์นายวิชัย คงสมนึก¹⁵ พบว่า ทางหน่วยงานมีหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องอนามัย โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) และผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (อสส.) การอบรมนั้นจะเลือกตัวแทนชาวบ้านไปอบรม โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่อนามัยเขต นอกจากนี้ยังให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการทำโปสเตอร์ให้ความรู้เมื่อเกิดโรคระบาดในหมู่บ้าน เช่น เมื่อเกิดโรคตาแดง เพื่อประชาชนจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง และเป็นการป้องกันโรคคลุกคาม เมื่อชาวบ้านมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยก็จะมาขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่อนามัยเสมอ

7.2.3 เกษตรกรอำเภอเขตบางขุนเทียน จากการสัมภาษณ์นายทินกร เสือรักษ์¹⁶ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานเกษตรกรในหมู่บ้านบางกระดี พบว่า หน่วยงานเกษตรกรอำเภอเขตได้เริ่มเข้าไปดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านบางกระดีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 โดยเริ่มเข้าไปสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เช่น ชนิดพืช สภาพพื้นที่ ดิน แล้วตั้งผู้นำเกษตรกรขึ้นมา จากนั้นได้นำพืชจำพวกไม้ผล เช่น มะขามเปรี้ยว พลุดินหมาก มาแนะนำให้ชาวบ้านปลูกตามบ้าน การปลูกพืชพวกนี้ทำเฉพาะบริเวณครัวเรือนเท่านั้น ไม่ได้ทำเป็นพืชเศรษฐกิจ เพราะพื้นที่บริเวณบ้านของชาวบ้านมีน้อย นอกจากนี้ยังได้แนะนำให้ชาวบ้านเลี้ยงปลากระพงขาวแทนปลาหมอเทศ แต่ก็ไม่ได้ผลนัก ปัจจุบันกำลังแนะนำเรื่องการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ส่วนการเลี้ยงสัตว์จำพวกหมู เป็ด ไก่ ห่าน วัว ควาย ชาวมอญไม่นิยมเลี้ยงและถือกันว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาป เกษตรอำเภอเขตฯ ได้เข้าไปให้ความรู้อาทิตย์ละ 1 ครั้ง โดยเข้าไปดูความก้าวหน้าถึงที่นาของเกษตรกร สิ่งที่เกษตรกรอำเภอแนะนำนั้น ชาวมอญจะไม่ปฏิบัติตามเลยทันที แต่จะรอให้คนอื่น ๆ ทำได้ผลก่อนจึงจะปฏิบัติตาม จากการไปให้ความรู้นั้น แรก ๆ ชาวมอญให้ความสนใจดี แต่เมื่อนานเข้าก็ไม่สนใจ นอกจากนี้ ในการรับความรู้จากหน่วยงานราชการยังขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่ม หากผู้นำกลุ่มไม่เห็นด้วย เกษตรกรอื่น ๆ ก็ไม่เห็นด้วยเช่นกัน แต่ถ้าวางให้

¹⁵สัมภาษณ์ วิชัย คงสมนึก, เจ้าหน้าที่อนามัยแขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 20 มิถุนายน 2530.

¹⁶สัมภาษณ์ ทินกร เสือรักษ์, เจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 26 มิถุนายน 2530.

ความรู้นั้นมีการแจกประกาศนียบัตรด้วย ชาวบ้านจึงจะสนใจ

7.2.4 หน่วยงานการศึกษาออกโรงเรียน งานการศึกษาออกโรงเรียนขึ้นอยู่กับแผนกศึกษาเขต มีเจ้าหน้าที่การศึกษาออกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ การดำเนินการเริ่มจากการสำรวจกลุ่มเป้าหมาย คือผู้ไม่รู้หนังสือที่มีอายุระหว่าง 14-50 ปี ซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยเริ่มสำรวจตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2528 ได้อาสาสมัครซึ่งเป็นครูในโรงเรียนวัดบางกระดี่เป็นผู้ทำการสำรวจ ประสานงาน และติดตามผลจากการสำรวจ พบว่า ผู้ไม่รู้หนังสือในหมู่ 2 มีจำนวน 18 คน หมู่ 8 มีจำนวน 43 คน และหมู่ 9 มี 51 คน รวมทั้งสิ้น 112 คน¹⁷ แต่จริง ๆ แล้วที่ยังสำรวจไม่พบมีอีกมาก

การดำเนินการขั้นต่อไป คือ การหาอาสาสมัครสอน ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน โดยอาจเป็นสามีภรรยา บิดามารดา หรือบุตรหลาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุตรสอนบิดามารดา โดยครูบางกระดี่จะนำหนังสือจากเขตฯ ไปแจก หนังสือนี้เป็นแบบฝึกหัดอ่านเขียนภาษาไทยของกรมการศึกษาออกโรงเรียน ครู 1 คนรับผิดชอบผู้เรียน 10 คน การประเมินผลกระทำโดยสุ่มกว่า 10 หลังคาเรือน ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ก็จะอ่านออกเขียนได้ และเมื่ออ่านเขียนได้คล่องแล้วก็จะดำเนินการสอบ เมื่อสอบผ่านก็ได้รับวุฒิบัตร จากผลการสอบ 2 ครั้งที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีผู้เรียนสอบผ่าน 64 คน แต่จริง ๆ แล้วคนที่มาสอบนั้นไม่ใช่กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือทั้งหมด บางส่วนเป็นผู้ที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 และสามารถอ่านออกเขียนได้แล้วแต่อยากได้วุฒิบัตร

ส่วนปัญหาในการดำเนินงานโครงการนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ รับผิดชอบกล่าวว่า มีปัญหาคือการติดตามผล ทั้งนี้เพราะผู้เรียนมีถึง 112 คน มีครูที่รับผิดชอบเพียง 18 คน แต่ในทางปฏิบัติมีครูเพียงไม่กี่คนที่ทำงานอย่างจริงจัง เพราะงานนี้ไม่มีรายได้ แต่เป็นการทำด้วยความสมัครใจ ประกอบกับงานในหน้าที่ครูก็มีมาก ทางหน่วยงานจึงใช้วิธีการมอบโล่ให้แก่นักเรียนที่มีผู้สอบผ่านมากเพื่อเป็นเกียรติ และขวัญกำลังใจแก่ครูว่าได้ทำงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งทางโรงเรียนวัดบางกระดี่ก็ได้รับโล่ให้แก่นักเรียน

¹⁷ สัมภาษณ์ มานิจ จรรยาวุฒิ, เจ้าหน้าที่การศึกษาออกโรงเรียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 23 มิถุนายน 2530.

7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการได้สัมภาษณ์บุคคลหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครูโรงเรียนวัดบางกระดี หรือแม่แต่ชาวบ้านในหมู่บ้าน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชาวบ้านนั้นดีมาก ชาวบ้านบางกระดีมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน เด็กจะเชื่อครูมากกว่าผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองก็ไม่เห็นเป็นเรื่องแปลก เพราะผู้ปกครองหรือชาวบ้านได้ให้ความเคารพเชื่อถือครูโดยเห็นว่าครูเป็นผู้อบรมบุตรหลานของตนให้เป็นคนดี ดังนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดีเสมอมา

นอกจากนี้ เมื่อทางบ้านมีกิจกรรม เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา เวียนเทียนบวชนาค ทางโรงเรียนจะจัดนักเรียนและครูไปร่วมในการแห่เทียน จัดครูย้ายไปช่วยงานแห่นาค และจัดครูไปร่วมเป็นกรรมการในการจัดงานต่าง ๆ หรือแม่กระทั่งนำนักเรียนไปร่วมพัฒนาหมู่บ้านในโอกาสพิเศษต่าง ๆ และในวันลอยกระทงของทุกปี ทางโรงเรียนได้จัดงานหาเงินเข้าโรงเรียน ก็จะขอความร่วมมือจากทางบ้านซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะชาวบ้านถือว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน ส่วนในด้านกาให้บริการด้านสันตนาการแก่ชุมชน เช่น ให้ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่เล่นกีฬา นั้น จากการสังเกตจะเห็นว่า เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่น้อย และอาคารเรียนมีหลายหลัง ทำให้บริเวณสนามคับแคบไม่เหมาะสมกับการเล่นกีฬา ประกอบกับพื้นที่วัดเป็นลานกว้างลาดปู คนจึงนิยมไปเล่นกีฬาในสนามวัดแทนสนามโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กชายวัยรุ่นจะมาเล่นฟุตบอล ตระกร้อ ในบริเวณวัดในตอนเย็นทุกวัน แต่อย่างไรก็ตาม ทางโรงเรียนก็ให้บริการสถานที่ในกรณีที่มีหน่วยงานของทางราชการมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เช่น การจัดสอบผู้ไม่รู้หนังสือ จะใช้สถานที่ของโรงเรียนเป็นสนามสอบ

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนบางกระทู้ พอสรุปได้ว่า ชาวมอญบางกระทู้ เป็นพวกที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งคาดว่าอยู่มานานกว่า 100 ปี เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโส พบว่า บรรพบุรุษรุ่นปู่ย่าตายายของตนได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้แล้ว แต่การจะอพยพมาจากที่ใดนั้นไม่มีผู้ใดทราบแน่นอน แต่จากการศึกษาเอกสารประกอบพอสันนิษฐานได้เป็น 2 ทางว่า ชาวมอญบางกระทู้มาจากเมืองเมาะระถหมัง และอีกทางหนึ่งสันนิษฐานว่ามาจากบ้านบางกระทู้ เมืองหงสาวดี เมื่ออพยพเข้ามาในไทย เนื่องจากรัฐบาลมิได้ห้ามการประกอบพิธีกรรมหรือวัฒนธรรมตามขนบธรรมเนียมมอญ ชาวมอญบางกระทู้จึงได้นำเอาวัฒนธรรมประเพณีมาใช้ประเพณีปฏิบัติ และเนื่องจากในอดีตหมู่บ้านตั้งอยู่โดดเดี่ยว มีลักษณะคล้ายสังคมปิด ทำให้ชุมชนนี้ปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ค่อนข้างช้า มีผลทำให้ชุมชนนี้ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นมอญไว้ได้ ดังจะเห็นได้จากความพยายามในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ในด้านภาษา ชาวมอญในหมู่บ้านได้อนุรักษภาษามอญโดยควรพูดภาษามอญในชีวิตประจำวัน บางครอบครัวยังมีการสอนอ่านเขียนภาษามอญแก่บุตรหลาน นอกจากนั้นวัดบางกระทู้ยังคงเป็นสถานที่สอนหนังสือมอญ พระสวดบาลีสำนึกมอญ เทศนาเป็นภาษามอญ และบริเวณศาลาพักร้อนในบริเวณวัดยังมีป้ายชื่อเป็นภาษามอญด้วย
 2. การยังคงดำรงความเชื่อ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องการนับถือผีประจำตระกูล นอกจากนั้นยังมีการนับถือผีประจำหมู่บ้าน ในหมู่บ้านบางกระทู้ยังคงมีการประกอบพิธีรำผีซึ่งหมู่บ้านมอญบางแห่งได้เริ่มหมดไปแล้ว และยังเชื่อว่าลูกชายคนเล็กจะเป็นผู้รับสืบทอดผี
 3. การแต่งกาย ชาวมอญได้พยายามรักษาประเพณีแต่งกายโดยจะแต่งกายแบบมอญเมื่อมีเทศกาลสำคัญ เช่นวันสงกรานต์ นอกจากนั้นหญิงสูงอายุยังเกล้าผมมวยแบบมอญ
 4. การดำรงศิลปะ และการละเล่นพื้นบ้านมอญ โดยยังมีวงปี่พาทย์มอญ วงทยมมอญ และมีการละเล่นสะบ้าในเทศกาลต่าง ๆ
- แม้ว่าขณะนี้ การคมนาคมติดต่อกับภายนอกมีมากขึ้น เพราะการตัดถนนสายธนบุรี-ปากท่อ และรัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาให้ความรู้แก่ชาวบ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ส่งเกษตรอำเภอ และสำนักสวัสดิการสังคมมาให้ความรู้ด้านอาชีพ เจ้าหน้าที่การศึกษาออกโรงเรียนไปให้ความรู้เรื่องการอ่านเขียนภาษาไทย เพื่อให้ชาวมอญมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมใหญ่ได้ แต่เอกลักษณ์ความเป็นมอญดังที่กล่าวมาแล้วยังคงปรากฏอยู่จนปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

1. ที่ตั้ง/สภาพแวดล้อมทั่วไป
2. สถานภาพของครูในโรงเรียน
3. สถานภาพของนักเรียน
4. หลักสูตร

1. ที่ตั้ง/สภาพแวดล้อมทั่วไป

โรงเรียนวัดบางกระดี่ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2475 โดยรองอำมาตย์โทขุนพำนักชนบทซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายอำเภอเขตบางขุนเทียน ครั้งแรกอาศัยศาลาการเปรียญวัดเป็นสถานศึกษา มีนักเรียนรุ่นแรก 60 คน มีครู 2 คน ต่อมาทางราชการเห็นความสำคัญและมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นจึงปลูกสร้างอาคารถาวรในพื้นที่ปัจจุบันซึ่งตั้งอยู่หมู่ 8 แขวงสามค้ำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน คือ ด้านเหนือติดต่อกับวัด ด้านตะวันออกติดต่อกับป่าช้า ด้านใต้และตะวันตกติดต่อกับบ้านของชาวมอญ พื้นที่บริเวณโรงเรียนมี 3 ไร่ 1 งาน 55 ตารางวา ปัจจุบันมีอาคาร 5 หลัง ใช้เป็นอาคารเรียน 3 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง และอาคารเอนกประสงค์ที่ใช้จัดห้องกิจกรรมต่าง ๆ 1 หลัง สภาพทั่วไปของห้องเรียน และห้องต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ดี โดยเฉพาะห้องสมุดจัดได้ว่าเป็นห้องสมุดที่ดีแห่งหนึ่ง ซึ่งมีผู้มาทำงานอยู่เสมอ และเป็นที่น่าสนใจกว่า ชาวบ้านเป็นผู้รับนิยสาร วารสาร หรือหนังสือพิมพ์บางเล่มให้กับห้องสมุด สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเห็นความสำคัญในการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของชาวมอญ ยิ่งไปกว่านั้น ชาวมอญในหมู่บ้านยังบริจาคสิ่งของวัตถุโบราณของชาวมอญจำพวกของใช้ เช่น เครื่องปั้นดินเผาประเภทถ้วยชาม เพื่อแสดงให้นักเรียนดู ในด้านสาธารณูปโภคในโรงเรียนนั้น ใช้น้ำฝนในการบริโภค แต่่น้ำใช้ซื้อจากเรือบรรทุกน้ำ ส่วนอนามัยเด็กนั้นจะมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้แก่เด็กปีละ 1 ครั้ง และเมื่อนักเรียนได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยจะใช้บริการของโรงพยาบาลโรงเรียน หรือสถานีนามัย ถ้าเจ็บป่วยมากจึงจะไปยังโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ

นอกจากนี้ ในด้านการสนับสนุนการศึกษาของชาวมอญ พบว่า มีการจัดตั้งมูลนิธิโรงเรียนวัดบางกระดี่ "ขันโท-จันทร์คำ" ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยนางสาวประเสริฐ ขันโท และนางสาวทองหล่อ จันทร์คำ บริจาคเงินจัดตั้งกองทุน 100,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำดอกเบี้ยมาจัดเป็นทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนชาวมอญและชาวไทย และจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียน และจากผลการประกวดโรงเรียนในระดับเขต ปรากฏว่า โรงเรียนได้ตำแหน่งชนะเลิศ ซึ่งนำความภาคภูมิใจมาสู่คณะครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองเป็นอย่างมาก

4. สถานภาพของครูในโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารของทางโรงเรียน และการสัมภาษณ์ พบว่า ครูในโรงเรียนวัดบางกระดี่ ในปีการศึกษา 2529 มีจำนวนทั้งสิ้น 34 คน เป็นครูที่ปฏิบัติราชการในโรงเรียน 32 คน และช่วยราชการ 2 คน ในจำนวนครู 32 คนนี้เป็นชาย 14 คน หญิง 18 คน เป็นครูที่ปฏิบัติการสอน 29 คน และบริหารงานโรงเรียน 3 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้ปฏิบัติการสอนอย่างเป็นทางการจำนวน 29 คน ส่วนผู้บริหารนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

ตารางที่ 1 สถานภาพของครูโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สถานภาพ	จำนวน/คน (N= 29)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	41.38
หญิง	17	58.62
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	-	-
21 - 30 ปี	11	37.93
31 - 40 ปี	12	41.38
41 - 50 ปี	6	20.69
51 ปีขึ้นไป	-	-
เชื้อสายของครู		
ไทย	24	82.76
มอญ	3	10.34
จีน	2	6.90

สถานภาพ	จำนวน/คน (N = 29)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ป.กศ.,ปวช. (ต่ำกว่าอนุปริญญา)	3	10.34
ป.กศ.สูง,พ.ม.,ป.มศ. (อนุปริญญา)	9	31.04
ปริญญาตรี	17	58.62
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
ระยะเวลาที่รับราชการ		
1 - 5 ปี	7	24.14
6 - 10 ปี	14	48.27
11 - 15 ปี	4	13.79
16 - 20 ปี	2	6.90
21 ปีขึ้นไป	2	6.90
ระยะเวลาที่สอนในโรงเรียนวัดบางกระดี่		
1 - 5 ปี	12	41.38
6 - 10 ปี	13	44.83
11 - 15 ปี	3	10.34
16 - 20 ปี	1	3.45
21 ปีขึ้นไป	-	-
ที่พักอาศัยขณะสอนอยู่ในโรงเรียนวัดบางกระดี่		
บ้านพักครูในหมู่บ้านบางกระดี่	12	41.38
บ้านตนเองในหมู่บ้านบางกระดี่	4	13.79
บ้านเช่าในหมู่บ้านบางกระดี่	-	-
นอกหมู่บ้านบางกระดี่	13	44.83

สถานภาพ	จำนวน/คน (N = 29)	ร้อยละ
ความรู้สึกที่มีต่อการสอนนักเรียนชาวมอญ		
ล้าปากใจ	17	58.62
ไม่ล้าปากใจ	8	27.59
เฉย ๆ	4	13.79
เหตุผลสำคัญที่รู้สึกล้าปากใจในการสอนนักเรียนชาวมอญ (N= 17)		
มีปัญหาเรื่องภาษามอญกับนักเรียน	6	35.29
มีปัญหากับผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ	3	17.65
เด็กนักเรียนชาวมอญสติปัญญาไม่ดี สอนยาก	3	17.65
เด็กนักเรียนชาวมอญขาดเรียนบ่อย	3	17.65
เด็กนักเรียนชาวมอญไม่กระตือรือร้น เฉื่อยชา	2	11.76
ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของชาวมอญได้	-	-

จากตารางที่ 1 แสดงว่าครูโรงเรียนวัดบางกระดี่เป็นชาย 12 คนคิดเป็นร้อยละ 41.38 เป็นหญิง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 58.62 ส่วนใหญ่คือร้อยละ 82.76 มีเชื้อสายไทย ส่วนครูเชื้อสายมอญมีร้อยละ 10.34 และเชื้อสายจีนร้อยละ 6.90

ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 41.38 มีอายุ 31-40 ปี รองลงมา คืออายุระหว่าง 21-30 ปีคิดเป็นร้อยละ 37.93 และอายุระหว่าง 41-50 ปี มีร้อยละ 20.68

ระยะเวลาในการรับราชการนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.27 รับราชการมาแล้ว 6 - 10 ปี ครูที่มีอายุราชการ 1 -5 ปี มีร้อยละ 24.14 ครูที่รับราชการ 11- 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 13.79 ส่วนครูที่รับราชการ 16-20 ปีคิดเป็นร้อยละ 6.90 และครูร้อยละ 6.90 ที่รับราชการมากกว่า 20 ปี

ส่วนระยะเวลาที่สอนในโรงเรียนวัดบางกระดี่นั้น ครูร้อยละ 44.83 สอนมาเป็นเวลา 6 -10 ปี มีครูร้อยละ 41.38 ที่สอนมาเป็นเวลา 1-5 ปี ส่วนครูร้อยละ 10.34 สอนในระยะเวลา 11-15 ปี และร้อยละ 3.45 ที่สอนในโรงเรียน 16-20 ปี

วุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.26 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือร้อยละ 31.04 ที่จบอนุปริญญา (ป.กศ.สูง, พ.ม., ป.มศ.) และร้อยละ 10.34 จบต่ำกว่าอนุปริญญา (ป.กศ., ปวช.)

ครูส่วนใหญ่ คือร้อยละ 44.83 พักอยู่นอกหมู่บ้านบางกระทู้ ร้อยละ 41.38 พักในบ้านพักครูในหมู่บ้าน และพักบ้านตนเองในหมู่บ้านบางกระทู้ คิดเป็นร้อยละ 13.79 ไม่มีครูคนใดที่พักในบ้านเช่าในหมู่บ้าน

ส่วนความรู้สึกรู้สึกของครูที่มีต่อการสอนนักเรียนชาวมอญนั้น ร้อยละ 58.62 มีความรู้สึกลำบากใจ ส่วนครูร้อยละ 27.59 รู้สึกไม่ลำบากใจ และร้อยละ 13.79 ที่มีความรู้สึกเฉย ๆ เหตุผลที่ครูรู้สึกลำบากใจในการสอนนักเรียนชาวมอญนั้นเป็นเพราะมีปัญหาเรื่องภาษามอญ เนื่องจากครูพูดและฟังภาษามอญไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 35.29 ส่วนที่ลำบากใจเพราะมีปัญหากับผู้ปกครองนักเรียน เด็กชาวมอญสติปัญญาไม่ตีสอนยาก และนักเรียนชาวมอญขาดเรียนบ่อย คิดเป็นร้อยละ 17.65 ทั้งสามสาเหตุ และครูลำบากใจเพราะนักเรียนชาวมอญไม่ค่อยกระตือรือร้นเฉื่อยชา คิดเป็นร้อยละ 11.76

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ครูโรงเรียนวัดบางกระทู้ส่วนใหญ่เป็นคนไทย และอาศัยอยู่นอกหมู่บ้านบางกระทู้ การทำงานมีลักษณะเข้าไปเย็นกลับ มีครูเชื้อสายมอญเพียง 3 คนเท่านั้น ซึ่งเป็นครูที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบางกระทู้ 2 คน การที่มีครูเชื้อสายมอญในโรงเรียนซึ่งแม่จะมีส่วนน้อยก็ตาม แต่ก็ส่งผลทำให้เกิดความประสานความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีมอญ ทำให้ครูไทยสามารถรับรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมมอญได้ นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 31-40 ปี รับราชการมาแล้ว 6-10 ปี และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับปัญหาของครูก็คือ การไม่เข้าใจภาษามอญโดยเฉพาะการพูดกับเด็กระดับต้น ๆ

5. สถานภาพของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ในปีการศึกษา 2529 มีทั้งสิ้น 728 คน เป็นชาย 396 คน และหญิง 332 คน¹⁸ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งโรงเรียนเป็นนักเรียนเชื้อสายรามัญ ส่วนที่เป็นไทยและจีนมีบ้างเล็กน้อย

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียนและเพศ

ชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 1	100	77	177	24.31
ประถมศึกษาปีที่ 2	44	48	92	12.64
ประถมศึกษาปีที่ 3	83	66	149	20.47
ประถมศึกษาปีที่ 4	50	42	92	12.64
ประถมศึกษาปีที่ 5	63	53	116	15.93
ประถมศึกษาปีที่ 6	56	46	102	14.01
รวม	396	332	728	100

ที่มา : สถิตินักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2529

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ชั้นที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีร้อยละ 24.31 สาเหตุที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนมากกว่าชั้นอื่นนั้น เนื่องจากมีนักเรียนชั้นเด็กเล็กที่ขึ้นทะเบียนเรียนในชั้น ป.1 อยู่ด้วย ซึ่งเด็กพวกนี้จะต้องเรียนชั้น ป.1 เป็นเวลา 2 ปี จึงทำให้ตัวเลขนักเรียนชั้น ป.1 สูงกว่าชั้นอื่น ๆ ชั้นที่มีนักเรียนรองลงมาได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีถึงร้อยละ 20.34 ส่วนชั้นที่มีนักเรียนน้อยที่สุดคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 12.64 เท่านั้น

¹⁸ สถิตินักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2529.

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักเรียนชั้นป.6 โดยการ สัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ป.6 ซึ่งมีสถานภาพดังนี้

ตารางที่ 3 สถานภาพของนักเรียนชั้น ป.6 ชาวมอญ โรงเรียนวัดบางกระดี่
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สถานภาพ	จำนวน/คน	ร้อยละ
	(N=50)	
เพศ		
ชาย	28	56.00
หญิง	22	44.00
เชื้อสายของบิดา		
ไทย	11	22.00
มอญ	39	78.00
จีน	-	-
อื่น ๆ	-	-
เชื้อสายของมารดา		
ไทย	5	10.00
มอญ	39	78.00
จีน	3	6.00
อื่น ๆ	3	6.00
การศึกษาของบิดา		
ไม่ได้เรียน	1	2.00
ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	13	26.00
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	29	58.00
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	1	2.00
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	3	6.00
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	2	4.00

สถานภาพ	จำนวน/คน (N=50)	ร้อยละ
จบอนุปริญญา	-	-
จบปริญญาตรี	1	2.00
จบสูงกว่าปริญญาตรี	-	-
การศึกษาของมารดา		
ไม่ได้เรียน	1	2.00
ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	22	44.00
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	23	46.00
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7	3	6.00
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-
จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	-	-
จบอนุปริญญา	-	-
จบปริญญาตรี	1	2.00
จบสูงกว่าปริญญาตรี	-	-
อาชีพของบิดา		
เกษตรกร	-	-
ค้าขาย	5	10.00
รับราชการ	12	24.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	6.00
ประมง	2	4.00
รับจ้าง	19	38.00
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	2.00
อื่น ๆ (ถึงแก่กรรม)	4	8.00

สถานภาพ	จำนวน/คน (N= 50)	ร้อยละ
อาชีพของมารดา		
เกษตรกร	-	-
ค้าขาย	14	28.00
รับราชการ	1	2.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-	-
ประมง	1	2.00
รับจ้าง	27	54.00
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	6	12.00
อื่น ๆ	1	2.00
รายได้ของครอบครัว/เดือน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	2	4.00
1,001-2,000 บาท	4	8.00
2,001-3,000 บาท	13	26.00
3,001-4,000 บาท	11	22.00
4,001 บาทขึ้นไป	20	40.00
จำนวนพี่น้องของนักเรียน		
1-2 คน	4	8.00
3-4 คน	27	54.00
5-6 คน	16	32.00
7-8 คน	1	2.00
9 คนขึ้นไป	2	4.00

สถานภาพ	จำนวน/คน (N= 50)	ร้อยละ
ภาษาที่นักเรียนพูดกับผู้ปกครอง		
ภาษาไทย	14	28.00
ภาษามอญ	18	36.00
ภาษาไทยปนมอญ	18	36.00
ภาษาที่นักเรียนพูดกับเพื่อนเมื่ออยู่โรงเรียน		
ภาษาไทย	35	70.00
ภาษามอญ	-	-
ภาษาไทยปนมอญ	15	30.00
การพูดภาษาไทยของนักเรียน		
พูดได้แต่ไม่คล่อง	1	2.00
พูดได้ดี	49	98.00
ศาสนาที่นักเรียนนับถือ		
พุทธ	50	100.00
คริสต์	-	-
อิสลาม	-	-
การนับถือผีประจำตระกูล(ผีบรรพบุรุษ)		
ไม่มี	23	46.00
มี	27	54.00

จากตารางที่ 3 แสดงว่านักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นชาย 28 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 และเป็นหญิง 22 คนคิดเป็นร้อยละ 44.00

เชื้อสายของบิดาของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.00 เป็นชาวมอญ และร้อยละ 22.00 มีบิดาเชื้อสายไทย ส่วนมารดาของนักเรียนนั้นส่วนใหญ่ร้อยละ 78.00 มีเชื้อสายมอญเช่นกัน ส่วนร้อยละ 10.00 มีมารดาเป็นไทย มารดานักเรียนที่มีเชื้อสายจีนมีร้อยละ 6.00 และอื่น ๆ (ลาว, เขมร) คิดเป็นร้อยละ 6.00 เช่นกัน

การศึกษาของบิดานักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.00 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 บิดานักเรียนที่ไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละ 26.00 ส่วนบิดานักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีร้อยละ 6.00 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 4.00 จบปริญญาตรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และไม่ได้เรียน ร้อยละ 2.00 ทั้งสามระดับ ส่วนการศึกษาของมารดานักเรียนสาวมอญนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.00 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาคือไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 42.00 ส่วนมารดานักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีร้อยละ 6.00 จบปริญญาตรีและไม่ได้เรียน ร้อยละ 2.00 เท่ากัน ไม่มีมารดาของนักเรียนคนใดจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 5, อนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพของบิดานักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.00 มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาคือรับราชการ ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่เป็นพนักงานเทศบาลกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 24.00 บิดานักเรียนร้อยละ 10.00 มีอาชีพค้าขาย สำหรับพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีร้อยละ 6.00 ส่วนอาชีพประมงมีร้อยละ 4.00 ไม่ได้ประกอบอาชีพร้อยละ 2.00 และอื่น ๆ (ถึงแก่กรรม) ร้อยละ 8.00 สำหรับอาชีพของมารดานักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.00 มีอาชีพรับจ้างเช่นกัน รองลงมาคืออาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 28.00 รับราชการมีร้อยละ 2.00 ประกอบอาชีพประมง คิดเป็นร้อยละ 2.00 อื่น ๆ ร้อยละ 2.00 เช่นกัน และไม่ได้ประกอบอาชีพมีถึงร้อยละ 12.00

ในเรื่องรายได้ต่อเดือนของครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 มีรายได้ตั้งแต่ 4,000 บาทขึ้นไป รองลงมาคือมีรายได้ 2,001-3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.00 ครอบครัวที่มีรายได้ 3,001-4,000 บาทนั้นคิดเป็นร้อยละ 22.00 ส่วนครอบครัวที่มีรายได้ 1,001-2,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 8.00 และมีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 4.00

จำนวนพี่น้องของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาคือร้อยละ 36.00 ที่มีพี่น้องจำนวน 5-6 คน นักเรียนที่มีพี่น้อง 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ส่วนนักเรียนที่มีพี่น้องมากกว่า 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และร้อยละ 2.00 ที่มีพี่น้อง 7-8 คน

ภาษาที่นักเรียนใช้พูดกับผู้ปกครองนั้นใช้ภาษามอญและภาษาไทยปนมอญคิดเป็น ร้อยละ 36.00 เท่ากัน ส่วนที่พูดภาษาไทยนั้นมีเพียงร้อยละ 28.00 ส่วนภาษาที่นักเรียน ใช้พูดกับเพื่อนเมื่ออยู่โรงเรียน ส่วนใหญ่พูดภาษาไทย คือ ร้อยละ 70.00 รองลงมา คือพูดภาษาไทยปนมอญ ร้อยละ 30.00 ส่วนที่พูดภาษามอญล้วน ๆ นั้นไม่มี เกี่ยวกับการ พูดภาษาไทยนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.00 สามารถพูดได้ดี มีเพียงร้อยละ 2.00 เท่านั้นที่พูดได้แต่ไม่คล่อง

ส่วนศาสนาที่นักเรียนนับถือนั้น นักเรียนทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนการนับถือ ผีประจำตระกูลนั้น ร้อยละ 54.00 มีการนับถือเช่นไหว้ทุกปี ส่วนร้อยละ 46.00 ไม่มี การนับถือหรือเช่นไหว้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า บิดามารคานักเรียนชาวมอญส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ 4,000 บาทขึ้นไป ภาษาที่นักเรียนใช้พูดกับผู้ปกครองเมื่ออยู่บ้านนั้นใช้ภาษามอญและภาษาไทยปนมอญ แต่เมื่อ มาโรงเรียนนักเรียนจะพูดภาษาไทยและภาษาไทยปนมอญกับเพื่อน ส่วนที่พูดภาษามอญ ล้วน ๆ ไม่มี เพราะในโรงเรียนนักเรียนมีเพื่อนทั้งที่เป็นคนไทยและคนมอญ

4. หลักสูตร

ชาวมอญบางกระดี่เป็นผู้ที่ถือสัญชาติไทย เด็กชาวมอญในหมู่บ้านจึงได้รับการ ศึกษาตามหลักสูตรส่วนกลาง คือ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริม ลักษณะนิสัย และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะได้เรียนเพิ่มอีก 1 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มประสบการณ์ พิเศษ อันได้แก่วิชาภาษาอังกฤษ และการงาน ซึ่งโรงเรียนวัดบางกระดี่สอนภาษาอังกฤษ อย่างเดียว จากหลักสูตรนี้ในแต่ละห้องที่หรือแต่ละเขตจะนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสภาพ ห้องดิน สำหรับแผนปฏิบัติงานและโครงการของโรงเรียนนั้น จะให้ความสำคัญแก่งาน วิชาการ และโครงการสร้างระเบียบวินัยของนักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อสนองเป้าหมายหลักของโรงเรียน ซึ่งมุ่งสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มี ระเบียบวินัยเพื่อเป็นพื้นฐานในการเป็นพลเมืองดี

ตอนที่ 3 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

1. สภาพการศึกษาในโรงเรียน
 - 1.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษา
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอน
 - 1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และโอกาสในการศึกษาต่อ
 - 1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน

2. ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน
 - 2.1 ปัญหาในการจัดการศึกษา
 - 2.2 ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
 - 2.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวมอญ

3. ความต้องการการศึกษาในโรงเรียน
 - 3.1 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา
 - 3.2 ความต้องการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1. สภาพการศึกษาในโรงเรียน

1.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า เป้าหมายข้อหนึ่งที่เน้นในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม สำหรับโรงเรียนวัดบางกระดี่สนองเป้าหมายนี้โดยเน้นในเรื่องระเบียบวินัยเป็นหลัก ทั้งนี้ ทางโรงเรียนเห็นว่าเมื่อนักเรียนมีระเบียบวินัยแล้ว จะมีความรับผิดชอบในการสร้างสมคุณธรรมและการใฝ่หาความรู้ ซึ่งจะสามารถตอบสนองเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครได้

ส่วนวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โรงเรียนเริ่มจากการสำรวจว่ามีปัญหาเรื่องระเบียบวินัยในเรื่องใด ไม่ว่าจะเป็นวินัยในห้องเรียน หรือ นอกห้องเรียน เช่น การเดินแถว การย้ายห้องเรียน และโรงเรียนได้จัดโครงการสร้างวินัยของนักเรียน โดยแจ้งระเบียบวินัยให้นักเรียนทราบและปฏิบัติ โดยมีครูในโรงเรียนเป็นผู้ควบคุม แนะนำ ตักเตือนแก้ไขปรับปรุงนักเรียนให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัย ทั้งนี้โดยที่ทางโรงเรียนเห็นว่า ถ้าเด็กมีระเบียบวินัยแล้ว เด็กก็จะมีสมาธิในการเรียน บรรยากาศในห้องเรียนก็จะดี การเรียนการสอนก็จะสะดวกขึ้น

ส่วนเป้าหมายในด้านการส่งเสริมความรู้ นั้น จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนวัดบางกระดี่ มีความคิดเห็นดังนี้

ตารางที่ 4 เป้าหมายในการส่งเสริมความรู้ตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนวัดบางกระบือ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

เป้าหมายในการส่งเสริมความรู้	จำนวน/คน (N= 29)	ร้อยละ
เป้าหมายที่ต้องการเน้นให้แก่นักเรียนชาวมอญเป็นพิเศษ		
ความรู้วิชาสามัญหรือวิชาการเพื่อการศึกษาต่อ	19	65.52
ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ	6	20.69
การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวมอญ	-	-
ไม่เน้นเป้าหมายใดเป็นพิเศษ	4	13.79
วิธีการในการส่งเสริมเป้าหมายนั้น (N = 25)		
จัดให้มีการสอนพิเศษนอกเวลาเรียน	9	31.03
ให้เวลาเรียนกลุ่มวิชาสามัญมากขึ้น	8	27.59
ให้เวลาเรียนกลุ่มวิชาชีพมากขึ้น	3	10.34
ขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนหรือหน่วยงานอื่น มาให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพแก่นักเรียน	3	10.34
นำนักเรียนไปร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน	1	3.45
อื่น ๆ	1	3.45
จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้นักเรียนเป็นมากที่สุด		
ประกอบอาชีพได้	3	10.34
มีความรู้ รักความก้าวหน้า เพื่อการศึกษาต่อ	15	51.73
เป็นคนดี มีน้ำใจ และเลี้ยงชีพได้	11	37.93

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า เป้าหมายที่ครูส่วนใหญ่ต้องการเน้นให้นักเรียนชาวมอญเป็นพิเศษ คือ ร้อยละ 65.52 ของครูต้องการให้เน้นความรู้วิชาสามัญหรือวิชาการเพื่อการศึกษาต่อ ส่วนครูร้อยละ 20.69 ต้องการให้เน้นความรู้ทางด้านอาชีพ และครูร้อยละ 13.79 ไม่ต้องการให้เน้นเป้าหมายใดเป็นพิเศษ และไม่ปรากฏว่ามีครูท่านใดต้องการให้เน้นด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ

สำหรับวิธีการที่ครูใช้ในการส่งเสริมเป้าหมายนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 31.03 จัดให้มีการสอนพิเศษนอกเวลาเรียน ครูร้อยละ 27.59 ให้เวลาเรียนกลุ่มวิชาสามัญมากขึ้น ส่วนการส่งเสริมเป้าหมายโดยให้เวลาเรียนกลุ่มวิชาชีพมากขึ้น และขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนไปให้ความรู้ในเรื่องวิชาชีพแก่นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.34 ทั้งสองวิธีการ ส่วนครูร้อยละ 3.45 ที่นำนักเรียนไปร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน และวิธีการอื่น ๆ มีร้อยละ 3.45 เช่นกัน

ในด้านความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเป็นอย่างไรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.73 ต้องการให้นักเรียนมีความรู้ รักความก้าวหน้าเพื่อการศึกษาต่อ รองลงมาคือต้องการให้นักเรียนเป็นคนที่มีน้ำใจและเลี้ยงชีพได้ คิดเป็นร้อยละ 37.93 และต้องการให้ประกอบอาชีพได้ร้อยละ 10.34

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่เพิ่มเติม พบว่า การที่โรงเรียนเน้นความรู้ด้านวิชาการโดยเฉพาะกลุ่มทักษะในวิชาภาษาไทย เพราะกลุ่มวิชาทักษะเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ ถ้านักเรียนไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ นักเรียนก็ไม่สามารถเรียนกลุ่มวิชาอื่น ๆ ได้ดี และจากการสำรวจของโรงเรียนเมื่อเดือนมิถุนายน 2530 พบว่า เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่อ่านหนังสือไม่ออกยังมีอยู่มาก โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่อ่านหนังสือยังไม่คล่องมีถึง 15 คน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนได้พยายามหาวิธีการแก้ไข โดยให้ครูมีเวลาใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้นโดยการสอนซ่อมเสริมให้กับเด็ก และให้เวลากับการเรียนการสอนมากขึ้น แต่มีปัญหาคือ ครูไม่ค่อยสนใจในการสอนพิเศษ

ให้แก่เด็ก เพราะต้องเสียสละ นอกจากนี้เด็กก็ไม่ค่อยตั้งใจเรียนและแสดงความ
เบื่อหน่าย จึงทำให้ครูบางคนหมดกำลังใจที่จะสอนซ่อมเสริม

นอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังได้รับนโยบายจากเขตบางขุนเทียนให้เปิดสอน
ชั้นเด็กเล็กอีก 1 ห้อง โดยรับทั้งเด็กชาวมอญและชาวไทยในหมู่บ้านบางกระดี่ มี
จุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาไทยให้แก่เด็กชาวมอญที่จะเข้าเรียนใน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า การรับนักเรียนเด็กเล็กนั้น
ในปีหนึ่ง ๆ รับผิดชอบประมาณ 50 คน ซึ่งจำนวนเท่านี้ไม่สามารถสนองความต้องการของ
ประชาชนได้ เพราะผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานของตนเรียนชั้นเด็กเล็ก ดังนั้น ใน
การรับสมัครนักเรียนในปีหนึ่ง ๆ ครูจึงต้องรับเฉพาะผู้มาสมัคร 50 คนแรก ทั้งนี้เพราะ
ครูมีไม่เพียงพอ และการหาครูที่จะสอนเด็กเล็กนั้นยากมาก สำหรับเด็กเล็กที่เข้าเรียน
นั้นจะขึ้นทะเบียนเรียน และเรียนในชั้น ป.1/1 ส่วนนักเรียนชั้น ป.1 ปกติจะเรียน
ชั้นป. 1/2, 3, 4 ตามลำดับ เมื่อเรียนจบปีที่ 1 แล้ว เด็กเล็ก ป.1/1 จะเรียนซ้ำอีก
หนึ่งปี โดยเปลี่ยนเป็นห้อง ป.1/2 ส่วนเด็กที่เริ่มเข้าเรียน ป.1 ตามเกณฑ์ก็จะเรียน
ในชั้น ป.1/3, 4 ตามลำดับ

1.2 การจัดการเรียนการสอน

ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนนั้น จากการสัมภาษณ์นางกาญจนา
สังคะนอง¹⁹ พบว่า ครูจะสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กล่าวคือ
สอนเป็นกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งมีทั้งหมด 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มวิชาทักษะ กลุ่มวิชา
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 เรียน 4 กลุ่มประสบการณ์
แรก ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ และในกลุ่ม
ประสบการณ์พิเศษโรงเรียนวัดบางกระดี่สอนวิชาภาษาอังกฤษอย่างเดียว จากการ
สัมภาษณ์ครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั่วไป มีดังนี้

¹⁹ สัมภาษณ์ กาญจนา สังคะนอง, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางกระดี่
ฝ่ายวิชาการ, 20 กุมภาพันธ์ 2530.

ตารางที่ 5 สภาพการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

สภาพการจัดการเรียนการสอน	\bar{X} (N=29)	S.D.	แปลความ
การปฏิบัติในเรื่องการเรียนการสอนของครู			
จัดสอนพิเศษช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน	2.51	0.56	มาก
ในวิชาเดียวกันมีวิธีสอนหลาย ๆ แบบและใช้	2.17	0.52	ปานกลาง
อุปกรณ์การสอนทุกครั้ง			
ส่งเสริมให้นักเรียนให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	2.27	0.51	ปานกลาง
ฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัย รักการทำงาน	2.75	0.42	มาก
ชั้น และมีระเบียบ			
ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดี	2.68	0.46	มาก
ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการวัดผลการเรียน เช่น	2.58	0.55	มาก
เช่น สังเกต ตรวจผลงาน ทดสอบ			
วัดผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.37	0.55	ปานกลาง
และรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะๆ			
นำผลการสอบของนักเรียนมาพิจารณาหรือ	2.51	0.56	มาก
ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น			
เชิญวิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ เช่น	1.86	0.62	ปานกลาง
พระ ผู้นำอาชีพ ผู้มีความรู้ทางวัฒนธรรม			
ประเพณีมาให้ความรู้แก่เด็ก			
การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เพื่อให้			
สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น			
กลุ่มวิชาทักษะ			
ภาษามอญ	1.00	0	น้อย
นิทานพื้นบ้านของชาวมอญ	1.03	0.18	น้อย

สภาพการจัดการเรียนการสอน	\bar{X} (N=29)	S.D.	แปลความ
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต			
โรคติดต่อที่เป็นกันมากในท้องถิ่น	2.41	0.55	ปานกลาง
ประวัติความเป็นมาของชาวมอญในไทย	1.48	0.62	น้อย
ประวัติชุมชนชาวมอญบ้านบางกระดี	1.65	0.65	ปานกลาง
อาชีพ/เศรษฐกิจของชาวมอญในหมู่บ้าน	2.17	0.46	ปานกลาง
พืชเศรษฐกิจที่สำคัญในท้องถิ่น	2.34	0.60	ปานกลาง
สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญในท้องถิ่น	2.31	0.59	ปานกลาง
หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในท้องถิ่น	2.27	0.51	ปานกลาง
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย			
ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์มอญ	1.75	0.62	ปานกลาง
ขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ	1.58	0.61	ปานกลาง
การเล่นพื้นบ้านของมอญ เช่น สะบ้า	1.34	0.54	น้อย
ทแยมมอญ			
กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ			
การประดิษฐ์ควยวัสดุในท้องถิ่น เช่น	2.17	0.69	ปานกลาง
จาก			
การทำนา	1.44	0.49	ปานกลาง
การทำไร่	1.51	0.49	ปานกลาง
การทำสวน	1.55	0.49	ปานกลาง
การเลี้ยงสัตว์	1.93	0.73	ปานกลาง
การประมง	1.93	0.78	ปานกลาง
งานช่าง/อุตสาหกรรม	1.72	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงว่า การปฏิบัติในเรื่องการเรียนการสอนของครูนั้น ครูได้ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการทำงาน ชยัน มีระเบียบวินัย มีการอบรมให้นักเรียนมีความประพฤติดี ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการวัดผล มีการจัดการสอนพิเศษ ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน และนำผลการสอบของนักเรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนนั้น ครูได้ปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.75, 2.68, 2.58, 2.51 และ 2.51 ตามลำดับ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ครูปฏิบัติในระดับปานกลาง

ในด้านการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นนั้น ในกลุ่มวิชาทักษะ ปรากฏว่าครูสอนภาษามอญ และนิทานพื้นบ้านในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.00 และ 1.03 ตามลำดับ ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสอนในเรื่องโรคติดต่อที่เป็นกันมากในท้องถิ่น พืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น สัตว์เศรษฐกิจในท้องถิ่น หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในท้องถิ่น อาชีพและเศรษฐกิจในหมู่บ้าน และประวัติชุมชนชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.41, 2.34, 2.31, 2.27, 2.17 และ 1.65 ตามลำดับ ส่วนเรื่องประวัติความเป็นมาของชาวมอญในประเทศไทยนั้น ครูสอนอยู่ในระดับน้อย คือ โดยค่าเฉลี่ย 1.48

ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เรื่องศิลปะ คนตรี นาฏศิลป์มอญ และขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ ครูสอนในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.75 และ 1.58 ตามลำดับ ส่วนการสอนเรื่องการละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ เช่น สะบ้า ทแยมมอญนั้น ครูสอนอยู่ในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.34

กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ครูสอนในเรื่องการประดิษฐ์ด้วยวัสดุในท้องถิ่น การประมง การเลี้ยงสัตว์ งานช่าง/อุตสาหกรรม การทำสวน การทำไร่ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.17, 1.93, 1.93, 1.72, 1.55 และ 1.51 ตามลำดับ ส่วนเรื่องการทำนานั้น โดยเฉลี่ย 1.44 อยู่ในระดับน้อย

จะเห็นได้ว่า ในเรื่องการคัดเลือกหลักสูตรส่วนกลางมาปรับให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่ ไม่เคยปรับหลักสูตรและเห็นว่าไม่จำเป็น เพราะต้องสอนตามหลักสูตรส่วนกลางอยู่แล้ว โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญ เช่น ในกลุ่มวิชาทักษะ

(ภาษาไทย) และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ครูไม่เคยสอนภาษามอญ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี หรือการละเล่นของชาวมอญเลย ทั้งนี้ครูให้เหตุผลว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทางบ้านได้อบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุตรหลานคนแล้ว นอกจากนี้ ครูส่วนใหญ่ก็มีเชื้อชาวมอญ จึงไม่มีความรู้พอที่จะสอนเด็กนักเรียนได้ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนยังได้สนับสนุน และปลูกฝังให้นักเรียนสำนึกในความเป็นคนไทย จะเห็นได้จากการจัดห้องกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ห้องจริยธรรม จะมีคำขวัญว่า "ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นสมบัติที่ควรหวงแหน" และบอร์ดภายในห้องต่าง ๆ ก็ตกแต่งด้วยภาพประเพณีไทย ส่วนการสอนในกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพนั้น จะเห็นได้ว่าการสอนเรื่องความรู้เกี่ยวกับการทำนา ครูสอนในระดับน้อย ทั้งนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พื้นที่ในหมู่บ้านเป็นพื้นที่น้ำเค็ม ดินไม่เหมาะกับการทำนา และชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เลิกทำนาแล้ว ประกอบกับโรงเรียนมีพื้นที่น้อย จึงไม่มีที่พอจะให้นักเรียนฝึกการทำนา ส่วนใหญ่ถ้ามีการสอนก็จะเป็นการสอนในทางทฤษฎี ไม่ค่อยเป็นภาคปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม ครูบางส่วนก็ได้เคยดัดแปลงหลักสูตรส่วนกลางมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสื่อและวัสดุการเรียนการสอน คือ นำสื่อที่มีในท้องถิ่นมาประกอบการสอน เช่น การสาธิตด้วยใบจาก ส่วนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น เนื่องจากปัจจุบันการทำนาในหมู่บ้านเป็นที่นิยมกันมาก ดังนั้นในการสอนจึงใช้หลักของ สปช. ในหมวดการทำมาหากินมาเป็นแนวทาง

ส่วนในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดการศึกษาของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนนั้น จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า เจ้าหน้าที่อนามัยเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อนามัย พบว่า เจ้าหน้าที่อนามัยนอกจากจะเข้าไปฉีดไทยพอยค์ให้นักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง และให้ความสะดวกเมื่อนักเรียนเกิดเจ็บป่วยขณะอยู่ในโรงเรียนแล้ว ยังร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดนิทรรศการเมื่อโรงเรียนจัดงานประจำปีในวันลอยกระทง การจัดนิทรรศการนั้น แต่ละปีจัดไม่เหมือนกัน ในบางปีจะจัดการสาธิตอาหาร แนะนำอาหารที่มีประโยชน์และโทษ บางปีจะจัดเกี่ยวกับเรื่องโรคระบาด และการป้องกันตามความเหมาะสม

ตารางที่ 6 วิธีการที่ครูใช้สอนในชั้นเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียน
ชาวมอญ

วิธีการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
วิธีการที่ครูใช้สอนในชั้นเรียน			
บอกจก จดตามคำบอก	2.26	0.52	ปานกลาง
ครูอธิบายคนเดียว	2.26	0.68	ปานกลาง
ครูซักถามนักเรียน	2.44	0.66	ปานกลาง
ลงมือปฏิบัติจริง	1.94	0.78	ปานกลาง
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	1.88	0.68	ปานกลาง
ให้เล่นเกม บทบาทสมมติ ร้องเพลง	1.64	0.65	ปานกลาง
พาไปทัศนศึกษา	1.42	0.53	น้อย
เชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้	1.24	0.54	น้อย

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ครูใช้วิธีซักถามนักเรียน บอกจก อธิบายคนเดียว ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และให้เล่นเกม เฉลี่ยแล้วอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.44, 2.26, 2.26, 1.94, 1.88 และ 1.64 ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ครูใช้ในการเรียนการสอนน้อย คือ การพาไปทัศนศึกษา และการเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.42 และ 1.24 ตามลำดับ

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และโอกาสในการศึกษาต่อ

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ พบว่า ในปีการศึกษา 2529 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเขตบางขุนเทียน โดยเฉพาะกลุ่มวิชาทักษะและกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ แต่จากการศึกษาเอกสารเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 7 ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้ (จุดประสงค์การเรียนรู้) ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2529 เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในเขตบางขุนเทียน นักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ และนักเรียนชาวมอญโรงเรียนวัดบางกระดี่ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มวิชา	สมรรถภาพที่							ผลการประเมิน
	1	2	3	4	5	6	7	
กลุ่มวิชาทักษะ								
(ภาษาไทย)								
นักเรียนในเขตฯ	78.20	68.62	71.08					
นักเรียนในโรงเรียน	74.49	95.92	74.97					ผ่าน
นักเรียนชาวมอญ	78.00	94.00	72.00					ผ่าน
(คณิตศาสตร์)								
นักเรียนในเขตฯ	73.14	68.02	58.90*					
นักเรียนในโรงเรียน	73.47	87.76	72.45					ผ่าน
นักเรียนชาวมอญ	74.00	86.00	76.00					ผ่าน
กลุ่มวิชา สสน.								
นักเรียนในเขตฯ	92.50	88.25	85.59	20.65*	66.35	52.97*	48.31*	56.64*
นักเรียนในโรงเรียน	97.96	94.96	93.88	38.65*	82.65	64.29	76.53	62.24
นักเรียนชาวมอญ	98.00	96.00	96.00	40.00*	82.00	66.00	74.00	78.00

กลุ่มวิชา	สมรรถภาพที่							ผลการประเมิน
	1 (9)	2 (10)	3 (11)	4 (12)	5 (13)	6 (14)	7 (15)	
<u>กลุ่มวิชา สปช.</u>								
นักเรียนในเขตฯ	82.44	84.20	22.00*	86.54	68.18	79.29	89.68	73.75
	87.19	76.79	94.75	95.40	93.58	91.60	31.30*	
นักเรียนในโรงเรียน	79.59	89.80	37.76*	86.73	92.86	82.65	89.98	97.55 ผ่าน
	88.78	91.84	96.94	96.94	96.94	91.84	64.29	
นักเรียนชาวมอญ	74.00	86.00	40.00*	90.00	90.00	84.00	98.00	64.00 ผ่าน
	90.00	92.00	96.00	100	96.00	94.00	58.00*	
<u>กลุ่มวิชา กพอ.</u>								
นักเรียนในเขตฯ	58.69*	49.58*	55.71*	40.26*	95.87	75.24	75.22	63.63
นักเรียนในโรงเรียน	72.45	37.75*	100	95.92	100	88.78	97.96	99.88 ผ่าน
นักเรียนชาวมอญ	72.00	24.00*	100	96.00	100	88.00	98.00	92.00 ผ่าน
<u>กลุ่มประสบการณ์พิเศษ</u>								
(ภาษาอังกฤษ)								
นักเรียนในเขตฯ	93.88	58.34*						
นักเรียนในโรงเรียน	100	82.65						ผ่าน
นักเรียนชาวมอญ	100	84.00						ผ่าน

ที่มา : ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาในเขต
บางขุนเทียน (เอกสารอัครสำเนา)

หมายเหตุ

1. ร้อยละของนักเรียนในเขตฯ ได้จากการหาค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตบางขุนเทียนทั้งหมด จำนวน 35 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์สมรรถภาพ
2. ร้อยละของนักเรียนในโรงเรียนหมายถึง ร้อยละของนักเรียนชั้น ป.6
โรงเรียนวัดบางกระดี่ทั้งหมดที่ผ่านเกณฑ์สมรรถภาพ ได้ข้อมูลจากเอกสารผลการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้น ป.6 ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ของเขตบางขุนเทียน

3. ร้อยละของนักเรียนชาวมอญ (กลุ่มตัวอย่าง 50 คน) ใช้อ้อมมูลจากการ
หาค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์
4. เกณฑ์ตัดสินการผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้ของเขตบางขุนเทียน คือ
ร้อยละ 60 สำหรับเครื่องหมาย * หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์สมรรถภาพ
5. เกณฑ์การผ่านของแต่ละกลุ่มวิชามีดังนี้
 - กลุ่มวิชาทักษะ ต้องผ่านอย่างน้อย 2 สมรรถภาพ
 - กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย และการงานพื้นฐานอาชีพ ต้องผ่าน
อย่างน้อย 5 สมรรถภาพ
 - กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ต้องผ่านอย่างน้อย 11 สมรรถภาพ
 - กลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ ต้องผ่านทั้ง 2 สมรรถภาพ

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไปของนักเรียน
ชั้น ป.6 โรงเรียนวัดบางกระดี และนักเรียนชาวมอญจะผ่านทุกกลุ่มวิชา ในกลุ่มวิชา
ทักษะ(ภาษาไทย)นั้น เมื่อเทียบกับร้อยละของนักเรียนทั้งหมดในเขตฯ พบว่า นักเรียน
ทุกกลุ่มผ่านสมรรถภาพที่ 1 และ 3 พอ ๆ กัน ส่วนสมรรถภาพที่ 2 นั้น นักเรียนโรงเรียน
บางกระดี และนักเรียนชาวมอญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า
แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์นักเรียนชั้น ป.6 ที่เป็นชาวมอญ และ
ให้นักเรียนทดลองอ่านและเขียนหนังสือ ปรากฏว่า นักเรียน 6-7 คนที่ยังคงอ่านเขียน
ไม่คล่อง ส่วนวิชาคณิตศาสตร์นั้น พบว่าทั้ง 3 กลุ่มมีนักเรียนที่ผ่านสมรรถภาพที่ 1 ไม่
แตกต่างกันนัก แต่สมรรถภาพที่ 2 และ 3 นั้นนักเรียนชาวมอญและนักเรียนในโรงเรียน
วัดบางกระดี จะผ่านเกณฑ์มากกว่านักเรียนทั้งเขตบางขุนเทียน

ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น จะเห็นได้ว่าโดยส่วนรวมแล้ว นักเรียน
โรงเรียนวัดบางกระดี และนักเรียนชาวมอญจะผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ย
ของนักเรียนทั้งเขต และผ่านทุกสมรรถภาพ ยกเว้นสมรรถภาพที่ 4 ซึ่งนักเรียนทุกกลุ่ม
ไม่ผ่านสมรรถภาพนี้ แต่อย่างไรก็ตามร้อยละของนักเรียนที่ผ่านสมรรถภาพที่ 4 ของ
กลุ่มตัวอย่างก็ยังคงสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนในเขตทั้งหมด

สำหรับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวมอญโดยทั่วไปสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งเขตฯ มีสมรรถภาพที่ 1 เท่านั้นที่นักเรียนในโรงเรียนวัดบางกระดี่และนักเรียนชาวมอญมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับเขต ส่วนสมรรถภาพที่ 3 นั้นนักเรียนทุกกลุ่มไม่ผ่านเกณฑ์ และสมรรถภาพที่ 8 ของกลุ่มชาวมอญมีผลต่ำกว่าระดับเขตและระดับโรงเรียน แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั้งเขตและนักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่แล้ว โรงเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า สำหรับสมรรถภาพที่ 2, 11, 13 และ 14 นั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันนัก

ในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ ก็เหมือนกับกลุ่มอื่น ๆ คือ นักเรียนชาวมอญ และนักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่จะผ่านเกณฑ์สมรรถภาพมากกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งเขต มีเพียงสมรรถภาพที่ 2 เท่านั้นที่ต่ำกว่ามาก แต่อย่างไรก็ตาม ในสมรรถภาพที่ 2 นักเรียนทุกกลุ่มก็ไม่ผ่านสมรรถภาพ ส่วนสมรรถภาพที่ 5 ไม่แตกต่างกันมากนัก

ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) จะเห็นได้ว่า ทั้งสมรรถภาพที่ 1 และ 2 นักเรียนชาวมอญ และนักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ทั้งหมดจะผ่านและอยู่ในเกณฑ์สูงกว่านักเรียนทั้งเขต อาจารย์ใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เป็นที่น่าแปลกที่นักเรียนส่วนใหญ่จะเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษดีกว่าวิชาภาษาไทย ซึ่งก็ไม่ทราบว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

ตารางที่ 8 โอกาสในการศึกษาต่อของนักเรียนชาวมอญ ตามความเห็นของ
ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

โอกาสในการศึกษาต่อ	นักเรียน (N=50)	%	ผู้ปกครอง (N=50)	%	ครู (N=50)	%
การเรียนต่อชั้นมัธยมของนักเรียนมอญ						
เรียน	34	68.00				
ไม่เรียน	16	32.00				
เหตุผลสำคัญที่นักเรียนเรียนต่อ (N= 34)						
มีโอกาสได้งานดี ๆ ทำ	2	5.88	10	29.41		
เรียนตามเพื่อน	-	-	1	2.94		
จะได้มีความรู้และประสบการณ์	18	52.94	7	20.59		
นักเรียนอยากเรียน	12	35.29	8	23.53		
ผู้ปกครองบังคับให้เรียน	1	2.94	-	-		
เป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาสำหรับตระกูล	1	2.94	-	-		
ยังเด็กอยู่ประกอบอาชีพไม่ได้	-	-	8	23.53		
โปรแกรมการเรียนที่นักเรียนคาดว่า จะเรียนในชั้นมัธยมศึกษา (N= 34)						
ภาษา-คณิต	11	32.35				
พลานามัย	-	-				
ธุรกิจ	6	17.65				
เกษตร	3	8.82				
ศิลปะ	3	8.82				
อุตสาหกรรม	4	11.76				
คหกรรม	7	20.59				

โอกาสในการศึกษาต่อ	นักเรียน (N= 50)	%	ผู้ปกครอง (N=50)	%	ครู (N= 29)	%
ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือก						
โปรแกรมการเรียนของนักเรียน (N= 34)						
ตัวนักเรียน	30	88.23				
บิดา	-	-				
มารดา	1	2.94				
ช่วยกันตัดสินใจกับบิดามารดา	2	5.88				
เลือกตามเพื่อน	-	-				
ครูที่สอนชั้นประถมศึกษา	1	2.94				
เหตุผลสำคัญที่นักเรียนไม่เรียนต่อชั้น						
มัธยมศึกษา (N = 16)						
เรียนไม่รู้เรื่อง สติปัญญาไม่ดี	1	6.25	-	-	4	13.79
ช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ	2	12.50	3	18.75	1	3.45
สุขภาพไม่แข็งแรง	1	6.25	-	-	-	-
เรียนจบมาแล้วหางานทำยาก	-	-	1	6.25	-	-
เศรษฐกิจครอบครัวไม่ดี	4	25.00	8	50.00	9	31.03
ครอบครัวมีบุตรหลายคนต้องส่งเสีย-	-	-	-	-	-	-
โรงเรียนอยู่ไกลเกินไป	-	-	-	-	-	-
นักเรียนไม่อยากเรียน	2	12.50	4	25.00	5	17.24
ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียน	6	37.50	-	-	10	34.48

โอกาสในการศึกษาต่อ	นักเรียน (N=50)	%	ผู้ปกครอง (N= 50)	%	ครู (N=29)	%
สิ่งที่นักเรียนจะกระทำหลังจากจบ						
ชั้นประถมศึกษา (N= 16)						
ช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ	10	62.50				
ช่วยทำงานบ้าน ดูแลน้อง	4	25.00				
รับจ้างทำงานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน	-	-				
รับจ้างทำงานในโรงงาน	1	6.25				
เข้าเมือง/กรุงเทพหางานทำ	-	-				
อยู่บ้านเฉย ๆ	1	6.25				
โอกาสในการเรียนโรงเรียน "การศึกษา						
ผู้ใหญ่" ของนักเรียน (N= 16)						
เรียน	5	31.25				
ไม่เรียน	4	25.00				
ยังไม่ตัดสินใจ	7	43.75				
ความสามารถในการส่งเสียบุตรหลาน						
ให้เรียนในระบบการศึกษา						
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3			14	28.00		
มัธยมศึกษาปีที่ 3			15	30.00		
สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3			21	42.00		

จากตารางที่ 8 แสดงว่านักเรียนคิดว่าจะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา มี 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 และไม่เรียนต่อ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00

สำหรับเหตุผลในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.94 เรียนต่อเพราะต้องการมีความรู้และประสบการณ์ รองลงมาคือ ร้อยละ 36.29 ที่อยากเรียนเอง สำหรับเหตุผลเพื่อจะได้งานดี ๆ มีเกียรติเท่านั้นมีร้อยละ 5.88

ส่วนนักเรียนที่เห็นว่า การเรียนต่อเป็นสิ่ง เชิดหน้าชูตาสำหรับตระกูลนี้มีร้อยละ 2.94 และผู้ปกครองบังคับให้เรียนมีร้อยละ 2.94 เช่นกัน

ส่วนเหตุผลในการให้นักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของผู้ปกครองนั้น ให้ บุตรหลานเรียนต่อเพราะอยากให้ได้งานดี ๆ ทำ คิดเป็นร้อยละ 29.41 บุตรหลาน ต้องการเรียนคิดเป็นร้อยละ 23.53 ส่วนผู้ปกครองร้อยละ 23.53 เช่นกันที่ให้เหตุผล ว่า บุตรหลานยังเด็กยังไม่สามารถประกอบอาชีพได้จึงให้เรียนต่อ ส่วนเหตุผลที่ต้องการ ให้บุตรหลานมีความรู้คิดเป็นร้อยละ 20.59 และร้อยละ 2.94 เท่านั้นที่ให้เรียนตามเพื่อน

ในเรื่องโปรแกรมการเรียนของนักเรียนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา นักเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ 32.35 ต้องการเลือกโปรแกรมภาษา-คณิต รองลงมาได้แก่โปรแกรม คหกรรม มีร้อยละ 20.59 โปรแกรมธุรกิจมีร้อยละ 17.65 โปรแกรมอุตสาหกรรม มีร้อยละ 11.76 ส่วนโปรแกรมเกษตรและศิลปะ มีร้อยละ 8.82 เท่ากัน

ส่วนผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.23 เลือกโปรแกรมเรียนเอง ส่วนนักเรียนร้อยละ 5.88 ช่วยกันตัดสินใจ กับบิดามารดา นักเรียนร้อยละ 2.94 ที่มารดาเป็นผู้เลือกให้ และร้อยละ 2.94 เช่นกัน ที่ครูสอนชั้นประถมศึกษาเลือกให้

เหตุผลสำคัญที่นักเรียนไม่เรียนต่อตามความเห็นของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.50 เห็นว่าผู้ปกครองไม่ยอมให้เรียน ส่วนเหตุผลทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มี มีร้อยละ 25.00 สำหรับนักเรียนที่ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพมีร้อยละ 12.50 ส่วนเหตุผลที่ว่า นักเรียนไม่ยอมเรียนเองมีร้อยละ 12.50 และที่เรียนไม่รู้เรื่องสติปัญญา ไม่มีและสุขภาพไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 6.25 เท่ากัน

สำหรับเหตุผลที่นักเรียนไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตามความเห็นของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองร้อยละ 50.00 เห็นว่าเพราะเศรษฐกิจไม่ดี รองลงมา คือ นักเรียนไม่ยอม เรียนเอง คิดเป็นร้อยละ 25.00 เหตุผลที่ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพมีร้อยละ 18.75 และที่เห็นว่าจบแล้วหางานทำยากมีร้อยละ 6.25

สิ่งที่นักเรียนจะกระทำหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับนักเรียนที่ไม่เรียนต่อนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 62.50 จะช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ รองลงมาคือ ร้อยละ 25.00 ช่วยทำงานบ้าน ดูแลน้อง และน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 6.25 ที่จะรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และอยู่บ้านเฉย ๆ

สำหรับความคิดเห็นในการเรียนต่อในโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ของนักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.75 ยังไม่ตัดสินใจ รองลงมาคือร้อยละ 31.25 คิดจะเรียน และน้อยที่สุด คือร้อยละ 25.00 ที่จะไม่เรียน

ในเรื่องความสามารถในการส่งเสียบุตรหลานให้เรียนในระบบการศึกษานั้น ผู้ปกครองร้อยละ 42.00 สามารถส่งเสียให้เรียนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือร้อยละ 30.00 ที่สามารถส่งเสียให้เรียนได้ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และร้อยละ 28.00 สามารถส่งเสียให้เรียนได้เพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอจะสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวมอญ โรงเรียนวัดบางกระดี่นั้น ส่วนใหญ่จะสูงกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ เมื่อมองในภาพรวมแล้วนักเรียนชาวมอญสามารถเรียนได้ผ่านทุกกลุ่มวิชา และในแต่ละกลุ่มวิชาเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในเขตบางขุนเทียนทั้งหมดแล้ว ยังพบว่า มีนักเรียนชาวมอญที่ผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้สูงกว่า อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในเรื่องโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 68.00 คิดว่าจะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่จากผลการสำรวจนักเรียนที่เรียนต่อของโรงเรียน และจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อของนักเรียนทั้งในปีการศึกษา 2528 และ 2529 พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ที่จบในปีการศึกษา 2528 มีโอกาสได้ศึกษาต่อเพียงร้อยละ 47.52 เท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบกับร้อยละของการเรียนต่อของนักเรียนในเขตบางขุนเทียน และกรุงเทพมหานครแล้ว พบว่า ยังต่ำกว่ามาก กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2528 นักเรียนในเขตบางขุนเทียนทั้งหมดโดยเฉลี่ยแล้วจะเรียนต่อคิดเป็นร้อยละ 71.48 ส่วนร้อยละของนักเรียนเรียนต่อของกรุงเทพมหานคร คือ ร้อยละ

79.30²⁰ และจากการสำรวจนักเรียนที่เรียนต่อของโรงเรียนวัดบางกระดี่ที่จบในปีการศึกษา 2529 พบว่านักเรียนเรียนต่อคิดเป็นร้อยละ 60.20 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีอัตราสูงขึ้นกว่าปี 2528 อย่างไรก็ตาม ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ที่เรียนต่อของทั้ง 2 ปี ยังต่ำกว่านักเรียนในเขตบางขุนเทียน และกรุงเทพมหานคร ในปี 2528 อยู่บ้าง และจากการสำรวจของโรงเรียนพบว่า นักเรียนชวามอญส่วนใหญ่จะเรียนต่อที่โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช (บางขุนเทียน) ซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านนัก

สำหรับเหตุผลที่นักเรียนเรียนต่อนั้น นักเรียนส่วนใหญ่อยากมีความรู้และอยากเรียนเอง ส่วนผู้ปกครองอยากให้นักเรียนเรียนต่อเพราะอยากให้ได้งานดี ๆ ทำ จะได้ไม่ลำบากเหมือนตน อีกทั้งเห็นว่าบุตรหลานยังเด็กจบมาไม่รู้จะให้ประกอบอาชีพอะไร ส่วนโปรแกรมที่นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าจะเลือกเรียน คือ โปรแกรมภาษา-คณิต และนักเรียนส่วนใหญ่จะเลือกโปรแกรมเรียนเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้อิสระแก่นักเรียนในการเลือกเรียน ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองไม่ค่อยเข้าใจวิธีการเรียนสมัยใหม่ เนื่องจากตนมีความรู้น้อย ดังนั้นบุตรหลานจะเรียนอะไรก็ได้ ผู้ปกครองมีหน้าที่หาเงินมาส่งเสียเท่านั้น

ส่วนนักเรียนที่คิดว่าไม่เรียนต่อนั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียน สำหรับผู้ปกครองให้เหตุผลว่าไม่ให้บุตรหลานเรียนต่อเพราะเศรษฐกิจไม่ดี ส่วนครูเห็นว่านักเรียนไม่ได้เรียนต่อเพราะผู้ปกครองไม่สนับสนุนและเศรษฐกิจไม่ดี นักเรียนที่ไม่เรียนต่อส่วนใหญ่จะออกมาช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่จะสามารถส่งบุตรหลานให้เรียนได้สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจากการสัมภาษณ์อาจารย์มณี เฝ้าแพทย์²¹ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อจบ

²⁰ สำนักการศึกษา, ผลการสำรวจนักเรียนที่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 ที่ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป หน้า 4-6. (อัสสำเนา)

²¹ สัมภาษณ์ มณี เฝ้าแพทย์, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางกระดี่ ฝ่ายธุรการ, 25 พฤศจิกายน 2529.

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจะเรียนต่อสายอาชีพ คือ พาณิชยการ และเทคนิค ในระดับ
ปวช. ยังไม่ค่อยมีนักเรียนที่เรียนถึงระดับปริญญาตรี และไม่มีนักเรียนชาวมอญใน
หมู่บ้านคนใดที่สามารถสอบเรียนต่อในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐได้ มีเพียงไม่กี่คนที่เรียน
ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และที่เรียนจบมาแล้วก็ยังหางานทำไม่ได้ คนรุ่นหลังจึง
ไม่นิยมเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียนตารางที่ 9 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษาในโรงเรียน

ความคิดเห็นต่อการศึกษาในโรงเรียน	จำนวน/คน (N= 50)	ร้อยละ
ความรู้สึกในการมาโรงเรียนของนักเรียน		
เฉย ๆ	3	6.00
ชอบ เพราะครูที่สอนใจดี สอนสนุก	13	26.00
ชอบ เพราะได้เล่นกับเพื่อน	7	14.00
ชอบ เพราะอยากมีความรู้	24	48.00
ชอบ เพราะไม่อยากทำงานบ้าน	3	6.00
ไม่ชอบ เพราะครูที่สอนเข้มงวดเกินไป	-	-
ไม่ชอบ เพราะครูสอนไม่รู้เรื่อง	-	-
ไม่ชอบ เพราะเข้ากับเพื่อนไม่ได้	-	-
ความรู้สึกที่มีต่อการสอนของครู		
พอใจ	44	88.00
พอใจบางคน ไม่พอใจบางคน	6	12.00
ไม่พอใจ	-	-
การขาดเรียนและสาเหตุของการขาดเรียนของนักเรียน		
เคย เพราะสุขภาพไม่ดี	27	54.00
เคย เพราะไม่ชอบครู กลัวครู	-	-
เคย เพราะขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ขาดเงิน	-	-
เคย เพราะการคมนาคมไม่สะดวก	1	2.00
เคย เพราะเรียนไม่รู้เรื่อง เรียนไม่ทันเพื่อน	-	-
เคย เพราะไปร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นและทางบ้าน	5	10.00
เคย เพราะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน	11	22.00
เคย เพราะไม่อยากเรียน	3	6.00
ไม่เคยขาดเรียน	3	6.00

จากตารางที่ 9 แสดงว่าความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการมาโรงเรียนนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.00 ชอบมาโรงเรียนเพราะอยากมีความรู้ รองลงมา คือร้อยละ 26.00 ชอบมาโรงเรียนเพราะครูที่สอนใจดี ส่วนร้อยละ 14.00 ชอบมาโรงเรียนเพราะได้เล่นกับเพื่อน นักเรียนร้อยละ 6.00 ชอบมาโรงเรียนเพราะไม่ยอมทำงานบ้าน และนักเรียนร้อยละ 6.00 รู้สึกเฉย ๆ ต่อการมาโรงเรียน

ส่วนความรู้สึกที่มีต่อการสอนของครูนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.00 รู้สึกพอใจในการสอนของครู มีนักเรียนเพียงร้อยละ 12.00 เท่านั้นที่รู้สึกพอใจครูเป็นบางคน

ในด้านการศึกษา และสาเหตุของการขาดเรียนนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.00 เคยขาดเรียนเพราะสุขภาพไม่ดี รองลงมาคือ ร้อยละ 22.00 ที่ขาดเรียนเพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ดูแลน้อง ส่วนนักเรียนร้อยละ 10.00 ขาดเรียนเพราะไปร่วมงานประเพณีท้องถิ่น ส่วนนักเรียนร้อยละ 6.00 ขาดเรียนเพราะไม่ยอมเรียน และนักเรียนร้อยละ 2.00 ที่ขาดเรียนเพราะการคมนาคมไม่สะดวก สำหรับนักเรียนที่ไม่เคยขาดเรียนเลยมีเพียงร้อยละ 6.00 เท่านั้น

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการศึกษาในโรงเรียน

ความคิดเห็นต่อการศึกษาในโรงเรียน	จำนวน/คน (N=29)	ร้อยละ
ความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อนักเรียนชาวมอญ		
เหมือนเด็กไทยทั่วไป	10	34.48
แตกต่างไปจากเด็กไทยเล็กน้อย	19	65.52
ความเห็นของครูที่มองว่าเด็กชาวมอญแตกต่างไปจาก เด็กไทยในด้านต่าง ๆ (N =19)		
สติปัญญา	5	26.32
ระเบียบวินัย	4	21.05
กิจกรรมรยาท	2	10.53
ฐานะความเป็นอยู่	1	5.26
ภาษาพูด	7	36.84
ความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรและเนื้อหาระดับ ประถมศึกษา กับ เด็กชาวมอญ		
เหมาะสม	22	75.86
ไม่เหมาะสม	7	24.14
การให้การสนับสนุนการศึกษาที่รัฐจัดให้ของชาวมอญ		
สนับสนุน	25	86.21
ไม่สนับสนุน	4	13.79

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 65.52 เห็นว่านักเรียนชาวมอญแตกต่างไปจากเด็กไทยเล็กน้อย ส่วนร้อยละ 34.48 เห็นว่าเหมือนเด็กไทยทั่วไป

ส่วนความเห็นของครูที่มองว่าเด็กชาวมอญแตกต่างไปจากเด็กไทยนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.84 เห็นว่าต่างกันในเรื่องภาษาพูด รองลงมาร้อยละ 26.32 เห็นว่าแตกต่างกันในด้านสติปัญญา ส่วนครูร้อยละ 21.05 เห็นว่าต่างกันในเรื่องระเบียบวินัย ครู

ร้อยละ 10.53 เห็นว่าต่างกันในด้านกริยามารยาท และน้อยที่สุดคือร้อยละ 5.26 ที่เห็นว่าแตกต่างกันในเรื่องฐานะความเป็นอยู่

ในเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรประถมศึกษากับเด็กชาวมอญนั้น ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 75.86 เห็นว่าเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ครูให้เหตุผลว่า เด็กจะได้เรียนพื้นฐานเหมือนกันหมดทั่วประเทศ ส่วนครูร้อยละ 24.14 เห็นว่ายังไม่เหมาะสม โดยให้เหตุผลว่า เนื้อหาในหลักสูตรยากเกินไปสำหรับเด็ก บางครั้งเนื้อหาวิชาที่สอน เด็กไม่เคยมีประสบการณ์เดิมมาเลย และเด็กมักฝงใจอยู่กับความนึกคิดของบรรพบุรุษ

ในเรื่องการให้การสนับสนุนการศึกษาที่รัฐจัดให้ของชาวมอญนั้น ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 86.21 เห็นว่าชาวมอญให้การสนับสนุน และร้อยละ 13.79 เท่านั้นที่เห็นว่าไม่ให้การสนับสนุน จากการสัมภาษณ์ อาจารย์มณี เผ่าแพทย์²² พบว่า ปัจจุบันชาวมอญนิยมส่งบุตรหลานของตนให้เรียนในระดับสูงขึ้นไปกว่าการศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ยังจะเห็นได้จากที่โรงเรียนเปิดสอนชั้นเด็กเล็ก ผู้ปกครองที่มีเงินต่างก็ต้องการให้บุตรหลานของตนได้เข้าเรียนก่อนวัยเรียน ยิ่งไปกว่านั้นยังให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนองนโยบายจากส่วนกลาง และยังได้ร่วมกันจัดตั้งมูลนิธิเพื่อส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียน

²²สัมภาษณ์ ผ่าแพทย์, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบางกระดี ฝ่ายธุรการ, 25 มิถุนายน 2530.

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาในโรงเรียน

ความคิดเห็นต่อการศึกษาในโรงเรียน	จำนวน/คน (N= 50)	ร้อยละ
ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนชั้นมัธยมศึกษา		
จำเป็น	43	86.00
ไม่จำเป็น	7	14.00
เหตุผลสำคัญของผู้ที่เห็นว่าจำเป็นในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา (N= 43)		
จะได้มีงานดี ๆ มีเกียรติทำ	27	62.79
จะได้ไม่ยอหน้าคนอื่น	1	2.33
จะได้มีความรู้	11	25.58
จะได้เรียนต่อในระดับสูง	4	9.30
เหตุผลสำคัญของผู้ที่เห็นว่าไม่จำเป็นในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา (N= 7)		
เรียนจบแล้วหางานทำยาก	1	14.29
ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ	5	71.42
เรียนมาแล้วใช้ประโยชน์ได้น้อย	1	14.29
ทัศนคติที่มีต่อการเรียนและการมีงานทำ		
เรียนสูง ต้องคอยงานนาน หรือหางานยาก แต่เมื่อได้งาน งานนั้นมีเกียรติและรายได้ดี	13	26.00
เรียนปานกลาง หางานทำได้บ้าง รายได้พอใช้	29	58.00
เรียนน้อย หางานทำได้ไม่ยากถ้าไม่เลือก แต่รายได้น้อย ต้องประหยัดจึงจะพอใช้	8	16.00
การให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน		
ควรให้ความร่วมมือทุกครั้ง	38	76.00
ควรให้ความร่วมมือเป็นบางครั้งเท่าที่เห็นว่าจำเป็น	10	20.00
ไม่ควรให้ความร่วมมือ	2	4.00

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญส่วนใหญ่ร้อยละ 86.00 เห็นว่าการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาชั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ส่วนร้อยละ 14.00 เห็นว่าไม่จำเป็น สำหรับเหตุผลของผู้ปกครองที่เห็นว่าจำเป็นในการเรียนต่อชั้น ร้อยละ 62.79 เห็นว่าเพื่อจะได้มีงานดี มีเกียรติทำ รองลงมาคือร้อยละ 25.58 เห็นว่าจำเป็นเพราะบุตรหลานจะได้มีความรู้ ส่วนร้อยละ 9.30 เห็นว่าจำเป็น เพราะบุตรหลานจะได้เรียนต่อในระดับสูง และร้อยละ 2.35 เห็นว่าจำเป็นเพราะ จะได้ไม่น้อยหน้าคนอื่น ส่วนเหตุผลของผู้ปกครองที่เห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งไม่จำเป็นนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.42 เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเรียนต่อเพราะ ต้องการให้บุตรหลานช่วยประกอบอาชีพ ส่วนร้อยละ 14.29 เห็นว่าจบมาแล้วหา งานยาก และเรียนมาแล้วใช้ประโยชน์ได้น้อย

ในด้านทัศนคติที่ผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญมีต่อการเรียนและการมีงานทำนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.00 ต้องการให้บุตรหลานเรียนในระดับปานกลาง คือ สำเร็จ ชั้นมัธยมศึกษา หางานทำได้บ้าง รายได้พอใช้ รองลงมาคือร้อยละ 26.00 ที่ต้องการ ให้บุตรหลานเรียนสูงแม้จะคอยงานนาน แต่เมื่อได้งานงานนั้นรายได้ก็มีเกียรติ ส่วนที่ น้อยที่สุดคือร้อยละ 16.00 ที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนน้อย คือสำเร็จระดับประถมศึกษา ถ้าวางงานทำไม่ยาก แต่รายได้น้อยต้องประหยัดจึงจะพอใช้ จากการสัมภาษณ์นายสมนึก รอดสาส์น ข้าราชการชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะส่งบุตรหลาน ให้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วให้เรียนต่อสายอาชีพ กล่าวคือ ถ้าผู้ชายจะให้เรียน เทคนิค ช่างกล ส่วนผู้หญิงจะให้เรียนพาณิชยการ ในระดับ ปวช.หรือปวส. ส่วน ผู้ปกครองที่เศรษฐกิจไม่ค่อยดีจะให้บุตรหลานเรียนเพียงการศึกษาภาคบังคับ แล้วให้ ออกมาช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ เมื่อมีโอกาสก็จะเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ส่วนการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ร้อยละ 76.00 เห็นว่าควรให้ความร่วมมือทุกครั้ง รองลงมาร้อยละ 20.00 ที่เห็นว่าควร ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้งเท่าที่เห็นว่าจำเป็น มีผู้ปกครองเพียงร้อยละ 4.00 เท่านั้น ที่เห็นว่าไม่ควรให้ความร่วมมือ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียน พบว่า เมื่อ

โรงเรียนจัดกิจกรรม เช่น วันลอยกระทง ได้จัดงานเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียน
ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเห็นว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของ
หมู่บ้าน และเป็นสถานที่อบรมบุตรหลานของตนให้เป็นคนดี จึงให้ความร่วมมือในการ
พัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างดี

2. ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งปัญหาการศึกษาในโรงเรียนออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาในการจัดการศึกษา (เป้าหมายและหลักสูตรการเรียนการสอน) ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียน ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้ข้อมูลจากครู นักเรียนและผู้ปกครอง และปัญหาที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวมอญ ได้จากการสัมภาษณ์ครู โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 12-15

2.1 ปัญหาในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 12 ปัญหาการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนวัดบางกระดี เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ปัญหาการจัดการศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลความ
	(N= 29)		
ปัญหาด้านเป้าหมายและนโยบาย			
เป้าหมายในการจัดการศึกษาในปัจจุบันยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายได้	1.86	0.62	ปานกลาง
เป้าหมายในการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	1.79	0.48	ปานกลาง
ปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน			
เนื้อหาวิชาที่สอนมีมากเกินไปทำให้สอนไม่ทัน	1.93	0.63	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาบางตอนไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ	1.65	0.60	ปานกลาง
อุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอทำให้การเรียนการสอนไม่ค่อยได้ผลดี	1.68	0.53	ปานกลาง
การทำสมุดประจำชั้นเพื่อบันทึกผลการเรียนตามวัตถุประสงค์	1.34	0.60	น้อย
การได้ครบบรรจุไม่ตรงกับสายงานหรือวิชาที่สอนทำให้การเรียนการสอนไม่ค่อยได้ผลเต็มที่	1.75	0.50	ปานกลาง
ความรู้บางอย่างที่ครูถ่ายทอดให้นักเรียน นักเรียนปฏิบัติได้ดีกว่าครูทำให้ นักเรียนไม่เชื่อถือครู	1.37	0.48	น้อย

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ครูในโรงเรียนเห็นว่า ปัญหาด้าน เป้าหมายและนโยบายนั้น เป็นปัญหาในระดับปานกลางทั้งในเรื่องเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายได้ และ เป้าหมายที่เป็นอยู่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 1.86 และ 1.79 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาของกรุงเทพฯ คือ ให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม โรงเรียนก็ได้เน้นในเรื่องการสร้างระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่คุณธรรมและความรู้ แต่เนื่องจากการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากมาก ต้องสร้างสมที่ละน้อย เมื่ออยู่โรงเรียน นักเรียนอยู่ในความดูแลของครู ครูสามารถตักเตือนได้เมื่อเห็นประพฤติดีวินัย แต่เมื่อนักเรียนกลับบ้านก็ไม่สามารถติดตามได้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการเปิดสอนชั้นเด็กเล็ก กล่าวคือ หากครูที่มาสอนชั้นเด็กเล็กยาก และรับนักเรียนได้ในจำนวนจำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญได้

ส่วนปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น ครูในโรงเรียนเห็นว่า ปัญหาเนื้อหาวิชาที่สอนมีมากเกินไปทำให้สอนไม่ทัน ปัญหาการได้ครูบรรจุไม่ตรงกับสายงานหรือวิชาที่สอนทำให้การเรียนการสอนได้ผลไม่เต็มที่ ปัญหาเนื้อหาวิชาไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ปัญหาอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ ปัญหาเนื้อหาบางตอนไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี เป็นปัญหาในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 1.93, 1.75, 1.72, 1.68, 1.65 ตามลำดับ ส่วนปัญหาเรื่องการทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน และปัญหาความรู้บางอย่างครูสอนได้ดีไม่เท่าเด็คนั้นเป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.34 และ 1.37 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า หลักสูตรนั้นเน้นทฤษฎีมากเกินไป และละเอียดเกินไป ในทางปฏิบัติครูทำตามได้น้อย บางทีครูต้องยืดหยุ่นสอนในบางเรื่อง และไม่สอนบางเรื่อง ในหลักสูตรใหม่นั้นครูควรใช้สื่อการสอนบ้าง แต่สภาพจริงแล้วครูไม่ค่อยได้ใช้ วิธีที่ครูใช้สอนยังคงเป็นแบบเดิม คือ ใช้ชอล์กกับกระดานดำ นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ พบว่า ปัญหาอีกประการหนึ่งในการเรียนการสอน คือ การได้ครูบรรจุไม่ตรงกับสายงาน ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ครูเบื่อหน่ายในการสอนเพราะสอนในวิชาที่ตนไม่ถนัด

ตารางที่ 13 ปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชวามอญ

ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน	\bar{X} (N= 50)	S.D.	แปลความ
เนื้อหาวิชาทั่วไป			
เนื้อหาที่ครูสอนมีมากเกินไป	1.78	0.67	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาที่สอนยากเกินไป เข้าใจยาก	1.54	0.57	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาที่สอนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิต	1.38	0.62	น้อย
กลุ่มวิชาที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียน			
การเรียนกลุ่มวิชาทักษะ	1.60	0.63	ปานกลาง
การเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	1.54	0.63	ปานกลาง
การเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย	1.64	0.62	ปานกลาง
การเรียนกลุ่มวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	1.64	0.65	ปานกลาง
การเรียนกลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ	1.60	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น ในด้านเนื้อหาวิชาทั่วไป นักเรียนเห็นว่า ปัญหาด้านเนื้อหาวิชาที่ครูสอนมีมากเกินไป และปัญหาเนื้อหาวิชาที่สอนนั้นยากไป เข้าใจยากเป็นปัญหาระดับปานกลาง คือ อยู่ในค่าเฉลี่ย 1.78 และ 1.54 ตามลำดับ ส่วนที่เป็นปัญหาในระดับน้อย คือ ปัญหาเนื้อหาวิชาที่สอนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38

ในด้านการเรียนการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ นั้น นักเรียนเห็นว่า การเรียนในทุกกลุ่มวิชาเป็นปัญหาในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า การเรียนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นปัญหาน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นางกาญจนา สังคะนอง พบว่า การเรียนกลุ่มวิชาที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก คือ กลุ่มวิชาทักษะ และกลุ่มวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งคะแนนของเด็กในโรงเรียน เคยต่ำกว่าเกณฑ์ของเขตฯ เมื่อต้นปีการศึกษา 2529 ดังได้กล่าวมาแล้วว่า โรงเรียนได้เคยจัดสอนซ่อมเสริมให้เด็กนักเรียนที่เรียนอ่อน แต่กลับประสบความล้มเหลว

2.2 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตารางที่ 14 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ครูกับนักเรียน									
การให้ความร่วมมือของนักเรียนในการทำงานที่ครูมอบหมาย	1.62	0.61	ปานกลาง	1.66	0.51	ปานกลาง			
การเคารพเชื่อฟังครู	1.58	0.71	ปานกลาง	1.62	0.68	ปานกลาง			
การเอาใจใส่และเป็นกันเองของครูที่มีต่อนักเรียน	1.51	0.67	ปานกลาง	1.74	0.74	ปานกลาง			
ครูกับผู้ปกครอง									
การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองกับทางโรงเรียนเมื่อโรงเรียนขอร้องให้ช่วย	1.37	0.55	น้อย				1.22	0.46	น้อย
การมาพบครูของผู้ปกครอง เมื่อเด็กมีปัญหาเรื่องการเรียนและความประพฤติ	1.48	0.56	น้อย				1.36	0.55	น้อย
ความขัดแย้งของครูกับผู้ปกครองบางคน เช่น ผู้ปกครองไม่พอใจในการลงโทษนักเรียน	1.86	0.62	ปานกลาง				1.08	0.27	น้อย

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
นักเรียนกับผู้ปกครอง									
ผู้ปกครองต้องทำงานอื่น ทำให้ไม่มีเวลาให้				1.62	0.71	ปานกลาง	1.74	0.82	ปานกลาง
ค่าปรึกษาเรื่องการเรียนแก่นักเรียน									
นักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านมาก				1.32	0.58	น้อย			
ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่เรื่องการเรียน									
การเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง							1.88	0.62	ปานกลาง
นักเรียนกับนักเรียน									
การคบเพื่อนที่เป็นชาวมอญด้วยกัน				1.58	0.75	ปานกลาง			
การคบเพื่อนที่ไม่ใช่ชาวมอญ				1.74	0.79	ปานกลาง			
เพื่อนเชื้อสายอื่นไม่ค่อยให้ความร่วมมือ				1.60	0.66	ปานกลาง			
ในการทำงาน									

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ครูกับครู									
การแบ่งเป็นกลุ่มเป็นพวกของครูในโรงเรียน	1.27	0.44	น้อย						
ความขัดแย้งในเรื่องส่วนตัวของครูในโรงเรียน	1.31	0.46	น้อย						
ครูกับนักเรียน									
ความขัดแย้งในการทำงานของครูในโรงเรียน	1.24	0.42	น้อย						
การให้ความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียน	1.58	0.61	ปานกลาง						

จากตารางที่ 14 แสดงว่า ครูในโรงเรียนเห็นว่า ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น ปัญหาในเรื่องการให้ความร่วมมือของนักเรียนในการทำงานที่ครูมอบหมาย การเคารพเชื่อฟังครู การเอาใจใส่และเป็นกันเอง เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.62, 1.58 และ 1.51 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนเห็นว่า ปัญหาเรื่องการเอาใจใส่และเป็นกันเองของครู การให้ความร่วมมือในการทำงานที่ครูมอบหมาย และการเคารพเชื่อฟังครูเป็นปัญหาในระดับปานกลาง

สำหรับปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองนั้น ครูเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาน้อย แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ปัญหาความขัดแย้งของครูกับผู้ปกครองบางคน เช่น ผู้ปกครองไม่พอใจในการลงโทษนักเรียนเป็นปัญหามากกว่าเรื่องอื่น ซึ่งอาจารย์ใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เคยเกิดกรณีครูตีเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออก คือ อ่านไม่ออก 1 คำ ตี 1 ที จนกระทั่งเด็กเป็นไข้ ผู้ปกครองก็มาโรงเรียน แต่ในที่สุดก็ไกล่เกลี่ยตกลงกันได้ เพราะครูที่ตีเด็กได้ย้ายไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องที่โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนออกไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้าน เนื่องจากครูจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนที่ยากจน ดังนั้นจึงมีปัญหากับชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง คือ แม่ค้าที่ขายทรายได้ ส่วนผู้ปกครองส่วนใหญ่จะพอใจเพราะจะได้ไม่ต้องเป็นห่วงรับผิดชอบว่าเด็กจะตกน้ำระหว่างทางเดินกลับบ้าน ในที่สุดเมื่ออาจารย์ใหญ่ได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการทำเช่นนี้ก็สามารถเข้าใจกันได้ สำหรับผู้ปกครองนั้น เห็นว่า ปัญหาทุกปัญหาเป็นปัญหาในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่า ปัญหาการมาพบครูของผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนและความประพฤติเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น

ส่วนปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองนั้น นักเรียนเห็นว่า การที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนแก่นักเรียนเป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.62 และปัญหานักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่เรื่องการเรียนนั้น เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.32 จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า ผู้ปกครองบางคนต้องทำงานต่างจังหวัด บางคนทำงานในโรงงาน บางครั้งหาเวลาว่างให้กับบุตรหลานไม่ค่อยได้ นอกจากนี้

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็มีความรู้น้อยกว่าบุตรหลาน คือไม่ได้เรียนหรือจบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงไม่สามารถสอนบุตรหลานได้ โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้ปกครองไม่เคยเรียนมาก่อน อย่างไรก็ตาม ถ้านักเรียนมีปัญหาเรื่องการเรียนส่วนใหญ่จะถามพี่หรือเพื่อน ส่วนปัญหาเด็กต้องช่วยงานบ้านจนไม่มีเวลาทำการบ้านนั้นพบน้อยมาก ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า ปัญหาการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง และปัญหาผู้ปกครองต้องทำงานทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนแก่นักเรียน เป็นปัญหาระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.88 และ 1.74 ตามลำดับ

สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนั้น นักเรียนเห็นว่า ปัญหาการคบเพื่อนที่มีใช้ชวามอญ ปัญหาเพื่อนเชื่อสายอื่นไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงาน และปัญหาการคบเพื่อนที่มีใช้ชวามอญด้วยเป็นเป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74, 1.60 และ 1.58 ตามลำดับ ส่วนปัญหาการแบ่งกลุ่มตามเชื้อสายนั้น เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.34

นอกจากนี้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครู ยังพบว่า ปัญหาการให้ความร่วมมือกับผู้บริหารเป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.58 ส่วนปัญหาการขัดแย้งในเรื่องส่วนตัวของครูในโรงเรียน การแบ่งกลุ่มแบ่งพวกของครู และปัญหาการขัดแย้งในการทำงานของครูเป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.31, 1.27 และ 1.24 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า ครูโรงเรียนวัดบางกระดีส่วนใหญ่สามัคคีกัน การแบ่งกลุ่มก็มีบ้างแต่ไม่ได้แบ่งเพื่อจับผิดกัน ส่วนที่เป็นปัญหาวางก็คือ ปัญหาการบริหารงานซึ่งเป็นเรื่องตัวบุคคลเพียงไม่กี่คน คือ ผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความเข้าใจในการบริหารงานของผู้บริหาร

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวมอญ

ตารางที่ 15 ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่ วัฒนธรรมของชาวมอญ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอยู่	\bar{X} (N=29)	S.D.	แปลความ
ความเชื่อบางอย่างของชาวมอญเป็นอุปสรรคต่อ การสอนของครู	1.68	0.59	ปานกลาง
การใช้ภาษามอญของนักเรียนมีส่วนทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ	1.96	0.71	ปานกลาง
บางสิ่งที่ทางโรงเรียนสอนขัดกับสิ่งที่ทางบ้านสอน	1.48	0.56	น้อย

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ครูในโรงเรียนมีความเห็นว่า การใช้ภาษามอญของนักเรียนมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ และความเชื่อบางอย่างเป็นอุปสรรคต่อการสอนของครู โดยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.96 และ 1.68 ตามลำดับ ส่วนปัญหาสิ่งที่โรงเรียนสอนขัดกับทางบ้านสอนนั้น เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.48 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่เห็นว่า การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำนั้น นอกจากปัญหาในเรื่องการใช้ภาษามอญแล้ว ส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการที่เด็กไม่ตั้งใจจริง ไม่กระตือรือร้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมไม่ทำให้เด็กเกิดความทะเยอทะยานหรือเกิดการแข่งขัน เด็กถือว่าได้เรียนสนุกไปวันหนึ่ง ๆ เมื่อกลับบ้านก็เล่น ส่วนใหญ่เด็กไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ส่วนเรื่องความเชื่อเป็นอุปสรรคต่อการเรียนหรือไม่นั้น จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนส่วนใหญ่ พบว่า ไม่ค่อยเป็นปัญหานัก เช่นการเล่นตุ๊กตาของเด็กชาวมอญ นักเรียนชอบเล่นและจะเล่นเฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น จะไม่นำกลับบ้าน ส่วนเรื่องใดที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ครูในโรงเรียนที่มีเชื้อสายมอญก็จะบอกกล่าวแก่ครูคนอื่น เป็นการสร้างความเข้าใจทำให้ไม่เกิดปัญหาใด ๆ นอกจากนี้ในการสอนครูไม่เคยห้ามในเรื่องการนับถือผีบรรพบุรุษของนักเรียน

3. ความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้แบ่งความต้องการการศึกษาในโรงเรียนออกเป็น 2 ด้าน คือ ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา และความต้องการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ดังตารางที่ 16 และ 17

3.1 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา

ตารางที่ 16 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
กลุ่มวิชาที่ต้องการให้โรงเรียนเน้นสอน			
กลุ่มวิชาทักษะ	2.26	0.59	ปานกลาง
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	2.56	0.53	มาก
กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย	2.22	0.57	ปานกลาง
กลุ่มวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพ	2.16	0.61	ปานกลาง
กลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ	2.14	0.74	ปานกลาง
ความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาทักษะ			
ภาษามอญ	1.62	0.77	ปานกลาง
นิทานพื้นบ้านของชาวมอญ	1.74	0.68	ปานกลาง
ความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต			
โรคติดต่อที่เป็นกันมากในท้องถิ่น	2.54	0.57	มาก
ประวัติความเป็นมาของชาวมอญในไทย	2.08	0.77	ปานกลาง
ประวัติชุมชนชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่	2.08	0.70	ปานกลาง
อาชีพและเศรษฐกิจของชาวมอญในหมู่บ้าน	2.12	0.65	ปานกลาง
พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่น	1.86	0.76	ปานกลาง
หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในท้องถิ่น	2.04	0.82	ปานกลาง

ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
ความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชา			
สร้างเสริมลักษณะนิสัย			
ศิลปะ คนตรี นาฏศิลป์มอญ	2.18	0.62	ปานกลาง
ขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ	2.04	0.56	ปานกลาง
การเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ เช่น สะบ้า ทแยมมอญ	2.06	0.73	ปานกลาง
ความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชา			
การงานและพื้นฐานอาชีพ			
การประดิษฐ์ควยวัสดุในท้องถิ่น เช่น จาก	2.44	0.56	ปานกลาง
การทำนา	1.66	0.68	ปานกลาง
การทำไร่	1.86	0.60	ปานกลาง
การทอผ้า	2.04	0.59	ปานกลาง
การเลี้ยงสัตว์	2.10	0.78	ปานกลาง
การประมง	1.82	0.74	ปานกลาง
งานช่าง/อุตสาหกรรม	2.30	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 แสดงว่า กลุ่มวิชาที่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนเน้นสอน ได้แก่ กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีค่าเฉลี่ย 2.56 อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่ต้องการให้เน้นปานกลาง คือ กลุ่มวิชาทักษะ กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ

สำหรับความต้องการสอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาทักษะนั้น นักเรียนต้องการให้สอนเรื่องนิทานพื้นบ้านของชาวมอญ และภาษามอญในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.74 และ 1.62 ตามลำดับ

ส่วนความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น นักเรียนต้องการให้สอนเรื่อง โรคติดต่อที่เป็นกันมากในท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 2.57 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ต้องการให้สอนในระดับปานกลาง ได้แก่ อาชีพ และเศรษฐกิจของชาวมอญในหมู่บ้าน ประวัติชาวมอญในประเทศไทย ประวัติชุมชนชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่ พิธีเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่น หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในท้องถิ่น สัตว์เศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.12, 2.08, 2.08, 2.06 2.04 และ 1.86 ตามลำดับ

ส่วนความต้องการสอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น นักเรียนต้องการให้สอน ศิลปะ คณิตศาสตร์ นาฏศิลป์มอญ การละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ และขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.18, 2.06 และ 2.04 ตามลำดับ

ในเรื่องความต้องการให้สอนเนื้อหาในกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพนั้น นักเรียนต้องการให้ครูสอนเรื่องการประดิษฐ์ตัววัสดุในท้องถิ่น งานช่าง/อุตสาหกรรม การเลี้ยงสัตว์ การทำสวน การทำไร่ การประมง และการทำนา ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.44, 2.32, 2.10, 2.04, 1.86, 1.82 และ 1.66 ตามลำดับ

3.2 ความต้องการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 17 ความต้องการด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวมอญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความต้องการด้านกิจกรรมการสอน	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
ความต้องการให้ครูสอนโดยวิธีการ			
บอกจุด จุดตามคำบอก	1.98	0.61	ปานกลาง
ครูอธิบายคนเดียว	2.02	0.73	ปานกลาง
ครูซักถามนักเรียน	2.38	0.68	ปานกลาง
ลงมือปฏิบัติจริง	2.20	0.60	ปานกลาง
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.04	0.74	ปานกลาง
เล่นเกม บทบาทสมมติ ร้องเพลง	2.02	0.79	ปานกลาง
พาไปทัศนศึกษา	2.20	0.72	ปานกลาง
เชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้	1.74	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงว่านักเรียนต้องการให้ครูสอนโดยวิธีการซักถาม ลงมือปฏิบัติจริง พาไปทัศนศึกษา ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เล่นเกมบทบาทสมมติร้องเพลง ครูอธิบายคนเดียว บอกจุด และเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ย 2.38, 2.20, 2.20, 2.04, 2.02, 2.02, 1.98 และ 1.74 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

1. สภาพการศึกษานอกโรงเรียน
 - 1.1 เนื้อหา และวิธีการจัดการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ
 - 1.2 ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน
2. ปัญหาการศึกษานอกโรงเรียน
3. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

1. สภาพการศึกษานอกโรงเรียน

สภาพการศึกษานอกโรงเรียนของเด็กชาวมอญบางกระดี่นั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการที่ได้รับจากสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา สมาคมไทยรามัญ และสถาบันสื่อมวลชน ส่วนความรู้ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของทางราชการต่าง ๆ เช่น หน่วยงานเกษตรอำเภอเขตบางขุนเทียน สำนักสวัสดิการสังคม หรือแม้แต่หน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนนั้นมีน้อยมาก เพราะหน่วยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นให้ความรู้แก่ชาวบ้านหรือผู้ประกอบการนักเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะครอบครัว ชุมชน สมาคมไทยรามัญ ศาสนา และสื่อมวลชน ซึ่งมีบทบาทในการให้ความรู้แก่เด็กชาวมอญ ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ประกอบการนักเรียน และพระสงฆ์ ในวัดบางกระดี่ โดยการศึกษาในเรื่องเนื้อหา วิธีการ รวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันดังกล่าว ดังนี้

1.1 เนื้อหา และวิธีการจัดการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ

1.1.1 สถาบันครอบครัว

ตารางที่ 18 เนื้อหาที่สถาบันครอบครัวอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

สิ่งที่ครอบครัวอบรมบุตรหลาน	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญ			
ภาษามอญ (ภาษาพูด)	2.10	0.92	ปานกลาง
ประวัติความเป็นมาของชาวมอญในไทย	1.12	0.38	น้อย
ประวัติความเป็นมาของชุมชนบางกระดี่	1.08	0.27	น้อย
ความเชื่อของชาวมอญ	1.90	0.83	ปานกลาง
วัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ	1.48	0.69	น้อย
การรักเกียรติตระกูล รักพวกมอญด้วยกัน	1.56	0.66	ปานกลาง
การเคารพอาวุโส เคารพคัมภีร์บุรุษ	1.84	0.78	ปานกลาง

สิ่งที่ครอบครัวยอมรับบุตรหลาน	\bar{X}	S.D.	แปลความ
	(N=50)		
อาชีพ			
อาชีพของผู้ปกครอง	1.56	0.80	ปานกลาง
ศาสนา/การสร้างนิสัยที่ดี			
การนับถือพุทธศาสนา การทำบุญทำทาน	1.58	0.66	ปานกลาง
การประหยัดและออม	2.18	0.88	ปานกลาง
ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ	1.86	0.80	ปานกลาง
ความซื่อตรง การตรงต่อเวลา	1.70	0.78	ปานกลาง
กริยามารยาท	1.66	0.73	ปานกลาง
ความสามัคคีในหมู่พี่น้อง	1.60	0.78	ปานกลาง
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณา	1.34	0.55	น้อย
ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ	1.60	0.74	ปานกลาง
ความอดทน	1.84	0.78	ปานกลาง
การพึ่งตนเอง	1.82	0.71	ปานกลาง
การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม	1.40	0.72	น้อย
การคบเพื่อน	1.94	0.85	ปานกลาง
ด้านความเป็นอยู่			
การรักษาความสะอาดทั้งตนเองและบ้านเรือน	2.16	0.88	ปานกลาง
การรักษาสุขภาพอนามัย	2.28	0.80	ปานกลาง
การบริโภคนิสัย	1.72	0.89	ปานกลาง
การแต่งกาย	1.64	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 แสดงว่า ในส่วนเรื่องราวที่เกี่ยวกับชกวมอญนั้น ผู้ปกครองได้อบรมสั่งสอนบุตรหลานโดยการบอกกล่าวในเรื่องภาษามอญ ความเชื่อ เรื่องของชกวมอญ การเคารพอาวุโสและผีบรรพบุรุษ การรักเกียรติวงศ์ตระกูล อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10, 1.90, 1.84, และ 1.56 ตามลำดับ

ส่วนการสอนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ ประวัติความเป็นมาของชาวมอญในไทย และประวัติความเป็นมาของชาวมอญหมู่บ้านบางกระดี่อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.48, 1.12 และ 1.08 ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแล้วจะเห็นว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะสอนภาษามอญให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะ เมื่อนักเรียนอยู่บ้าน จะพูดภาษามอญด้วย เด็กได้เรียนรู้ภาษามอญตั้งแต่เกิด ซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นการเรียนรู้แบบธรรมชาติวิสัย ดังนั้น ชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่จึงยังคงรักษาวัฒนธรรมด้านภาษาไว้เป็นอย่างดี แม้ว่าภาษามอญในเด็กรุ่นใหม่จะมีภาษาไทยปนบ้างก็ตาม แต่ก็ยังคงรักษาเค้าเดิมของภาษามอญเป็นหลัก เด็กจะใช้ภาษาไทยกับคนแปลกหน้าและเมื่ออยู่โรงเรียนเท่านั้น ส่วนเรื่องประวัติความเป็นมาของชาวมอญในไทย และประวัติความเป็นมาของชุมชนบางกระดี่นี้ ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนในระดับน้อย ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้เช่นกัน อีกทั้งการรู้ประวัติของตนเองก็ไม่ทำให้วิถีชีวิตของคนดีขึ้น ส่วนเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของมอญนั้น ผู้ปกครองก็สอนในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้ผู้ปกครองให้เหตุผลว่า เรื่องเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องสอน เด็กจะเรียนรู้และปฏิบัติตามผู้ใหญ่โดยไม่ต้องบอกในโอกาสที่มีงานประเพณีมอญในบ้านคนหรือบ้านญาติ หรือเมื่อไปร่วมกิจกรรมในหมู่บ้าน

ส่วนการสอนเรื่องอาชีพนั้น ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและได้อบรมสั่งสอนให้แก่บุตรหลานในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย 1.56 ดังได้กล่าวมาแล้วว่า อาชีพหลักของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การเย็บจาก ซึ่งทำกันแทบทุกบ้านไม่ว่าจะรับจ้างเย็บหรือเย็บขายเอง บ้านใดที่แม่บ้านมิได้ออกไปทำงานนอกบ้านก็จะเย็บจาก ซึ่งในวันหยุดหรือเลิกเรียน นักเรียนบางคนก็จะช่วยผู้ปกครองเย็บจากเพื่อหารายได้ช่วยครอบครัว จากการที่ผู้วิจัยสังเกตพบว่า เด็ก ๆ จะเรียนรู้ ทบเห็น และคลุกคลีกับกองจากที่ผู้ปกครองสาน ดังนั้นเมื่อโตขึ้นก็สามารถทำได้

ในเรื่องการสร้างนิสัยที่ดีนั้น ผู้ปกครองสอนในเรื่องการประหยัดและออม การคบเพื่อน ระบือขวินัยความรับผิดชอบ ความอดทน การพึ่งตนเอง ความซื่อตรง ความสามัคคีในหมู่เพื่อน ภิริยามารยาท ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การนับถือพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.18, 1.94, 1.86, 1.84, 1.70, 1.69,

1.66, 1.60 และ 1.58 ตามลำดับ ส่วนการสอนเรื่องการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมตตากรุณา ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.40 และ 1.34 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองอบรมสั่งสอนนักเรียนในเรื่องการประหยัดและออม มากกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้ปกครองให้เหตุผลว่า เด็กไม่ค่อยประหยัดจึงต้องย่ำสอนกัน มากกว่าเรื่องอื่น โดยเฉพาะเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เมตตากรุณานั้น ผู้ปกครอง สอนในระดับน้อย เพราะเรื่องเหล่านี้แม่ผู้ปกครองจะไม่สอนมาก บุตรหลานของตนก็ สามารถปฏิบัติและเรียนรู้ได้เองจากสถาบันศาสนาและการสอนของครู สำหรับเรื่อง การทวประโยชน์เพื่อส่วนรวมนั้น ผู้ปกครองเห็นว่าครูควรเป็นผู้อบรมสั่งสอนมากกว่า เมื่อมีการพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนใหญ่โรงเรียนจะเป็นผู้สั่งเด็กให้กระทำ

ในด้านความเป็นอยู่นั้น ผู้ปกครองได้อบรมสั่งสอนในเรื่องการรักษาสุขภาพ อนามัย การรักษาความสะอาด การบริโภคที่ดี และการแต่งกาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย 2.28, 2.16, 1.72 และ 1.64 ตามลำดับ

จากการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยในเรื่องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ ชาวมอญ อาชีพ การสร้างนิสัยที่ดี หรือด้านสภาพความเป็นอยู่ จะเห็นได้ว่าค่าคะแนนเฉลี่ย อยู่ในเกณฑ์ไม่สูงนัก แสดงว่าผู้ปกครองไม่ค่อยได้สอนบุตรหลานในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ มากนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ผู้ปกครอง ต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เข้าสู่ครอบครัว ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิด บุตรหลานตนมากนัก เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการดูแบบอย่างจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลต่าง ๆ รอบตัว อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับการดำรงเอกลักษณ์แห่งความเป็นมอญที่ผู้ปกครองถ่ายทอดให้เด็กนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองถ่ายทอดในเรื่องของภาษามอญมากกว่าเรื่องอื่น กล่าวคือ ในด้านภาษาพูดนั้น นักเรียนจะใช้ภาษามอญกับครอบครัวของตนในชีวิตประจำวัน ส่วนภาษาเขียนนั้น ในบางครอบครัวก็ได้พยายามที่จะอนุรักษ์ไว้โดยการสอนให้กับบุตรหลานของตน แต่ก็มี น้อยมาก ส่วนในด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีนั้น ครอบครัวจะมีบทบาทในการ ถ่ายทอดรูปแบบของการแต่งกายแบบมอญให้แก่บุตรหลาน ส่วนประเพณีมอญที่เป็นการ ปฏิบัติกับส่วนรวม ครอบครัวมีบทบาทในการถ่ายทอดน้อย แต่เด็กจะสามารถเรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณีมอญได้จากการเข้าร่วมงานวัฒนธรรมประเพณีมอญของชุมชน

ตารางที่ 19 การถ่ายทอดเรื่องความเชื่อของชาวมอญ ตามความคิดเห็น
ของนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ

การถ่ายทอดความเชื่อ	ผู้ปกครอง (N=50)	ร้อยละ	นักเรียน (N=50)	ร้อยละ
การสอนเรื่องความเชื่อของชาวมอญ				
คนท้องที่มีไข่ฝักระกุกเดียวกัน ห้ามพึ่งผาเรือน เสาเอก และนอนบนบ้านที่มีฝัสมอญจะทำให้ผัดผี				
สอน	33	66.00	31	62.00
ไม่สอน	17	34.00	19	38.00
สามีภรรยาคู่อื่นจะมานอนร่วมกันในบ้านที่มีฝัสมอญ ไม่ได้จะทำให้ผัดผี				
สอน	29	58.00	29	58.00
ไม่สอน	21	42.00	21	42.00
เมื่อเกิดเจ็บไข้ และโต้งดูว่าเกิดจากการ ผัดผี จะต้องทำพิธีรำผี				
สอน	22	44.00	19	38.00
ไม่สอน	28	56.00	31	62.00
ลูกชายคนเล็ก จะเป็นผู้รับผีประจำตระกูลไป และจะต้องทำหน้าที่รักษาผี และไหว้ผี				
สอน	21	42.00	25	50.00
ไม่สอน	29	58.00	25	50.00
ห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประดิษฐ์เป็นรูปคน				
สอน	42	84.00	36	72.00
ไม่สอน	8	16.00	14	28.00
ศพผีตายโหงไม่ให้เผา จนกว่าจะถึงปีใหม่				
สอน	22	44.00	34	68.00
ไม่สอน	28	56.00	16	32.00

การถ่ายทอดความเชื่อ	ผู้ปกครอง (N=50)	ร้อยละ	นักเรียน (N=50)	ร้อยละ
ทัศนคติที่มีต่อความเชื่อของชาวมอญ				
คนท้องที่มีไข้มีตระกูลเดียวกัน ห้ามพึงผาเรือน				
เสาเอกและนอนบนบ้านที่มีผีมอญ จะทำให้ผีคิด				
เชื่อ	46	92.00	34	68.00
ไม่เชื่อ	4	8.00	16	32.00
สามีภรรยาคู่อื่นจะมานอนร่วมกันในบ้านที่มี				
ผีมอญไม่ได้ จะทำให้ผีคิด				
เชื่อ	45	90.00	36	72.00
ไม่เชื่อ	5	10.00	14	28.00
เมื่อเกิดเจ็บไข้ และโต้งกว่าเกิดจากการ				
ผีคิด จะต้องทำพิธีรำผี				
เชื่อ	36	72.00	21	42.00
ไม่เชื่อ	14	28.00	29	58.00
ลูกชายคนเล็กจะเป็นผู้รับผีประจำตระกูลไป				
และจะต้องทำหน้าที่รักษามผี และไหว้ผี				
เชื่อ	39	78.00	29	58.00
ไม่เชื่อ	11	22.00	21	42.00
ห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประติษฐ์เป็นรูปคน				
เชื่อ	48	96.00	36	72.00
ไม่เชื่อ	2	4.00	14	28.00
ศพผีตายโหงไม่ให้เผาจนกว่าจะถึงวันขึ้นปีใหม่				
เชื่อ	46	92.00	36	72.00
ไม่เชื่อ	4	8.00	14	28.00

จากตารางที่ 19 แสดงว่า การสอนเรื่องความเชื่อของชาวมอญให้แก่ บุตรหลานนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ร้อยละ 84.00 สอนเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประติษฐ์ เป็นรูปคน รองลงมาคือร้อยละ 66.00 ได้สอนเรื่องการห้ามคนท้องที่มีไต่ฉบับถือผีตระกูลเดียวกัน มาหึงฝ่าเรือน เสาเอก และห้ามนอนบนบ้านที่มีผีมอญ ส่วนความเชื่อเรื่อง สามีภรรยาคู่อื่นจะมานอนบนบ้านที่มีผีมอญไม่ไต่ฉบับ ผู้ปกครองนักเรียนสอนบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 58.00 ในเรื่องความเชื่อในการทำพิธีรำผี และการห้ามเผาศพผิตายโหง ผู้ปกครองอบรมบุตรหลานคิดเป็นร้อยละ 44.00 เท่ากัน และเรื่องที่ผู้ปกครองอบรม บุตรหลานน้อยที่สุด คือ เรื่องลูกชายคนเล็กจะเป็นผู้รับผีประจำตระกูล คือ มีเพียง ร้อยละ 42.00 เท่านั้น

ในการรับรู้ของนักเรียนนั้น เห็นว่าผู้ปกครองได้สอนเรื่องความเชื่อในการ ห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประติษฐ์เป็นรูปคนมากที่สุด คือ มีร้อยละ 72.00 รองลงมาได้แก่ ความเชื่อเรื่องห้ามเผาศพผิตายโหง คิดเป็นร้อยละ 68.00 ส่วนความเชื่อเรื่อง การห้ามคนท้องหึงฝ่าเรือน เสาเอก และนอนบนบ้านที่มีผีมอญนั้น นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครอง สอนเพียงร้อยละ 68.00 ส่วนการห้ามสามีภรรยาคู่อื่นมานอนบนบ้านที่มีผีมอญนั้น นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองสอนเพียงร้อยละ 58.00 ส่วนนักเรียนร้อยละ 50.00 เห็นว่าผู้ปกครองได้สอนความเชื่อในเรื่องลูกชายคนเล็กจะเป็นผู้รับผีประจำตระกูล และน้อยที่สุดคือร้อยละ 38.00 ที่เห็นว่าผู้ปกครองสอนเรื่องการกระทำพิธีรำผีเมื่อเกิด การเจ็บป่วยแล้วรักษาไม่หาย

ส่วนในเรื่องทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อความเชื่อของชาวมอญนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 เชื่อในเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประติษฐ์เป็นรูปคน รองลงมาคือร้อยละ 92.00 เชื่อในเรื่องศพผิตายโหงไม่ให้เผา และคนท้องที่มีผี ผีตระกูลเดียวกันห้ามหึงฝ่าเรือน เสาเอก และนอนบนบ้านที่มีผีมอญ ส่วนความเชื่อใน เรื่องสามีภรรยาคู่อื่นจะมานอนร่วมกันในบ้านผีมอญไม่ไต่ฉบับ มีถึงร้อยละ 90.00 ความเชื่อว่ามีบุตรชายคนเล็กจะต้องทำพิธีรับผีประจำตระกูลนั้น มีถึงร้อยละ 78.00 และน้อยที่สุด คือร้อยละ 72.00 เชื่อเรื่องการกระทำพิธีรำผี

สำหรับนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.00 จะเชื่อเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประดิษฐ์เป็นรูปคน ศพมีตายโหงไม่ให้เผา และสามภรรยาซ้อนจะมานอนร่วมกันในบ้านที่มีผีมอญไม่ได้ รองลงมาคือร้อยละ 68.00 ที่เชื่อว่าคนท้องที่มีใช้ผีตระกูลเดียวกันจะมานอนหรือฟังฝ่าเรือน เสาเอกบนบ้านที่มีผีมอญไม่ได้ นักเรียนร้อยละ 58.00 เชื่อว่าลูกชายคนเล็กจะเป็นผู้รับผีประจำสกุล และนักเรียนร้อยละ 42.00 เชื่อว่าเมื่อเกิดเจ็บไข้และโตงตูว่าเกิดจากการผิดผีต้องทำพิธีรำผี

โดยภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังคงสอนให้บุตรหลานมีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีบรรพบุรุษ หรือข้อห้ามต่าง ๆ เพื่อจะได้ไม่ทำให้เกิดการผิดผี โดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประดิษฐ์เป็นรูปคน ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่เชื่อในเรื่องนี้โดยไม่สามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงเชื่อเช่นนั้น แต่เป็นความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจึงต้องปฏิบัติตามกันมา ส่วนความเชื่อเรื่องการประกอบพิธีรำผีนั้น นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองสอนน้อย และจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองเชื่อในเรื่องนี้น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่าตามความเป็นจริงผู้ปกครองไม่ยากสอนให้บุตรหลานเชื่อในเรื่องนี้ เพราะการประกอบพิธีรำผีนั้นสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากมาย แต่อย่างไรก็ตามถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือถ้ามีคนเจ็บป่วยในบ้านแล้วรักษาในโรงพยาบาลไม่หายก็ต้องกระทำพิธีรำผี อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อความเชื่อระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง จะเห็นได้ว่าในรุ่นผู้ปกครองจะมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้มากกว่าในรุ่นบุตรหลาน แต่นักเรียนเกินครึ่งก็เชื่อในเรื่องเหล่านี้

ตารางที่ 20 วิธีการที่ครอบครัวใช้อบรมบุตรหลาน ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวมอญ

วิธีการอบรม	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
ตักเตือนด้วยคำพูดที่รุนแรง	1.58	0.53	ปานกลาง
ตักเตือนด้วยคำพูดที่สุภาพ	2.10	0.70	ปานกลาง
ยกตัวอย่างให้เห็น	2.12	0.73	ปานกลาง
ทำตัวเป็นแบบอย่าง	2.26	0.68	ปานกลาง
มีเงื่อนไขในการลงโทษและให้รางวัล	1.42	0.56	น้อย

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ผู้ปกครองใช้อบรมบุตรหลานนั้นใช้วิธีทำตัวเป็นแบบอย่าง ยกตัวอย่างให้เห็น ตักเตือนด้วยคำพูดที่สุภาพ และวิธีการตักเตือนด้วยคำพูดรุนแรง อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจะเห็นว่า ผู้ปกครองใช้วิธีการทำตัวเป็นแบบอย่างมากกว่าวิธีอื่น ส่วนวิธีการวางเงื่อนไข อยู่ในระดับน้อย

1.1.2 สมาคมไทยรามัญ นอกจากสถาบันครอบครัวและชุมชนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญแล้ว ในหมู่บ้านบางกระดี่ยังมีสมาคมไทยรามัญซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญ คือ สมาคมไทยรามัญได้ย้ายจากวัดศรีเทพ กรุงเทพมหานคร มาตั้งอยู่ในหมู่บ้านบางกระดี่ตั้งแต่ พ.ศ.2523 การที่สมาคมไทยรามัญย้ายมาตั้งอยู่ในหมู่บ้านบางกระดี่เนื่องจากว่า หมู่บ้านบางกระดี่เป็นชุมชนมอญที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นมอญไว้ได้เป็นอย่างดี วัตถุประสงค์ของสมาคมคือ สร้างความสามัคคีในหมู่มอญ และบำรุงรักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญ โดยแต่ละปีจะมีการพบปะสังสรรค์กันในหมู่ชาวมอญทั่วประเทศ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณีมอญ ตลอดจนการละเล่นพื้นบ้านมอญ เช่น ทแยมมอญ สะบ้า และปี่พาทย์มอญ งานสมาคมนี้ส่วนใหญ่มักจัดในช่วงสงกรานต์ ชาวมอญในที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยจะมารวมกันเป็นจำนวนมาก ชาวมอญบางกระดี่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของงานนี้ ก็ได้ร่วมมีบทบาทในการจัดงาน ส่วนเด็กชาวมอญก็ได้มีโอกาสในการรับความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีมอญไปด้วยเช่นกัน โดยการไปคูนิทรรศการ การละเล่นต่าง ๆ ในงานนี้

1.1.3 สถาบันศาสนา

วัดบางกระดี่เป็นวัดที่เก่าแก่มากมีมาช้านาน และเป็นที่ศรัทธาของชาวบ้าน พระสงฆ์ในวัดบางกระดี่มีจำนวนไม่แน่นอน แต่พระที่จำพรรษาประจำมี 6 รูป นอกนั้นเป็นพระสงฆ์ที่บวชในช่วงพรรษา หรือในระยะปิดภาคเรียน ซึ่งในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปทำการสำรวจครั้งนี้ มีพระสงฆ์ทั้งสิ้น 15 รูป จากการสัมภาษณ์ พบว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นชาวมอญในหมู่บ้านบางกระดี่ และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับการศึกษาด้านมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่จบมัธยมศึกษา ๗

สำหรับการไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนาของนักเรียนชาวมอญ เช่น การทำบุญ ฟังเทศน์นั้น นักเรียนส่วนใหญ่จะไปวัดเมื่อมีโอกาส หรือมีเทศกาลสำคัญ โดยไปกับผู้ปกครอง พระสงฆ์จึงได้มีโอกาสอบรมสั่งสอนนักเรียนชาวมอญในโอกาสดังกล่าว ซึ่งเนื้อหาและวิธีการที่พระสงฆ์ใช้อบรมสั่งสอนมีดังนี้

ตารางที่ 21 เนื้อหาและวิธีการที่พระสงฆ์สอนให้แก่เด็กนักเรียน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์วัดบางกระดี่

เนื้อหาและวิธีการอบรมของสงฆ์	\bar{X} (N=10)	S.D.	แปลความ
เนื้อหาที่พระสงฆ์สอน			
ภาษามอญ (ภาษาเขียน)	1.50	0.50	น้อย
ศีลธรรม การประพฤติดี	2.20	0.40	ปานกลาง
การสวดมนต์	2.50	0.67	ปานกลาง
หลักธรรม และคติธรรมต่าง ๆ	1.70	0.46	ปานกลาง
ความรู้ทั่วไปในเรื่องศาสนา เช่น ประวัติพุทธศาสนา	1.90	0.54	ปานกลาง
วิธีการที่พระสงฆ์ใช้อบรมสั่งสอน			
เทศน์อบรมในวัด	1.70	0.78	ปานกลาง
เทศน์อบรมในโรงเรียน	1.10	0.30	น้อย
จัดโครงการเผยแพร่ธรรม	1.50	0.67	น้อย
ชักชวนนักเรียนปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ	1.60	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 แสดงว่า เนื้อหาที่พระสงฆ์สอนให้แก่เด็กเรียนชาวมอญ ในเรื่องการสวดมนต์ ศีลธรรมการประพฤติ พิธีกรรมทางศาสนา ความรู้ทั่วไปในเรื่องศาสนา และหลักธรรมคตินิยม ในระดับปานกลาง ส่วนการสอนภาษามอญ สอนในระดับน้อย

ในด้านวิธีการสอนนั้น พระสงฆ์ใช้วิธีการเทศน์อบรมในวัด และชักชวนให้ปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.70 และ 1.60 ตามลำดับ ส่วนการเข้าไปสอนในโรงเรียน และการจัดโครงการเผยแพร่ธรรมนั้น จัดทำในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.10 และ 1.50 ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์หลวงตาจ๋าน ซึ่งเป็นพระสงฆ์ชาวมอญในวัดบางกระดี่ ซึ่งบวชมาเป็นเวลานาน พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการถ่ายทอดจริยธรรมมาก เด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากพระ เมื่อเด็กมาวัดกับบิดามารดาในโอกาสต่าง ๆ เด็กที่พระสงฆ์ได้อบรมสั่งสอนส่วนใหญ่จะเป็นศิษย์วัด ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนวัดบางกระดี่ และอยู่ในความดูแลของพระ อย่างไรก็ตามในการเผยแพร่ความรู้ทางธรรม การอบรมให้เป็นคนดีนั้นส่วนใหญ่พระสงฆ์จะเทศน์ให้ชาวบ้านและเด็กฟังที่วัดทั้งในวันธรรมดาและวันพระ เด็กที่ไปวัดกับผู้ปกครองก็จะมีโอกาสได้ฟังเทศน์ การสวดมนต์ของพระวัดบางกระดี่จะเป็นการสวดบาลีสำนะมอญ ส่วนการเทศน์นั้นจะเทศน์ภาษามอญ ซึ่งเด็กสามารถฟังออก และเป็นการสืบทอดภาษามอญให้คงต่อไป สำหรับภาษาเขียนนั้น จากผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์สอนในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงที่ศึกษา ไม่มีการสอนภาษามอญในวัดเลย อย่างไรก็ตามก็เคยมีการสอนภาษามอญในวัดบางกระดี่ในบางปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของสถาบันศาสนาในการพยายามอนุรักษ์ภาษามอญให้สืบทอดต่อไป

1.1.4 สถาบันสื่อมวลชน

หมู่บ้านบางกระทู้เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในกรุงเทพมหานครในเขตชั้นนอก แม้ลักษณะการตั้งหมู่บ้านจะอยู่โดดเดี่ยวกลายเป็นสังคมปิดในอดีต แต่เมื่อทางรัฐบาลสร้างถนนสายธนบุรี-ปากท่อผ่าน ทำให้การคมนาคม การติดต่อกับภายนอก และการรับข่าวสารความรู้จากสื่อมวลชนเป็นไปอย่างกว้างขวางขึ้น มีผลทำให้การปรับตัวเข้ากับสังคมใหญ่ของประเทศมีมากขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดการปรับตัวนี้ คือ สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสารวารสาร ดังจะกล่าวต่อไป

จากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ พบว่า สื่อมวลชนที่มีบทบาทต่อนักเรียนมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร/วารสาร ตามลำดับ สำหรับสื่อประเภทโทรทัศน์นั้น นักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ในการชมโทรทัศน์ รายการที่นักเรียนนิยมดูมาก ได้แก่ รายการภาพยนตร์ ละคร และการตูน มีนักเรียนบางส่วนที่สนใจดูรายการชิงโชค รายการเพลง และกีฬา ส่วนรายการที่นักเรียนดูน้อย คือ รายการโฆษณา ข่าวสารคดี และความรู้ทางวิชาการ เด็กจะชมรายการโทรทัศน์ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน และในวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ ในตอนกลางวันของวันเสาร์และอาทิตย์ เด็กจะเป็นผู้เลือกรายการดูเอง ในตอนกลางคืน โดยมากผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกดู และส่วนใหญ่จะดูรายการละครไทยในช่วงหลังข่าว สำหรับการเป็นเจ้าของโทรทัศน์นั้น จะมีแทบทุกบ้าน ถ้าบ้านใดไม่มีก็จะไปขอกับบ้านญาติ หรือบ้านคนใกล้เคียง

นอกจากชมโทรทัศน์แล้ว วิทยุก็เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่มีบทบาทต่อการรับความรู้ของชาวมอญในหมู่บ้านบางกระทู้ ในบ้านแทบทุกบ้านจะมีวิทยุฟัง ซึ่งมีตั้งแต่วิทยุทรานซิสเตอร์เล็ก ๆ จนถึงวิทยุแยกเสียงระบบสเตอริโอ จากการสังเกต พบว่า บ้านใดที่มีวิทยุแยกเสียงระบบสเตอริโอจะเปิดแข่งกันเสียงดัง ซึ่งการซื้อวิทยุและโทรทัศน์นี้ บางส่วนได้มาจากการขายที่ดิน บางส่วนได้มาจากการซื้อในระบบผ่อนส่ง อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ พบว่า รายการวิทยุที่นักเรียนฟังมากที่สุด คือ รายการเพลง รองลงมาได้แก่ รายการนิทาน และละครวิทยุ สำหรับ

รายการที่นักเรียนฟังน้อยที่สุด ได้แก่ รายการข่าวและสารคดี

สำหรับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์นั้น นักเรียนสามารถ
 อ่านได้ในห้องสมุดของโรงเรียน ซึ่งอ่านได้เฉพาะในเวลานักเรียนเรียนอยู่ในโรงเรียน
 เท่านั้น เมื่อโรงเรียนปิด นักเรียนก็ไม่สามารถอ่านได้ เพราะในหมู่บ้านไม่มีที่อ่าน
 หนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน อย่างไรก็ตามนักเรียนสามารถอ่านได้ในร้านค้าซึ่งบางร้าน
 จะรับไว้เพื่อบริการลูกค้า สำหรับคอลัมน์ที่นักเรียนอ่านมากที่สุดได้แก่ คอลัมน์การศึกษา
 ข่าวบันเทิง ข่าวการเมือง และนิยาย สำหรับคอลัมน์ที่นักเรียนให้ความสนใจน้อย ได้แก่
 คอลัมน์ดวงชะตา และข่าวสังคมธุรกิจ

สื่อมวลชนประเภทวารสาร/นิตยสารนั้น เป็นสื่อมวลชนที่
 นักเรียนให้ความสนใจน้อยที่สุด จากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ พบว่า ประเภทของ
 วารสารและนิตยสารที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ การ์ตูน และวารสารท่องเที่ยว
 นอกจากนี้ บางส่วนให้ความสนใจวารสารบันเทิงด้วยเช่นกัน สำหรับวารสารที่เกี่ยวข้องกับ
 แพ้ชั้นนั้น นักเรียนให้ความสนใจน้อยกว่าอย่างอื่น

จากทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การรับความรู้จากสื่อมวลชนของนักเรียน
 ชาวมอญนั้น ส่วนใหญ่เนื้อหาสาระจะเน้นหนักไปทางบันเทิงประเภทภาพยนตร์ ละคร
 และเพลงมากกว่าจะเป็นความรู้ในด้านการศึกษา และการรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ
 ไม่ค่อยมีปัญหา

1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน

1.2.1 ความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันครอบครัว จากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจต่อสิ่งต่าง ๆ และวิธีการที่ครอบครัวหรือผู้ปกครองอบรมสั่งสอนตนเอง และเห็นว่าอาชีพของผู้ปกครองเป็นอาชีพที่ดี เพราะเป็นอาชีพสุจริต ไม่ต้องไปลักขโมย แม้ว่าส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้างก็ตาม อย่างไรก็ตาม นักเรียนก็ยังไม่ตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ แน่แน่นอน จากการสัมภาษณ์นักเรียนคนหนึ่งซึ่งตัดสินใจในการประกอบอาชีพแล้ว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่จะประกอบอาชีพตามบิดามารดา แต่ต้องการรับราชการ เช่น ครู ทหาร มากกว่าอาชีพอื่น ซึ่งตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการให้บุตรหลานประกอบอาชีพเหมือนตนเช่นกัน แต่อยากให้บุตรหลานประกอบอาชีพที่ดีกว่าตน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานของตนเรียนให้สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งพวกเขาหวังว่าบุตรหลานจะได้งานที่ดีทำ

สำหรับเรื่องความเชื่อของชาวมอญนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีอยู่มาก โดยเฉพาะการห้ามนำตุ๊กตาเข้าบ้านที่มีผีมอญ (ตารางที่ 19) จากการสัมภาษณ์นักเรียน และผู้ปกครองถึงสาเหตุของการเชื่อในเรื่องเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะตอบว่า ไม่มีเหตุผล แต่เป็นการปฏิบัติตามบรรพบุรุษ ถ้าไม่ปฏิบัติตามผีบรรพบุรุษจะโกรธ และลงโทษให้มึนเป็นไปต่าง ๆ นานา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวมอญตั้งแต่เกิดจนตายจะมีเรื่องผีบรรพบุรุษเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอควบคู่กับพิธีทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนให้เหตุผลว่า ผีมอญไม่ชอบตุ๊กตา อย่างไรก็ตามผู้ปกครองไม่ถึงกับห้ามบุตรหลานไม่ให้เล่นตุ๊กตา บุตรหลานจะเล่นได้เมื่ออยู่ในโรงเรียน หรือบ้านที่ไม่มีผีมอญ แต่จะไม่นำเข้าบ้าน และจากการสัมภาษณ์อาจารย์สัมฤทธิ์ สมบุญ²³ พบว่า นักเรียนชอบตุ๊กตาโดยเฉพาะหุ่นมือหรือหุ่นกระดาษที่ครูนำมาประกอบการสอน แต่ก็ไม่ค่อยมีนักเรียนชาวมอญคนใดที่ประดิษฐ์ตุ๊กตาเล่นเอง ส่วนใหญ่

²³ สัมภาษณ์สัมฤทธิ์ สมบุญ, อาจารย์โรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, 15 เมษายน 2530.

ที่เล่นตุ๊กตาจะเป็นนักเรียนชาวไทย หรือนักเรียนที่บิดามีได้มี เชื้อสายมอญซึ่งบ้านจะไม่มีผีมอญ

1.2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อสมาคมไทยรามัญ ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อสมาคม เพราะเป็นสมาคมที่อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีมอญ และตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ชาวมอญบางกระที่ เป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องการรักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญ จึงให้การสนับสนุนเมื่อสมาคมจัดงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี

1.2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันศาสนา จากการสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกพอใจต่อการอบรมสั่งสอนของพระสงฆ์ ซึ่งนักเรียน จะได้รับการอบรมจากพระเมื่อนักเรียนไปวัดในเทศกาลต่าง ๆ โดยการฟังพระเทศน์ นอกจากนี้ นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อในเรื่องการทำบุญมาก โดยถือว่า ถ้าทำบุญมากเกิดชาติหน้าจะสบาย นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องการทำบุญให้บรรพบุรุษ ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวมอญในหมู่บ้านชายที่นาของบรรพบุรุษ แล้วจะนำเงินส่วนหนึ่งไปทำบุญโดยการสร้างศาสนสถาน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังเชื่อว่า การเผาศพพระเป็นการได้กุศลแรง จึงนิยมเดินทางไปเผาศพพระมอญตามหมู่บ้านมอญต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย เมื่อทราบข่าว

สำหรับความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนชาวมอญที่มีต่อพระสงฆ์ในเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมนั้น เห็นว่าพระสงฆ์ในวัดบางกระที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนัก ส่วนใหญ่จะพัฒนาเพียงในวัด ส่วนการเป็นผู้นำชาวบ้านในการสร้างสาธารณสมบัติที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากในวัดมีน้อยมาก อย่างไรก็ตามผู้ปกครองเห็นว่าพระสงฆ์ควรอยู่อย่างสมถะ ปฏิบัติกิจของสงฆ์ในวัด ไม่ควรมายุ่งเกี่ยวกับฆราวาสมากนัก เพราะจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียในพุทธศาสนา สำหรับความเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการรักษาโรคทางไสยศาสตร์โดยพระนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อเจ็บป่วยควรไปรักษาที่โรงพยาบาล แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งการรักษาในโรงพยาบาลไม่หาย แต่เมื่อรักษากับพระแล้วหาย ชาวบ้านบางคนรวมทั้งคนนอกหมู่บ้านจึงยังคงเชื่อในเรื่องการรักษาโรคกับพระ

1.2.4 ความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันสื่อมวลชน จากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ และเห็นว่าสื่อมวลชนส่งเสริมความรู้ทำให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น และทำให้นักเรียนทันสมัยขึ้น

2. ปัญหาการศึกษาออกโรงเรียน

2.1 ปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานนั้น ไม่ค่อยเป็นปัญหามากนัก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันครอบครัวตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ

ปัญหาในการอบรมสั่งสอน	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
บุตรหลานมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้ปกครองในเรื่องความเชื่อและวัฒนธรรมของชาวมอญ	1.18	0.47	น้อย
บุตรหลานไม่ค่อยปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนบางอย่างของผู้ปกครอง	1.48	0.60	น้อย
บางสิ่งที่ครูสอนขัดกับสิ่งที่ทางบ้านสอน ทำให้บุตรหลานไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	1.10	0.30	น้อย

จากตารางที่ 22 แสดงว่า ผู้ปกครองเห็นว่า ปัญหาที่บุตรหลานไม่ค่อยปฏิบัติตามคำสั่งสอน ปัญหาบุตรหลานมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้ปกครองในเรื่องวัฒนธรรมความเชื่อของชาวมอญ และปัญหาการอบรมของครูขัดแย้งกับทางบ้านนั้น ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.48, 1.18 และ 1.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันครอบครัว ตามความคิดเห็นของนักเรียนชาวมอญ

ปัญหาในการอบรมสั่งสอน	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมสั่งสอนหรือไกล่เกลี่ยนักเรียนเนื่องจากมีภารกิจมากมาย	1.72	0.63	ปานกลาง
นักเรียนต้องช่วยทำงานบ้าน เป็นเหตุให้ไม่ค่อยมีเวลาไปร่วมกิจกรรมที่ให้ความรู้ของกลุ่มต่างๆ	1.50	0.60	น้อย
ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนเข้มงวดเกินไป	1.48	0.53	น้อย
ผู้ปกครองตั้งความหวังในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้สูงเกินไป ยากที่จะปฏิบัติตามได้ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ	1.64	0.62	ปานกลาง
การประพฤตินของผู้ปกครองไม่เหมือนอย่างที่สอนนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ผู้ปกครองสอนนั้นถูกต้องหรือไม่	1.62	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่นักเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับปานกลาง คือ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมสั่งสอนนักเรียน เนื่องจากมีภารกิจมากมาย ปัญหาผู้ปกครองตั้งความหวังในตัวนักเรียนสูงเกินไป และผู้ปกครองไม่ประพฤตินเหมือนอย่างที่สอนนักเรียน ทำให้ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ผู้ปกครองสอนนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยปัญหาเหล่านี้มีค่าเฉลี่ย 1.72, 1.64 และ 1.62 ตามลำดับ ส่วนปัญหานักเรียนต้องช่วยงานบ้านมากจนเป็นเหตุให้ไม่มีเวลาไปร่วมกิจกรรมที่ให้ความรู้ของกลุ่มต่าง ๆ และปัญหาผู้ปกครองอบรมสั่งสอนเข้มงวดเกินไป เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.50 และ 1.48 ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า ปัญหาของสถาบันครอบครัวนั้นเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย จะพบว่า นักเรียนมีปัญหาในเรื่องผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมสั่งสอนหรือใกล้ชิดกับนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีภารกิจมากมายมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนบางคนต้องไปทำงานในต่างจังหวัด บางคนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และมีวันหยุดเพียงวันเดียว คือ วันอาทิตย์ ส่วนวันธรรมดางานวันก็กลับถึงบ้านดึก บางวันก็เข้าทำงานในรอบดึก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนมากเท่าที่ควร ส่วนผู้ปกครองนั้นจะมองว่าปัญหาในครอบครัวนั้นไม่ค่อยเป็นปัญหานัก จะมีบ้างก็เกี่ยวกับเรื่องที่บุตรหลานไม่ค่อยปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนบางอย่างของตน ส่วนปัญหาสิ่งที่ครูสอนขัดกับสิ่งที่ทางบ้านสอนนั้นเป็นปัญหาน้อยกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนวัดบางกระบือ พบว่า ผู้ปกครองจะให้ความเชื่อถือ เคารพครู ถือว่าเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนแล้วเป็นหน้าที่ของครูที่จะอบรมสั่งสอนเด็ก ผู้ปกครองเห็นว่าสิ่งที่ครูสอนนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามทั้งสิ้นไม่ค่อยขัดกับทางบ้าน ถึงแม้ว่าบางครั้งเด็กจะเชื่อครูมากกว่าผู้ปกครองก็ตาม

2.2 ปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ของสมาคมไทยรามัญ จากการสัมภาษณ์ชาวมอญในหมู่บ้าน พบว่า ปัญหาที่สมาคมไทยรามัญประสบในการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญ ก็คือ การไม่มีผู้ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เมื่อไม่มีเทศกาลใด ๆ ที่สมาคมฯ ก็ไม่มีผู้ใดเข้าไปทำงาน คงมีแต่ตัวอาคารสมาคมเท่านั้น

2.3 ปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันศาสนา

ตารางที่ 24 ปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันศาสนาตามความคิดเห็น
ของพระสงฆ์วัดบางกระดี่

ปัญหาในการอบรมสั่งสอน	\bar{X} (N=10)	S.D.	แปลความ
นักเรียนสนใจที่จะเข้าวัดเพื่อฟังธรรมมีน้อย	1.60	0.66	ปานกลาง
พระสงฆ์มีความรู้ทางเทคนิคการสอนและจิตวิทยา ไม่มากพอที่จะสอนให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์	1.80	0.75	ปานกลาง
พระสงฆ์ต้องปฏิบัติศาสนากิจและมีภาระเกี่ยวกับ งานของวัดจึงไม่มีเวลาที่จะมาสอนเด็กได้	1.70	0.64	ปานกลาง
พระสงฆ์มีข้อจำกัดที่สอนได้แต่เด็กชาย ไม่เหมาะ ที่จะสอนเด็กหญิง	2.10	0.83	ปานกลาง
เด็ก ๆ คิดว่าสิ่งต่าง ๆ ที่พระสงฆ์สอนหรือเทศน์ ให้ฟังเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย	1.80	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 24 แสดงว่าปัญหาในการอบรมสั่งสอนของสถาบันศาสนาเป็น
ปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด คือ ปัญหาพระสงฆ์มีข้อจำกัดที่สอนได้แต่เด็กชายไม่เหมาะ
ที่จะสอนเด็กหญิง ปัญหาเด็กมักคิดว่าสิ่งที่พระสงฆ์สอนให้เป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย ปัญหา
พระสงฆ์มีความรู้และเทคนิคการสอนไม่มากพอที่จะสอนให้ได้ผลสมบูรณ์ ปัญหาพระสงฆ์
ต้องปฏิบัติศาสนากิจจึงไม่มีเวลาที่จะสอนเด็กได้ และปัญหานักเรียนสนใจที่จะเข้าวัดเพื่อ
ฟังธรรมมีน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.10, 1.80, 1.80, 1.70 และ 1.60 ตามลำดับ
ซึ่งจากการสัมภาษณ์กำนันแขวงแสมคำ พบว่า พระสงฆ์ในวัดบางกระดี่เคร่งครัดในพุทธศาสนา
มาก พระสงฆ์ควรอยู่ในส่วนของพระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับสตรีให้มากนัก นอกจากเมื่อมา
ทำบุญฟังเทศน์ที่วัด เพราะจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียขึ้นในสถาบันศาสนา ประกอบกับ
พระสงฆ์ในวัดบางกระดี่มีความรู้ไม่มากพอที่จะสอน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจที่จะเทศน์
อบรมสั่งสอนนักเรียนในโรงเรียน

2.4 ปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ของสถาบันสื่อมวลชน

ตารางที่ 25 ปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ของสถาบันสื่อมวลชน ตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชวามอญ

ปัญหาในการถ่ายทอดความรู้	\bar{X} (N=50)	S.D.	แปลความ
ในชุมชนของนักเรียนไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์	1.42	0.60	น้อย
การรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์เป็นไปอย่างล่าช้า	1.50	0.60	น้อย
การรับข่าวสารหรือการรับสื่อมวลชนประเภทวิทยุ และโทรทัศน์ไม่ชัดเจน	1.60	0.60	ปานกลาง

จากตารางที่ 25 แสดงว่า ปัญหาการรับสื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ไม่ค่อยชัดเจน เป็นปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.60 ส่วนปัญหาการรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์เป็นไปอย่างล่าช้า และปัญหาในชุมชนของนักเรียนไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์นั้น เป็นปัญหาในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 1.50 และ 1.42 ตามลำดับ

3. ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้วิจัยได้แบ่งความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนเป็น 3 ส่วน คือ ความต้องการด้านการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ความต้องการด้านอาชีพ และความต้องการด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชาวมอญ

ความต้องการการศึกษา	นักเรียน (N=50)			ผู้ปกครอง (N=50)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ความต้องการด้านการปรับปรุงคุณภาพชีวิต						
ความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย	2.58	0.53	มาก	2.50	0.53	ปานกลาง
ความรู้ด้านโภชนาการ	2.32	0.58	ปานกลาง	2.24	0.64	ปานกลาง
ความรู้ด้านการเลี้ยงดูเด็ก	1.96	0.72	ปานกลาง	1.58	0.72	ปานกลาง
ความรู้ด้านการจัดบ้าน	2.26	0.71	ปานกลาง	2.12	0.79	ปานกลาง
ความรู้ด้านการซ่อมแซมบ้านเรือน	2.30	0.70	ปานกลาง	1.76	0.76	ปานกลาง
ความต้องการด้านอาชีพ						
การทำนา	1.60	0.69	ปานกลาง	1.10	0.30	น้อย
การทำไร่ ทำสวน	1.86	0.74	ปานกลาง	1.30	0.56	น้อย
การเลี้ยงสัตว์	2.00	0.82	ปานกลาง	1.30	0.60	น้อย
การประมง	1.62	0.79	ปานกลาง	1.34	0.65	น้อย
งานช่าง เช่น ช่างไม้ ช่างปูน	1.62	0.77	ปานกลาง	1.72	0.77	ปานกลาง
งานอุตสาหกรรม	2.16	0.67	ปานกลาง	2.14	0.77	ปานกลาง
งานเสริมส่วย	1.64	0.79	ปานกลาง	1.54	0.74	ปานกลาง
งานหัตถกรรมในท้องถิ่น	2.08	0.74	ปานกลาง	1.64	0.71	ปานกลาง
การตัดเย็บเสื้อผ้า	2.00	0.74	ปานกลาง	1.84	0.83	ปานกลาง

ความต้องการการศึกษา	นักเรียน (N=50)			ผู้ปกครอง (N=50)		
	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
ความต้องการด้านการรักษาวัฒนธรรม						
ประเพณีของชาวมอญ						
การเล่นพื้นบ้าน เช่น สะบ้า	2.46	0.60	ปานกลาง	2.06	0.70	ปานกลาง
ทะเลยมอญ						
พิธีรำผีมอญ	2.08	0.68	ปานกลาง	1.90	0.92	ปานกลาง
ประเพณีสงกรานต์	2.80	0.40	มาก	2.26	0.71	ปานกลาง
ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษา	2.74	0.40	มาก	2.64	0.52	มาก
ความเชื่อเรื่องการนับถือผี	1.64	0.71	ปานกลาง	2.30	0.85	ปานกลาง
ภาษามอญ	2.04	0.74	ปานกลาง	2.40	0.69	ปานกลาง
การแต่งกายแบบมอญ	2.12	0.71	ปานกลาง	2.26	0.76	ปานกลาง
การรำมอญ	2.20	0.60	ปานกลาง	1.98	0.78	ปานกลาง
ศิลปะดนตรีมอญ	2.28	0.74	ปานกลาง	1.98	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 26 แสดงว่า ความต้องการในด้านปรับปรุงคุณภาพชีวิตของนักเรียนนั้น ต้องการความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.56 ส่วนความรู้ด้านการโภชนาการ การซ่อมแซมบ้านเรือน การจัดบ้าน และการเลี้ยงดูเด็ก นักเรียนต้องการในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.32, 2.30, 2.26 และ 1.96 ตามลำดับ ส่วนผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนมีความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย ความรู้ด้านโภชนาการ การจัดบ้าน การซ่อมแซมบ้าน และการเลี้ยงดูเด็ก ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50, 2.24, 2.12, 1.76 และ 1.58 ตามลำดับ

ส่วนความต้องการด้านอาชีพนั้น นักเรียนต้องการมีความรู้ในระดับปานกลางทั้งหมด คือ งานอุตสาหกรรม งานหัตถกรรมในท้องถิ่น งานตัดเย็บเสื้อผ้า การเลี้ยงสัตว์ การทำไร่ทำสวน การประมง งานเสริมส่วย งานช่าง และการทำนา โดยมีค่าเฉลี่ย 2.16, 2.08, 2.00, 2.00, 1.86, 1.64, 1.64, 1.62 และ 1.60 ตามลำดับ

ส่วนผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนมีความรู้ในงานอุตสาหกรรม การตัดเย็บเสื้อผ้า งานช่าง งานหัตถกรรมในท้องถิ่น และงานเสริมสวย ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ย 2.14, 1.86, 1.72, 1.64 และ 1.54 ตามลำดับ ส่วนความรู้ด้านการทำไร้ทำสวน การประมง การเลี้ยงสัตว์ การทำนา ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนมีความรู้ในระดับน้อย โดยค่าเฉลี่ย 1.39, 1.34, 1.30, และ 1.10 ตามลำดับ

ในด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญนั้น นักเรียนต้องการให้รักษาประเพณี สงกรานต์ และประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาในระดับมาก โดยเฉลี่ย 2.80 และ 2.74 ตามลำดับ ส่วนวัฒนธรรมประเพณีอื่น ๆ นักเรียนต้องการให้รักษาไว้ในระดับปานกลาง คือ การละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ เช่น สะบ้า ทแยมมอญ ศิลปะคนตรีมอญ การรำมอญ การแต่งกายแบบมอญ พิธีรำผีมอญ ภาษามอญ และความเชื่อเรื่องการนับถือผี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.46, 2.28, 2.20, 2.12, 2.08 และ 1.64 ตามลำดับ ส่วนผู้ปกครองนั้น ต้องการให้นักเรียนรักษาประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาไว้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.64 ส่วนภาษามอญ ความเชื่อเรื่องการนับถือผีนั้น ประเพณีสงกรานต์ การแต่งกายแบบมอญ ศิลปะคนตรีมอญ และพิธีรำผีมอญ ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานอนุรักษ์ไว้ในระดับปานกลาง

จากทั้งหมดที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ในด้านความต้องการด้านการปรับปรุงคุณภาพชีวิตนั้น ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการความรู้ด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าเรื่องอื่น ๆ และต้องการความรู้ด้านการเลี้ยงดูแลเด็กในระดับน้อยกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ พบว่า การเลี้ยงเด็กนั้น เลี้ยงอย่างไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ เมื่อถึงเวลาก็สามารถเลี้ยงกันได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ในด้านความต้องการด้านอาชีพนั้น ผู้ปกครองและนักเรียนต้องการความรู้ด้านอุตสาหกรรมในระดับมากกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหมู่บ้านอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง และชาวบ้านก็นิยมไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ดังนั้นชาวมอญจึงต้องการให้บุตรหลานมีความรู้ในด้านนี้ เพื่อว่าบุตรหลานเมื่อไม่ม้งานทำก็สามารถเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนี้ได้ ส่วนอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการประมง ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้มากนัก หรือไม่จำเป็นต้องรู้มาก เพราะอาชีพทำนาใน

ในหมู่บ้านแทบจะหมดไปแล้ว นอกจากนี้ การเลี้ยงสัตว์นั้นต้องการให้รู้ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การเลี้ยงสัตว์เพื่อฆ่าเป็นอาหารนั้น เป็นขบถมาก โดยเฉพาะการเลี้ยงหมูเพื่อฆ่า หรือการเลี้ยงห่านไว้เป็นอาหาร ส่วนใหญ่การเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงไว้ดูเล่นมากกว่า ไม่นิยมเลี้ยงเป็นอาชีพ นอกจากนี้ บ้านของชาวมอญอยู่ติดกัน ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนข้างบ้าน และเกิดความสกปรกในบ้าน

ส่วนในด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญนั้น เมื่อมองในภาพรวมจะเห็นว่า ชาวมอญทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการรักษาวัฒนธรรมทุกอย่างที่เป็นของชาวมอญไว้ แต่นักเรียนต้องการให้รักษาประเพณีสงกรานต์ และประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาไว้ในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองต้องการให้รักษาประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาไว้ในระดับมาก ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวมอญจึงต้องรักษาไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ ส่วนประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษานั้นเป็นประเพณีทางพุทธศาสนาที่ชาวมอญปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยมีการตักบาตรน้ำผึ้ง และปฏิบัติกิจทางศาสนาในช่วงพรรษา นอกจากนี้ในประเพณีสงกรานต์นั้น ชาวมอญบางกระดี่จะจัดงานถึง 7 วัน และชาวมอญที่อยู่ตามต่าง ๆ ก็จะมาบ้านในวันสงกรานต์ ส่วนประเพณีเข้าพรรษาและออกพรรษาชาวบ้านจะถือศีล ทำบุญในช่วงวันพระ จะเห็นได้ว่าชีวิตของชาวมอญส่วนใหญ่ผูกพันอยู่กับศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ